

Europa

De oorlog in Oekraïne stond centraal op de jongste Europese Landbouwraad. ▶ p. 16

Aardappelbewaring

De net ingeschuurde aardappelen zijn dit jaar zeer kiemlustig. ▶ p. 20

Christian Stivigny:

“50 jaar Landelijke Gilden is een mijlpaal, maar onze wortels gaan veel dieper.” ▶ p. 7

Boer&Tuinder

Boer in de kijker Koen Van Hauteghem ▶ p. 64

“De werkgroep Bio laat biostem klinken binnen Boerenbond”

**BOEREN
BOND**

informeert

Inspiratieconference

Robuust ondernemen doe je zo!

24 november | KBC Arteveldetoren, Kortrijksesteenweg 1100, Gent | 19.30 uur
8 december | Domein De Vesten, Kanaalweg 6, Laakdal | 19.30 uur

Topspreker en -coach Roel Van De Wiele neemt je mee in de uitdagende wereld van de wetten van het ondernemerschap. Hij vond zijn roeping in het helpen groeien van bedrijven en de achterliggende mensen. Op zijn palmares vind je dan ook vele sterke merken, zoals Ikea en Danone. Tijdens onze wervelende conference brengt hij boude stellingen als "eigen lof stinkt niet" recht naar het veld van de boer.

Ondernemen in land- en tuinbouw is uitdagender dan ooit. Je weerbaarheid op persoonlijk- en bedrijfsvlak versterken, is geen overbodige luxe. Ons consultantenteam vult de voordracht van Roel aan met concrete tools en vormingen die je als boer kan aanwenden. Als kers op de taart komt ook onze splinternieuwe robuustheidsscan aan bod, die je een grondige analyse biedt van de robuustheid van jouw bedrijf.

Is deze inspiratieconference iets voor jou? Schrijf je nu in via een mail naar activiteiten@boerenbond.be of scan de QR-code.

- 19.30 uur
Ontvangst
- 20.00 uur
Welkomstwoord
KBC en Boerenbond
Ondernemerstoels en -vormingen op maat van jouw bedrijf
Team ondernemerschap Boerenbond
- 20.30 uur
De 7 wetten van ondernemerschap
Roel Van De Wiele (Atlas)
- 21.30 uur
Slotwoord
Hoofdbestuur Boerenbond
Hapje en drankje

Dit event is gratis voor Boerenbondleden, maar inschrijven is verplicht. Bij afwezigheid zonder annulatie zal een bijdrage van 25 euro worden gevraagd. Annulatie is mogelijk via activiteiten@boerenbond.be.

Van de week

5 50 jaar Landelijke Gilden

Actualiteiten

- 8 Vakgroep Vleesvee
- 9 Boerenbond ondertekent Vlaams charter andschapsbeheer
- 10 Vakgroep Groenten
- 11 Globoderabemonstering in pootgoedteelt
- 13 50 jaar Boerenbond vakgroepen

Europa

16 Renure-producten op tafel van Europese landbouwraad

De markten

18 Commentaar bij de prijzen van zuivel en aardappelen

Teelttechniek

20 Rooien en bewaren van aardappelen na droge zomer

Natuur

34 Aanplanten met een droge zomer in het vooruitzicht

Energie

38 Hoe naar een klimaatneutralere glastuinbouw?

Veehouderij

42 Cashflowbarometer

Reportage

46 Op inspiratietrip Hoevertoerisme

Teelttechniek

48 Wortelknobbelaaltjes innovatief aanpakken

Veehouderij

52 Bij een melkveebedrijf in Zuid-Holland

Regio

54 Agenda
55 Nieuws uit de provincies

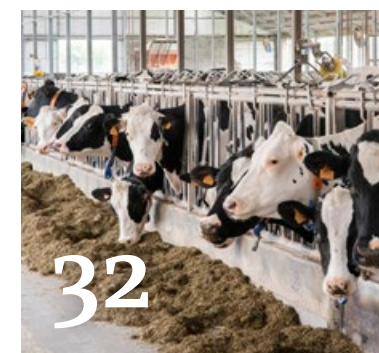
© COVERFOTO: MARCO MERTENS

24

Dossier 90 jaar ILVO

Onze journalisten volgden enkele activiteiten uit het uitgebreide programma op FestILVO, het verjaardagsfestival van de onderzoeksinstituut.

32

De markt

Over het algemeen zijn de aardappelnoteringen stabiel met hier en daar een plusje en een minnetje.

18

Melkveebarometer

De piek in de melkprijzen is bereikt en de droogte heeft een invloed op de ruwvoervoorraden.

© SHUTTERSTOCK.COM

“Schrijf je snel in voor de inspiratieconference robuust ondernemen.”

Charlotte Cobbaert,
consulent Kenniscentrum
Bedrijfsopvolging ▶ p. 36

“Boeren en tuinders zijn belangrijke landschapsbouwers.”

50 jaar vakgroepwerking

Afgelopen vrijdag vierden we de vijftigste jaar verjaardag van onze vakgroepen. Door het Plan-Mansholt (inderdaad, Mansholt en niet Boerenbond pleitte destijds voor schaalvergroting), kwam er bij onze bedrijven meer nood aan specialisatie. Dat betekende dan ook dat er meer nood was aan gespecialiseerde belangenverdediging: de vakgroepwerking was geboren! Als we vooruitkijken staan er onze vakgroepen uitdagende tijden te wachten. Meer dan ooit is er een zeer grote diversiteit van bedrijven. Maar dat maakt het des te moeilijker om tot gezamenlijke standpunten te komen die het sectorbelang dienen. Toch moeten we deze uitdaging blijven vastpakken. Alleen zo kan een kleine, maar o zo belangrijke land- en tuinbouwsector zijn belangen op de agenda blijven plaatsen. Want ook na 50 jaar vakgroepwerking is één doelstelling ongewijzigd gebleven: 'Ieder voor allen, allen voor ieder!'

Dankjewel aan iedereen die hier de voorbije 50 jaar mee zijn schouders onder zette en veel succes aan wie dit in de toekomst zal doen!

Parkendecreet

Vorige week keurde de Vlaamse regering voor de eerste keer het Parkendecreet goed. Of hoe men de kar voor het paard spant: anderhalf jaar nadat er een oproep gebeurde voor kandidaturen, gaat men nu de spelregels bepalen! Zoals een voetbalmatch die allang op gang getrapt is en waar men dan eens gaat nadenken over wanneer het buitenspel is. 'Onaanvaardbaar!', zoals Boerenbond ook al stelde bij de parkenoproep in april 2021. Positief in het decreet is alleszins de sturende en bepalende rol die de lokale besturen krijgen. We gaan er dan ook van uit dat zij hierbij steeds voldoende overleg zullen plegen met hun lokale land- en tuinbouwers en rechtszekerheid te allen tijde vooropzetten in de besluitvorming. Dit parkendecreet zal, na een goedkeuring door de regering, begin volgend jaar ook nog naar het parlement moeten. We blijven dit dossier vanuit Boerenbond van zeer nabij opvolgen.

Ondertekening charterovereenkomst Landschapsbeheer

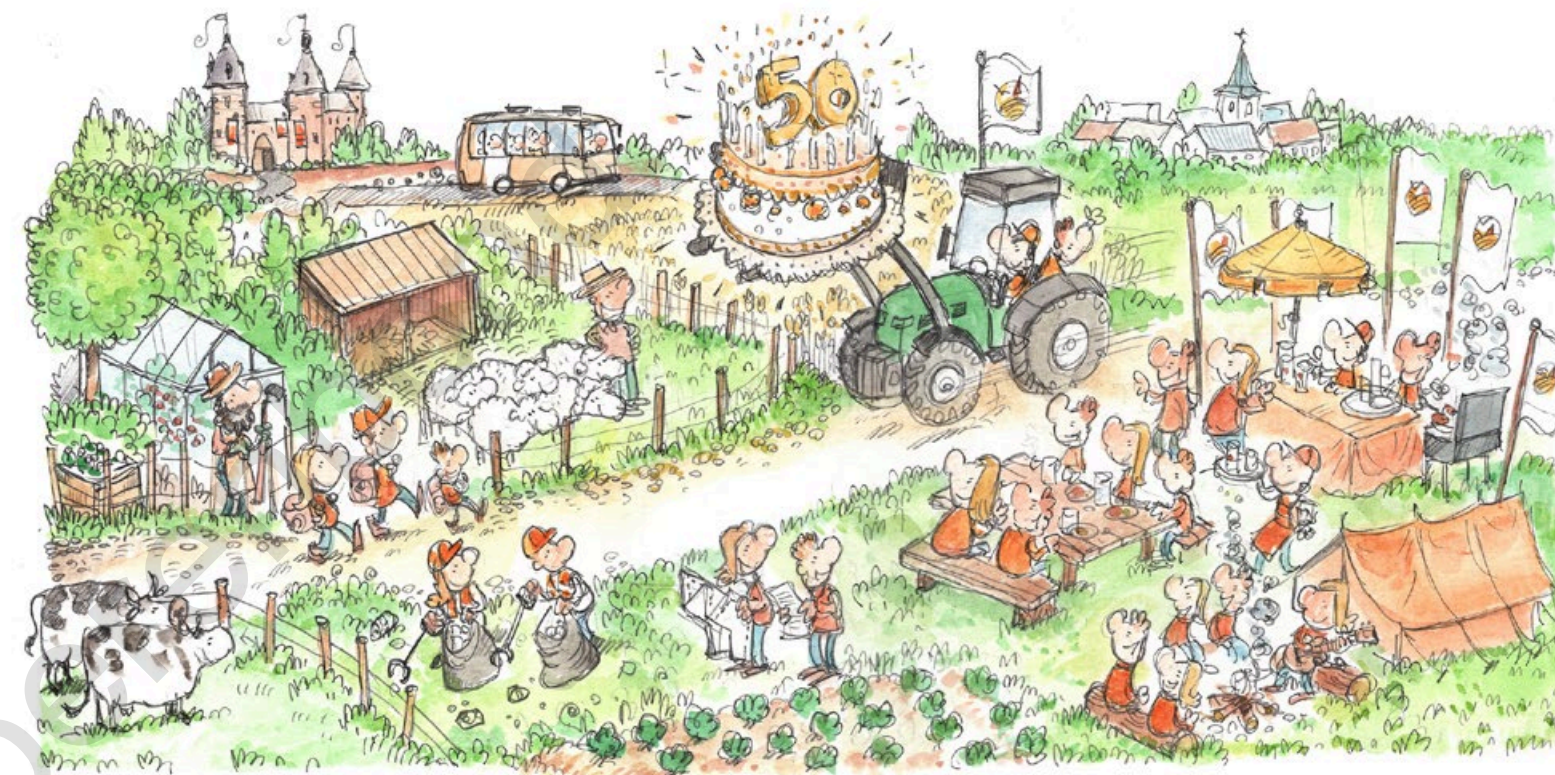
Voor Boerenbond en Landelijke Gilden is een goed beheer van de open ruimte in Vlaanderen prioriteit. Daarom ondertekenden we op 20 oktober het Vlaams charter

Landschapsbeheer. We geloven dat door samenwerking en overleg sterke, goed beheerde landschappen kunnen ontstaan die ook voldoende ruimte bieden voor land- en tuinbouwers. Zo zorgen we ook in de toekomst voor het platteland én voor onze landbouwers. Boeren en tuinders beheren 51% van de open ruimte in Vlaanderen en zijn daarmee belangrijke landschapsbouwers in het landelijk gebied. Het is daarom cruciaal dat er voldoende middelen en instrumenten bestaan om onze landschappen te onderhouden. Ook onze landbouwers spelen hier onder andere via Boeren natuur Vlaanderen een belangrijke rol in. Vorige week stelde de VLM ook een houtkantenplan voor. Men wil inzetten op meer houtkanten, beter onderhoud en een betere handhaving. Boerenbond wil zijn verantwoordelijkheid hierin nemen. We kijken er dan ook naar uit om de geformuleerde doelstellingen samen met alle belanghebbenden aan te pakken in overleg en met respect voor de belangen van alle gebruikers van de open ruimte.

Coherentie nodig tussen Vlaamse Eiwitstrategie en MAP

Boerenbond werkt actief mee in de uitrol van de Vlaamse Eiwitstrategie. Voor onze sector zijn er heel wat opportuniteiten. We hebben gepleit om ook de verduurzaming van de dierlijke productie en veevoeder als actierrein erin op te nemen. Het zou immers een vertekend beeld geven om in een Eiwitstrategie enkel acties te gaan uitrollen rond nieuwe eiwitten. Eiwit van dierlijke herkomst blijft voor 60% instaan voor de eiwitaanbreng in ons dagelijks voedsel. In de verduurzaming van de dierlijke productie speelt de nutriëntencyclus een centrale rol. Boerenbond is actief betrokken in projecten rond lokaal veevoeder als lokale eiwitproductie. En dit hoeven niet altijd nieuwe teelten te zijn. Gras als ruwvoer is voor runderen immers de belangrijkste eiwitbron. Het telen van kwalitatief ruwvoer is zeer belangrijk om het gebruik van andere eiwitbronnen zoals geïmporteerde soja te beperken. Grasland voldoende kunnen blijven bemesten is dus noodzakelijk om voldoende zelfvoorzienend te zijn op het vlak van eiwit. Een aanbeveling die best ook meegenomen wordt bij het uitschrijven van MAP 7. Of gaat de Vlaamse overheid hier tegelijk warm en koud blazen?

voorzitter@boerenbond.be

50 jaar Landelijke Gilden

“Jongeren zijn de toekomst van Landelijke Gilden”

Een welgemeende proficiat is op zijn plaats, want Landelijke Gilden blaast dit jaar 50 kaarsjes uit. Maar de geschiedenis van de plattelandsbeweging van Boerenbond gaat uiteraard veel verder terug dan een halve eeuw. Samen met Luc Florus en Natalie Buntinx blikken we terug, maar vooral vooruit. Naar wat goed is en naar wat nog beter kan.

Nele Kempeneers / Illustraties: Joris Snaet

We nemen je even mee terug in de tijd. Want lang voor Landelijke Gilden boven de doopvont werd gehouden, had Boerenbond al een zeer actieve beroepswerking op het platteland. Zo zijn lokale gilden die vandaag al langer dan 100

jaar bestaan geen uitzondering. Maar het werd steeds moeilijker om de spreidstand tussen de beroepswerking en het engageren van de plattelandsbeweging vol te houden. En dus werd de Boerengilde in 1972 opgesplitst in twee takken: aan de ene kant de belangen-

organisatie Boerenbond met al haar lokale besturen, aan de andere kant Landelijke Gilden, waarin alle socio-culturele activiteiten worden georganiseerd.

Aarzelende start

De nieuwe aanpak was echter niet meteen een succes. Het kostte heel wat overtuigingskracht om de eigen bestuursleden te enthousiasmeren van de meerwaarde van Landelijke Gilden en aanvankelijk maakten de ledenaantallen een diepe val. In de jaren 70 kwam er dankzij een vernieuwd programma en enkele succesvolle acties ▶

rond dorpsscholen, het decreet op het sociaal-cultureel vormingswerk en de campagne Jaar van het Dorp een kentering. Stilaan werd Landelijke Gilden een ontmoetingsplaats voor alle dorpsbewoners en vond de beweging haar tweede adem.

Twee stemmen

Wie beter om een blik te werpen op de vijftigste verjaardag van Landelijke Gilden dan haar eigen bestuursleden? We klopten aan bij Luc Florus en Nathalie Buntinx, bestuursleden met veel en minder ervaring die graag aan tafel schuiven voor een gesprek over hun ervaringen in de plattelandsbeweging. Luc is 62 en is geboren en getogen in Lier. Hij doorliep in zijn leven zo goed als alle bewegingen en structuren van Boerenbond, van de KLJ en Groene Kring tot de Bedrijfs Gilde en het Hoofdbestuur. Hij is sinds 1993 voorzitter van Landelijke Gilde Lier-Noord en al vijf jaar provinciaal voorzitter Landelijke Gilden. Oh ja, en hij runt samen met zijn vrouw ook nog een tuinbouwbedrijf. De tweede stem aan

tafel is die van Nathalie Buntinx. Zij baat samen met haar man het melkveebedrijf aan de Abdij van Averbode uit en maakt sinds enkele maanden deel uit van het bestuur van Landelijke Gilde Blauberg. Als jonge moeder van 34 jaar heeft ze een frisse kijk op de zaak.

Veel ervaring aan boord

“Mijn engagementen in de lokale verenigingen zijn bijna een evidentie voor mij”, vertelt Luc. “Ik ben erin opgegroeid en dan rol je als het ware van de ene vereniging in de andere. De bestuursleden in onze Landelijke Gilde zijn vrienden uit het dorp en oud KLJ'ers. We zijn hier samen in gegroeid. Maar net dat maakt het ook zo moeilijk om verjonging in de vereniging te brengen, want die natuurlijke doorstroming is er vandaag niet meer.” En zo is meteen de belangrijkste uitdaging voor veel landelijke gilden ter sprake gebracht: het aantrekken van jong bloed, zowel in het ledenbestand als in de besturen. “Als ik over onze jongere bestuursleden spreek, heb ik het over mensen van in de vijftig. Dat zegt

genoeg he”, lacht Luc. “Het voordeel is dat we heel veel ervaring aan boord hebben en dat zorgt voor een goede organisatie die bijna vanzelf loopt, iedereen kent zijn plaats. Maar de jeugd is de toekomst en we missen enthousiaste dertigers en veertigers die een lange termijn engagement willen aangaan.”

Leergeld betalen

Het contrast met Landelijke Gilde Blauberg, waar Nathalie bestuurslid is, kan niet groter zijn. “Onze Gilde is enkele jaren geleden nieuw leven in geblazen door een volledig nieuw en zeer jong bestuur, zo is de voorzitter bijvoorbeeld 26 jaar oud”, vertelt Nathalie. “Omdat mijn man en ik goed bevriend zijn met enkele mensen uit het bestuur hebben we regelmatig activiteiten mee helpen organiseren, zoals het boerencafé met tractorwijding, de nieuwjaarsreceptie ... Dat is ons goed bevallen en toen de vraag kwam of ik me wou engageren als bestuurslid heb ik ja gezegd.” Nathalie ziet het jeugdige bestuur als een sterkte, maar soms speelt het gebrek aan ervaring hen ook wel parten. “Aan onze laatste activiteit hebben we bijvoorbeeld niets verdiend, omdat we de mensen te veel wilden bieden. Dat was leergeld dat we met meer ervaren bestuursleden misschien niet hadden moeten betalen. Maar het is niet erg om een keer te struikelen, de volgende keer gaan we het gewoon anders aanpakken.”

Een goede mix

Een goede mix tussen jong en oud, tussen ervaring en frisse ideeën. Hoe bereik je dat? Luc weet uit de praktijk dat het belangrijk is om een nieuw bestuurslid niet voor de leeuwen te gooien. “Het is veel beter om een groepje van drie à vier nieuwe bestuursleden samen te introduceren in een bestaand bestuur. Zo hebben ze steun aan elkaar en kunnen ze elkaar bijtreden. Ik heb al vaak gezien dat één

jong persoon er enthousiast aan begint maar afhaakt omdat hij of zij geen bijval vindt bij de oudere bestuursleden.” Nathalie treedt die gedachtegang bij. “Mocht ik niet al bevriend geweest zijn met de huidige bestuursleden, dan zou de stap veel groter geweest zijn.” Maar veel ligt ook in handen van de aanpak huidige bestuur, weet Luc. “Je moet het vergelijken met een bedrijfsovernamen in de landbouw. Als de oude garde alles wil blijven managen, blijft de jeugd niet gemotiveerd. Je moet durven loslaten en een ondersteunende rol opnemen in plaats van een organiserende. Het initiatief moet van de jeugd komen.”

Volle sociale agenda

Maar waarom is die stap dan soms toch nog te groot? “Nu ik niet meer buitenshuis werk maar voltijds op het landbouwbedrijf actief ben, merk ik dat ik meer sociaal contact opzoek. Toen ik nog in het ziekenhuis werkte was mijn emmertje 's avonds vaak al overvol, en daar komt voor veel mensen dan nog een volle sociale agenda en de zorg voor kinderen bij. Ik begrijp dat het dan geen prioriteit is om een engagement in een dorpsvereniging op te nemen”, zegt Nathalie. Ook Luc beaamt dat. “Vroeger waren er amper andere opties, lidmaatschap van KLJ, Groene Kring en Landelijke Gilden was een evidentie als jonge boer of plattelandsbewoner. We moeten nu concurreren met heel wat andere activiteiten en weekendjes weg. Als we vroeger met het gezin op reis gingen was dat een dag naar zee met Landelijke Gilden, vandaag organiseren gezinnen zelf uitstappen en reises.” De Landelijke Gilde van Lier-Noord deed echter wel al heel wat initiatieven om jongeren meer te betrekken in hun werking. “Zo organiseerden we een pizza-avond waarop er tussen pot en pint gepraat werd over de werking. Een succes, maar het blijft moeilijk om jongeren te strikken voor lange-termijnengagementen en niet om eenmalig een handje te helpen.”

Bloemschikken en bierproeverijen

En hoe zit het met de verhouding tussen mannen en vrouwen bij Landelijke Gilden? De beweging is van oudsher gericht op mannen, terwijl Ferm zich richt op vrouwen op het platteland. Vandaag staat Landelijke Gilden open voor iedereen, maar toch lijkt de mannelijke stempel nog te domineren. “In Lier is er een zeer nauwe samenwerking tussen Landelijke Gilden en Ferm, alle grote activiteiten doen we samen. Kleinere activiteiten doen we apart, maar uiteraard zijn vrouwen meer dan welkom in het bestuur en in het ledenbestand”, weet Luc. Nathalie ziet in de activiteitenkalender van Landelijke Gilde Blauberg geen specifiek ‘mannelijke’ activiteiten, integendeel. “Als je interesse hebt in bloemschikken ben je beter af bij Ferm dan bij Landelijke Gilden, maar voor de rest is alles naar iedereen gericht. Ik denk dat ik zelf ook lid ga worden bij Ferm, want ik vind beide organisaties een meerwaarde.”

Maatschappelijk draagvlak

De uitdagingen voor Landelijke Gilden mogen dan wel groot zijn, het enthousiasme is dat ook. En zowel Nathalie als Luc bevestigen het grote maatschappelijke belang van Landelijke Gilden, want de relevantie van het verenigen van plattelandsbewoners is vandaag groter dan ooit. “Het onbegrip voor land- en tuinbouw dat we vandaag zien komt grotendeels uit een gebrek aan ontmoeting tussen landbouwers en hun omgeving. En daar speelt Landelijke Gilden een enorm belangrijke rol in. Het aandeel actieve boeren in ons ledenbestand neemt af, maar de gezinnen die lid worden, zijn stuk voor stuk erg landbouwgezin”, weet Luc. Nathalie treedt hem bij. “Dat draagvlak versterken en mensen elkaar laten ontmoeten, ondanks corona of digitale alternatieven, dat is de moeite waard om je schouders onder te zetten.” ■

Christian Stivigny

directeur Landelijke Gilden
christian.stivigny@landelijkegilden.be

Een mijlpaal op het platteland

50 jaar Landelijke Gilden, dat is een mijlpaal waaraan we niet zomaar voorbij mogen gaan. Maar onze structuren hebben vaak wortels die veel dieper gaan dan deze verjaardag. Die oude lokale tradities zijn onze sterkte, maar het is tegelijk ook een uitdaging. Want de toekomst is aan de jongeren, en de komende 50 jaar zullen we daar dan ook sterk op inzetten. Een sterke mix van ervaring en jeugdig enthousiasme, dat zorgt voor mooie initiatieven. En daar wordt het platteland alleen maar beter van. Ik eindig graag met een welgemeende dikke merci aan al onze vrijwilligers: jong, oud, man of vrouw. Jullie zijn Landelijke Gilden!

“Die oude lokale tradities zijn onze sterkte, maar het is tegelijk ook een uitdaging.”

Luc Florus en Nathalie Buntinx vertellen graag over hun ervaringen als bestuurslid naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van Landelijke Gilden.

Vakgroepen in beweging

Vleesvee | Zoogkoeienpremies

De onderhandelingen met Europa rond het Vlaams strategisch plan GLB zitten in een laatste fase. De gekoppelde steun voor zoogkoeien zit hierin vervat. Dit was niet evident gezien oorspronkelijk een uitfasering van deze steun was voorzien tegen uiterlijk 2027. Nochtans is deze steun noodzakelijk om naar de toekomst een lokale en duurzame rundvleesproductie te behouden, en de huidige energiecrisis leert hoe belangrijk een lokaal verankerde voedselproductie is. De vakgroepleden zijn dan ook tevreden dat door onze doorgedreven inspanningen de voorbije periode een gekoppelde steun overblijft voor deze duurzame en lokale rundvleesproductie. De premie-rechten worden wel afgeschaft, waardoor er minder sturing mogelijk is. Bovendien betreuren de vakgroepleden dat er gewerkt wordt met een degressieve betaling in functie van het aantal kalvingen. Tot kunnen ze zich vinden in

© MARCO MEERTENS

We zijn tevreden dat door onze doorgedreven inspanningen gekoppelde steun overblijft voor een duurzame en lokale rundvleesproductie.

de instapvoorwaarden op het vlak van graslandbeheer en ruwvoerdiversificatie. Het is noodzakelijk dat er snel duidelijkheid komt rond de definitieve invulling en interpretatie van deze instapvoorwaarden, zodat vleesveehouders hiermee aan de slag kunnen in de voorbereiding van hun teeltplan 2023. Bovendien is het cruciaal dat de vleesveehouders een duidelijk zicht krijgen bij het invullen van hun verza-melaanvraag of ze al dan niet voldoen aan de instapvoorwaarden. Hiervoor moet een duidelijke tool worden ontwikkeld binnen het e-loket.

Vleesvee | IBR

Binnen het IBR-bestrijdingsprogramma zijn de voorbije jaren al grote stappen vooruit gezet. Maar de laatste loodjes wegen het zwaarst. Voor de vakgroepleden is het duidelijk. De voorziene timing om te evolueren naar een vrije status op Belgisch niveau moet absoluut worden aangehouden. Als we de vrije status niet halen, dreigen er na 2026 uit andere landen positieve dieren geïmporteerd te worden met grote risico's voor alle rundveebedrijven. Het is voor de vakgroepleden belangrijk om snel de nodige wetgeving te hebben zodat bijkomende stappen worden gezet op de bedrijven die nog niet vrij zijn. Ze hebben wel begrip voor de situatie van hervallen bedrijven. Het is noodzakelijk deze probleembedrijven onder een strikte opvolging en coaching te plaatsen met een verregaande afvoer van positieve dieren. Ze zijn bereid om voor deze bedrijven, op basis van strikt afgebakende criteria, een vergoeding te voorzien voor de afvoer van positieve dieren. Ze vragen wel voldoende opvolging en controle door het FAVV zodat men de voorziene timing naar een vrije status kan handhaven. Voor bedrijven die in het verleden onvoldoende

inspanningen hebben geleverd om IBR-vrij te worden, is het niet logisch een vergoeding te voorzien.

Vleesvee | Gewasbeschermingsmiddelen

De Europese Commissie heeft een voorstel van verordening neergelegd rond het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit voorstel omvat echter verregaande doelstellingen op het vlak van reductie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, beperkingen op het gebruik van deze middelen in kwetsbare gebieden en hun bufferzones en zet in op onafhankelijk advisering, preventieve maatregelen en registratie. De vakgroepleden vinden dit voorstel van verordening zeer verregaand. De strikte voorwaarden in kwetsbare gebieden leiden de facto tot een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ze hebben ook vragen bij de meerwaarde van gedetailleerde registraties en onafhankelijke adviseurs. Daarnaast is het voor de vakgroepleden belangrijk dat ook niet-landbouwers actie ondernemen op hun gronden om de besmettingsdruk van onkruiden te beperken. Al is het ook belangrijk met z'n allen beter en juist om te springen met gewasbeschermingsmiddelen om te verzekeren dat we in de toekomst nog voldoende middelen voorhanden hebben. ■

Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst Boerenbond

Als we de vrije IBR-status niet halen, dreigen er na 2026 uit andere landen positieve dieren geïmporteerd te worden.

© FOTO'S: NICK FRANÇOIS

Boerenbond ondertekent Vlaams charter Landschapsbeheer

NATUUR Voor Boerenbond en Landelijke Gilden is een goed beheer van de open ruimte (hagen, houtkanten, bosranden ...) in Vlaanderen altijd een prioriteit geweest. Daarom ondertekenden we op 20 oktober – de Internationale Dag van het Landschap – het Vlaams charter Landschapsbeheer. Door het charter te ondertekenen engageren we ons samen met 31 andere partners voor sterke landschappen, kwaliteitsvol beheer en optimale samenwerking. Binnen de sterke landschappen is er aandacht voor het behoud en het versterken van de landschapskwaliteit (met aandacht voor voedselproductie), kwaliteitsvol beheer (met aandacht voor de rol van landschapsbouwers) en zet men in op een optimale samenwerking waarbij het middenveld actief betrokken wordt. Boeren en tuinders beheren 51% van de open ruimte in Vlaanderen en zijn daarmee belangrijke landschapsbouwers in het landelijk gebied. Landbouw en het landschap zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het is daarom cruciaal dat er voldoende middelen en instrumenten bestaan om onze landschappen te onderhouden. Ook bij nieuwe aanplantingen (bijvoorbeeld na ruilverkavelingen ...) moet het onderhoud zowel financieel als organisatorisch verankerd worden. Een concreet voorbeeld is het houtkantenbeheer. Samen met onze partner Boeren natuur Vlaanderen wordt er in

17 agrobeheergroepen werk gemaakt van het beheer van kleine landschapselementen en holle wegen. Zo beheren landbouwers in totaal 72 km houtkanten en bosranden. Daarnaast zetten landbouwers zich via het instrument van beheerovereenkomsten vrijwillig in om de biodiversiteit van het agrarisch gebied te verhogen op meer dan 12.000 ha in het Vlaamse landschap. We weten ook dat er nog heel wat uitdagingen én kansen zijn op het Vlaams platteland. Uitdagingen waar we als Boerenbond en als sector onze verantwoordelijkheid voor moeten en willen opnemen. We zullen met elkaar moeten samenwerken en overleggen om deze uitdagingen het hoofd te bieden en om oplossingen te zoeken.

Houtkantenplan

Vorige week stelde de VLM ook het Vlaamse houtkantenplan voor. Dat plan zet in om bestaande houtkanten te behouden en beter te beschermen. Daarvoor worden de regelgeving en procedures voor vergunningen, handhaving en bescherming van houtkanten geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Het houtkantennetwerk wordt ook uitgebreid met nieuwe aanplantingen. Zo lanceert de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) binnenkort een projectoproep voor lokale besturen om houtkanten aan te planten. Daarvoor wordt 900.000 euro uit het Klimaatfonds

voorzien. De aanleg van nieuwe houtkanten moet zo veel mogelijk gebeuren met plantgoed met het kwaliteitslabel 'Plant van Hier'. Dat is kwalitatief en inheems plantmateriaal uit Vlaanderen. Ten slotte is een kwalitatief beheer van houtkanten cruciaal. Het is de bedoeling om de takken en het snoeihout van dat beheer beter te gebruiken, bijvoorbeeld als grondstof voor materiaal, energie of verrijking van de bodem. Het houtkantenplan voorziet daarvoor in verschillende acties, zoals het structureel uitbouwen van de Loketten Onderhoud Buitengebied (LOB's) in heel Vlaanderen. Zij ondersteunen momenteel vooral gemeenten bij het regulier landschapsonderhoud, zoals het beheer van houtkanten. Er zullen ook houtkantencoördinatoren aangesteld worden. Omtrent deze drie thema's werden verdere acties uitgerold die de komende maanden zullen worden besproken met heel wat actoren en administraties. Boerenbond is er klaar voor om de geformuleerde doelstellingen in het houtkantenplan samen met alle belanghebbenden aan te pakken – zoals het getekende landschapscharter stelt: in overleg en met respect voor de belangen van alle gebruikers van de open ruimte. ■

Nick François, adviseur Natuur- en Biodiversiteitsbeleid, Studiedienst Boerenbond

Vakgroepen in beweging

Groenten | Energiecrisis zal productie beïnvloeden

Op basis van een bevraging bij onze leden kreeg de sectorvakgroep inzicht in de effecten van de energiecrisis op onze glastuinbouwsector. Bij de koude glastuinbouwbedrijven valt op dat er veel geïnvesteerd wordt in zonnepanelen en dat meer dan 60% van de bedrijven hun elektriciteitscontract voor het einde van dit jaar moet vernieuwen. Toch geven veel leden aan te overwegen om de productie definitief stop te zetten, later op te planten of de serre deze winter volledig of gedeeltelijk leeg te laten. Bij de helft van de warme glastuinbouwbedrijven loopt het gascontract eind dit jaar af. Ook hier geven leden dezelfde maatregelen aan als bij de koude teelten. Bijkomend valt op dat er komende winter slechts sporadisch nog belichte teelt zal overblijven. De vakgroepleden zijn tevreden dat de federale en de Vlaamse overheid maatregelen nemen om de bedrijven te

ondersteunen. Het is zeer belangrijk dat ook glastuinbouwbedrijven hier gebruik van kunnen maken. Zo wordt de uitwerking van de tijdelijke werkloosheid op federaal niveau bijzonder geapprecieerd, aangezien dit een definitieve regel is zonder dat er achteraf nog moet betaald of gecompenseerd

Veel leden overwegen om de serre deze winter volledig of gedeeltelijk leeg te laten.

worden. Op Vlaams niveau is het belangrijk dat Vlaanderen niet strenger zal zijn dan wat Europa oplegt om bedrijven te ondersteunen, zodat er geen concurrentieel nadeel ontstaat met onze buurlanden. Dit is cruciaal voor de premie van 25 of 30% van de meerkosten voor energie bovenop de

verdubbeling van de energiekosten met een maximum van 500.000 euro of 4 miljoen euro. De sectorvakgroep begrijpt niet waarom de overheid niet actief inzet op de tender, waarvoor Europa het kader gecreëerd heeft. Los van de energiecrisis worden er veel beleidsbeslissingen genomen over energiemaatregelen, hiervoor vraagt de sectorvakgroep om de leden voldoende en regelmatig te informeren zodat ze tijdig hun energiebalans, energieaudit of energieplan kunnen opmaken en indienen.

Groenten | Verlenging glyfosaat cruciaal

De erkenning van glyfosaat loopt af op 15 december. Om de Europese instellingen EFSA en ECHA de tijd te geven alle wetenschappelijke onderzoeken goed en correct te kunnen verwerken, vraagt de Europese Commissie momenteel de verlenging van de erkenning voor één jaar, tot 15 december 2023. Wij steunen deze vraag, als ook de wetenschappelijke onderbouwing. Boerenbond heeft toelichting gegeven bij het belang van glyfosaat in de commissie Leefmilieu van het federaal parlement naar aanleiding van een vraag van Groen en Ecolo om glyfosaat volledig te verbieden in België. In onze argumentatie benadrukken we de zeer strenge wetenschappelijke goedkeuringsprocedure op Europees niveau, alsook de correcte toepassing van IPM, het gebruik van een fytolicensie voor professioneel gebruik en de driejaarlijkse keuring van onze spuittoestellen. Glyfosaat helpt volgens de sectorvakgroep Groenten om erosie te voorkomen omdat groenbedekking zo correct kan worden weggevoerd. Bovendien helpt glyfosaat op die manier ook mee aan koolstofopbouw in de bodem. Zonder glyfosaat zullen er veel meer werkgangen nodig zijn om onkruid

onder controle te houden, wat dan weer nefast is voor broeikasgassen en arbeidstijd. De evolutie naar precisie-landbouw met drones, robots en dopgestuurde spuiten zal het gebruik nog verder doen dalen. De vakgroepleden vragen om er alles aan te doen om het gebruik van glyfosaat ook in de toekomst mogelijk te houden. Aan de sector wordt gevraagd om dit correct toe te passen met respect voor de bufferstroken en correcte spoeling zodat glyfosaat niet teruggevonden wordt in oppervlaktewater.

Groenten | Vraag naar realistische regelgeving begassing

De sectorvakgroep vraagt naar bijsturing van de ontwerpwetgeving met betrekking tot begassing. In onze sector wordt dit toegepast als bodemontsmetting. Gezien de afdekking met een TIF-folie, zodat het gas volop zijn werk kan doen in de bodem, is een sector-specifieke benadering noodzakelijk en kan je ons niet vergelijken met grote ruimte- of silo-ontsmettingen via begassing. Op (glas)tuinbouwbedrijven is het belangrijk dat aangrenzende ruimtes wel toegankelijk blijven. Bovendien zou de melding van de toepassing volgens de sectorvakgroep in plaats van 48 uur vooraf beter gemeld worden binnen het uur nadat gestart is met de toepassing. Zo houden we rekening met onze werkomstandigheden en is alles nog controleerbaar. Eén aanwezig met een fytolicensie voor specifiek gebruik moet voor de sectorvakgroep Groenten ook volstaan voor deze specifieke toepassing. ■

Pieter Van Oost, adviseur Plantaardige productie, Studiedienst Boerenbond

Aandacht voor globodera-bemonstering in pootgoedteelt

AARDAPPELEN Sinds de oogstcampagne 2021 worden de bemonsteringen van grond voor de opsporing van globodera voorafgaand aan de inschrijving van percelen voor de productie van gecertificeerd aardappelpootgoed verzekerd door het FAVV. Vanaf 1 november kan je de aanvraag voor perceelbemonstering indienen via het e-loket van het Departement Landbouw en Visserij. Doe dit zo snel mogelijk! De aanvragen zullen worden behandeld in de volgorde waarin ze zijn binnengekomen. Rekening houdend met de beperkte verwerkingscapaciteit

van de controlediensten en laboratoria van het FAVV kan de termijn tussen de ontvangst van de aanvraag en het doorsturen van de analysesresultaten oplopen tot 60 werkdagen (of meer). Het FAVV zal de monsternemingen factureren aan retributietarief. In 2022 gaat het om 27,84 euro per aangevat halfuur. Het feit dat de monsters door het FAVV worden genomen, heeft geen impact op de analysekosten. ■

Bron: FAVV

www.favv-afscab.be

Vlaanderen mag niet strenger zijn dan wat Europa oplegt om bedrijven te ondersteunen zodat er geen concurrentieel nadeel ontstaat met onze buurlanden.

Nieuwe folder lidmaatschap Boerenbond

Ben je al lid of heb je interesse om lid te worden bij Boerenbond? In de folder die je bij deze Boer&Tuinder vindt, kan je heel wat interessante voordelen vinden die bij je lidmaatschap horen. Ontdek het snel!

Masterclass

Verbindend communiceren

Nevele: 8 en 29 november van 9.30 tot 16.30 uur

Verbindende communicatie helpt bij het opbouwen van een duurzame relatie met klanten, werknemers en leidinggevendenden. Door rekening te houden met de behoeften van de gesprekspartner, met je eigen behoeften én met de behoeften op organisatieniveau creëer je een positief werkklimaat dat motiverend werkt. Je leert boodschappen op een krachtige en efficiënte manier te brengen zodat de tegenpartij kan horen wat je te zeggen hebt én rekening kan houden met je boodschap. We gebruiken hiervoor verschillende modellen die inzicht verschaffen in de eigen gedragsvoorkeuren en die van je gesprekspartner. De opleiding bestaat uit twee lesdagen en één uur digitale en individuele coaching achteraf, op een moment dat jou past. Kostprijs 495 euro, lunch wordt voorzien.

Meer info of inschrijven via www.boerenbond.be/vorming

KBC Beweegt met je mee.

Samen geven we je plannen alle groeikansen

Benieuwd wat KBC Agro voor jou kan doen? Maak gerust een afspraak.

kbc.be/agro

WORLDLINE

Besteed tijd aan uw passie.

Wij zorgen voor uw betaaloplossing.

Exclusieve voordelen voor Boerenbond leden.

Bel ons op 078 15 01 35 of scan de QR-code en stuur ons een bericht.

50 jaar Boerenbond vakgroepen

Vrijdagavond 21 oktober werd de grote loods van de BelOrta-veiling in Sint-Katelijne-Waver feestelijk uitgedost, want ze mocht een belangrijk publiek ontvangen. Zo'n 400 vakgroepleden werden in de bloemetjes gezet voor hun niet-aflattende inzet voor de belangenverdediging van Boerenbond.

Nele Kempeneers

De aanwezigen werden hartelijk onthaald door Philippe Appeltans, algemeen directeur van BelOrta.

“De vakgroepwerking is een fantastisch instrument en we zijn dan ook blij dat we de verjaardag hiervan mogen vieren in onze vestiging”, klonk het. Omdat elke vakgroep op het podium vragen praktisch niet mogelijk was, werd er gewerkt met een mooie video waarin elke vakgroepvoorzitter de belangrijkste verwezenlijkingen en uitdagingen voor zijn sector uit de doeken deed.

Eén sterke stem

Vervolgens was het de beurt aan Boerenbondvoorzitter Lode Ceyskens, zelf geboren in het mooie jaar 1972, om zijn kijk op de vakgroepwerking mee te

geven. Hij ging hiervoor in gesprek met comedian Bert Kruismans, die hem vroeg waar de wortels van die vakgroepen liggen. “Het begon 50 jaar geleden met vier vakgroepen, maar na 25 jaar werd de nood om deze verder te specialiseren groter. Met de acht huidige sectorvakgroepen Akkerbouw, Fruit, Groenten, Melkvee, Pluimvee, Varkens, Vleesvee en Kalveren en de werkgroep Bio volgen we de verdere specialisatie die de land- en tuinbouwsector heeft doorgemaakt”, aldus de voorzitter. “Deze vakgroepen hebben de uitdaging om de stem van hun sector te verenigen en tegelijk te zoeken naar compromissen met de andere sectoren. Deze

De vakgroepwerking binnen Boerenbond begon vijftig jaar geleden met vier vakgroepen. Ondertussen zijn het er twee keer zoveel.

standpunten worden verenigd in het Hoofdbestuur van Boerenbond en zo kan er met één duidelijke visie verder-gewerkt worden. We moeten er immers over waken dat we geen aparte kokers vormen maar met één sterke stem communiceren naar de maatschappij en het beleid.”

Dikke merci

Ook in de komende jaren zal de vakgroepwerking een zeer belangrijke rol blijven spelen, want de uitdagingen voor de land- en tuinbouwsector zijn groot. “Robuustere bedrijven, bedrijfsopvolging, een eerlijke prijs voor alle inspanningen die de sector doet, datamanagement, rechtszekerheid ... Ik hoef niemand te vertellen dat er heel wat werk aan de winkel is”, zegt Lode Ceyskens. “Ik wil vanavond dan ook alle vakgroepleden bedanken voor hun inspanningen maar ook een dikke merci uitspreken naar hun partners, die tijdens al die vergaderingen het bedrijf thuis draaiende houden.” Het event 50 jaar vakgroepen werd mede mogelijk gemaakt met de steun van Arvesta, KBC, SBB, Worldline, Yara en Louis Schrevens Verzekeringen. ■

[Meer foto's vind je op www.boerenbond.be/50-jaar-vakgroepen-feest](http://www.boerenbond.be/50-jaar-vakgroepen-feest)

Plattelandsklassen vzw wil op een ervaringsgerichte manier kinderen en jongeren informeren over land- en tuinbouw, voeding en het platteland. De organisatie van meerdaagse verblijven in klasverband in centra, het opzetten van een daagse – en themagerichte plattelandstrajecten, de intense begeleiding van scholen op maat ... het draagt allemaal bij tot de vertrouwde van kinderen met het platteland en de landbouw. Om onze groeiende activiteit verder te ondersteunen is er een vacature voor een voltijds

educatief medewerker Daguitstappen

Je functie Je zet in op de kwalitatieve en kwantitatieve uitbouw van de daguitstappen in het aanbod van Plattelandsklassen in Vlaanderen, met nadruk op Vlaams-Brabant. Je prospecteert, werft en begeleidt landbouwers en vrijwillige medewerkers. Je stimuleert projectmatig bezoeken aan landbouwbedrijven. Je stapt naar scholen, voert actief promotie met focus op de stadsscholen en bouwt een relevant netwerk uit. Je verzekert de pedagogische ondersteuning in de bedrijven met een educatief aanbod. Je vult een bestaand team aan en draait mee in de organisatie in het kantoor in Leuven.

Je profiel Je hebt een brede interesse in plattelandsthema's en hebt voeling met het onderwijsveld. Je aanstekelijk enthousiasme nodigt uit tot samenwerking; je creativiteit zet dingen in gang. Je communiceert vlot. Je werkt planmatig, je bent tegelijk probleemoplossend en vertrouwd met procesmatig werken. Je beschikt over een eigen wagen. Een pedagogische achtergrond is een pluspunt.

Ons aanbod Je krijgt een passend loon, aanvullend met diverse extralegale voordelen. Bovenal krijg je de kans jezelf te ontwikkelen met veel vrijheid in de werkorganisatie.

www.boerenbond.be/vacatures
voor meer info en sollicitaties

15/10/2022

**BOEREN
BOND**
rekruteert

Ons idee van een ondernemingsplan: met beide voeten op de grond

Waar je keuzes maakt, is niet zo belangrijk. Zolang het maar de juiste zijn. Als land- of tuinbouwer is er niemand die je bedrijf beter kent dan jij. Je weet precies hoe je je teelten moet laten groeien. Maar hoe pak je de groei van je bedrijf aan? Reken daarvoor op ons. Wij denken met je mee, adviseren je en dagen je uit. Zelfs in het veld.

Samen slim ondernemen begint op sbb.be/land-tuinbouwers

sbb
accountants
adviseurs

samen slim ondernemen
sbb.be

yara.be/weidesulfan

YARA

Knowledge grows

Meer melk uit gras met gezonde koeien

YaraBela® WEIDE-SULFAN®

- Optimale S/N-verhouding
- Egaal strooibeeld
- Gunstige carbon footprint
- Lage bodemverzuring

Vraag voor Chris Botterman

Hoofd Sociale Zaken Boerenbond

Hoe moet het loon eind oktober betaald worden?

In België bestaat sinds geruime tijd een regelgeving inzake de betaling van het loon. Het principe is dat het loon op een girale wijze moet worden betaald. Je kan van deze regel enkel afwijken voor zover er op sectorniveau een akkoord is afgesloten tussen werkgevers en vakbonden waarbij een andere manier van betaling van het loon aanvaard is. In het kader van zo'n akkoord hebben we de afgelopen jaren de betaling in de hand kunnen verlengen. Je mag hierbij niet vergeten dat wij de enige sector in België waren die nog beschikte over een dergelijke uitzondering.

Eurorekening

Het bestaande akkoord inzake de cashbetaling liep af op 31 augustus. Deze datum is wat later dan initieel meegedeeld omdat dit bericht ten minste twee maanden moet gepubliceerd zijn op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO). Het bericht is pas bekendgemaakt op 1 juli. Dit heeft als gevolg dat het loon voor de maand juli en voor de maand augustus nog in de hand kon worden betaald. Dit gold zowel voor de voorschotten als voor de eindafrekening. Vanaf de maand september moest de eindafrekening giraal verlopen. We raden al geruime tijd aan om de seizoenwerknemer een eurorekening in eigen land te laten openen. Wij weten dat er ook nu nog seizoenwerknemers aankomen die geen rekeningnummer hebben in hun thuisland. In dit geval moeten de Belgische banken een rekeningnummer openen in België. Wij hebben lange tijd geprobeerd om een alternatief uit te werken met een oplaadbare kaart, waarop het loon zou kunnen worden gestort, zonder dat er aan die kaart een rekeningnummer zou moeten gekoppeld zijn. Dit systeem is echter veel te duur in ontwikkeling, ook is de prijs per kaart veel te hoog. Het is ook zo dat seizoenwerknemers,

als zij aankomen, vaak geld nodig hebben om hun vervoer te betalen of om inkopen te doen. Er zijn ook geen bankautomaten meer in elk dorp. Daarom dat er voor deze maandelijkse uitgaven toch een alternatief mogelijk moet zijn. We hebben begin juli een akkoord bereikt waarbij er 150 euro voorschot kan betaald worden in de hand. ■

Kan een voorschot nog in oktober?

Het akkoord dat we in de zomer gesloten hebben inzake het voorschot, liep tot eind september. Deze afspraak is ondertussen verlengd tot eind december 2022. Het blijft dus mogelijk om een voorschot in de hand uit te betalen. Het bedrag is beperkt tot 150 euro per maand voor seizoenwerknemers die de intentie hebben om voltijds te werken. Met dit bedrag kunnen de werknemers onder meer inkopen doen. Wij hebben heel wat reacties gekregen op de hoogte van dit bedrag. Bij de volgende loononderhandelingen zal de loonbetaling terug op de agenda staan. Er zijn seizoenwerknemers die komen zonder bankkaart; anderen verliezen hun kaart. Sommigen vinden het niet evident om een bankautomaat te bedienen ... Het is belangrijk dat het principe van een voorschot in cash behouden blijft. We moeten de gemaakte afspreken verfijnen en beter afstemmen op de noden van de praktijk. Dit is voor het voorjaar 2023.

Via www.boerenbond.be/vraaghetaan beantwoordt Chris Botterman in korte filmpjes nog andere vragen omtrent sociale zaken.

Door de problemen met de gastoevoer gaan in heel Europa de energieprijzen de hoogte in.

Oplossingen zijn belangrijker dan ambitieuze doelstellingen

Op de jongste Europese Landbouwrap in Luxemburg stonden de oorlog in Oekraïne en de gevolgen voor de voedselvoorziening, de inzet van Renure-producten en de hogere inputkosten in de land- en tuinbouw centraal.

Lieven Vancollie

De Europese Commissie doet op woensdag 9 november een mededeling over de meststofproblematiek. Op de jongste Europese landbouwrap drong onze federale landbouwminister David Clarinval nogmaals aan op de inzet van Renure-producten. Hij krijgt hiervoor onder meer de volle steun van Vlaams minister Jo Brouns. “De stijging van de prijzen voor kunstmeststoffen heeft een ernstige impact op de levensvatbaarheid van onze bedrijven. De voorraden zijn eerder beperkt en we hebben kunstmest nodig om de voedselpro-

ductie in stand te houden én de import van voedsel te verminderen.”

Op veilige manier inzetten

“Door een geavanceerde behandeling op dierlijke mest kan dat Renure-product op een milieuveilige manier op onze velden worden gebruikt. Die techniek past ook perfect in het concept van duurzame en circulaire landbouw.” Minister Clarinval nodigde dan ook de Europese Commissie uit om in de nodige wetswijzigingen (naar aanleiding van de mededeling op 9 november) in de Nitraatrichtlijn te voorzien.

Veertien delegaties mengden zich in dit debat. De meerderheid is het ermeê eens dat een alternatief (Renure) relevant is. Enerzijds om ons minder afhankelijk van Rusland te maken, anderzijds om verder op te schuiven naar een milieuvriendelijker en duurzamer agrovoedingssysteem en naar circulaire economie.

Of Renure-producten zullen kunnen worden ingezet, wordt begin november wellicht duidelijk.

Volgens Europees landbouwcommissaris Wojciechowski wordt het hergebruik van mest of gerecycleerde mest, met inbegrip van de vervanging van minerale meststoffen, al gepromoot in de strategische GLB-plannen via de ecoschema's wanneer wordt overgeschakeld naar biologische landbouw. Hij erkende dat het “gebruik van verwerkte mest- en gerecupereerde nutriënten uit mest die voldoen aan minimale kwaliteitscriteria (zogenaamde ReNure-criteria) inderdaad een rol kunnen spelen bij het helpen van landbouwers om hun afhankelijkheid van import te verminderen en hen zo minder bloot te stellen aan fluctuerende prijzen.”

Hij drong wel aan op realisme. “Meer dan 90% van de mest die in Europa wordt geproduceerd, wordt al onmiddellijk als organische meststof op de bodem toegepast. Het potentieel voor de verwerking van mest bedraagt dus minder dan 10% dat nog niet op de bodem is uitgereden.” Voor Vlaamse landbouwers is die inzet van Renure wel degelijk belangrijk. Op 30% van de EU-landbouwgrond is er geen limiet voor het gebruik van Renure-producten, in 70% (ook bij ons) is er een limiet van 170 kg per ha/jaar.

Landbouwers kunnen met Renure meer circulair werken en zelfs hun emissie laten dalen.

Hogere productiekosten

Het is een open deur intrappen: door de sterk toegenomen kosten (grondstoffen, energie ...) staat overal in Europa de winstgevendheid van landbouwbedrijven op de helling. Maar ook de consument voelt de stijgende prij-

zen en de verminderde koopkracht in de portemonnee.

De afhankelijkheid van Russische energiebronnen hebben de kosten van energie ook bij ons zwaar doen stijgen. “De onzekerheid op de landbouwmarkten blijft hoog, ondanks de gedeeltelijke deblokkering van Oekraïne.” Maar de landbouwsector in Europa staat sterk en levert een essentiële bijdrage aan de duurzame voedselzekerheid op wereldniveau. Ten slotte nog enkele cijfers: de productie van granen zal in Europa uitkomen op iets meer dan 270 miljoen ton, wat een daling is met 7,8% ten opzichte van 2021. Door de droogte wordt de grootste daling vastgesteld bij mais:

55,5 miljoen ton, of bijna een kwart minder dan verleden jaar. De productie van zachte tarwe zal slechts met 2,4% dalen, met een prognose van 12 miljoen ton. De export van die zachte tarwe zal wel stijgen: naar 36 miljoen ton, of 23% meer dan verleden jaar. De graanprijzen in de EU zijn nog altijd 20 à 30% hoger dan bij het begin van de oorlog. Ook de productie van groenten en fruit werd zwaar beïnvloed door de hittegolven en de aanhoudende droogte in vele lidstaten. De hoge afzetprijzen zullen echter de stijgende inputkosten niet compenseren. ■

 www.boerenbond.be/dossiers/de-impact-van/europa

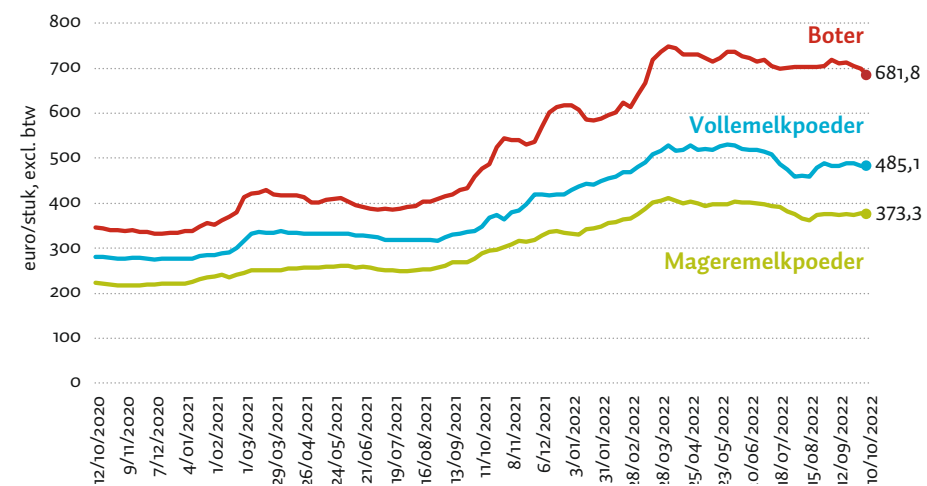
Wat zegt Boerenbond?

Europa moet zowel op korte termijn als op lange termijn zorgen dat onze land- en tuinbouwers hun werk kunnen doen. Er is een link tussen wat en hoeveel in de EU geproduceerd wordt en de mondiale voedselzekerheid. Om de productie en het ondernemerschap op gang te houden, is er nood aan betaalbare en beschikbare inputs, zoals energie en meststoffen. Er moet ook een coherent beleidskader zijn. Die coherentie zit hem in handels- en economisch beleid maar ook in milieubeleid. Zowel in deze ‘polycrisis’ als in het aanpakken van de structurele uitdagingen moet de rol van de boer als ondernemer bevestigd worden, niet ondergraven. Zo pleiten we in de verschillende beleidsinitiatieven die de voorbije twee jaar op onze sector werden afgevuurd, zoals de natuurherstelwet en de wet op het gebruik van gewasbescherming, voor het zoeken naar oplossingen en niet het formule-

ren van ambitieuze doelstellingen. Een doelstelling wordt systematisch sneller geëneerd dan dat een oplossing wordt uitgewerkt. Dat geldt ook voor de Oekraïne-crisis. Technieken als Renure of de productie van energie op land- en tuinbouwbedrijven moeten beleidsmatig gefaciliteerd en ondersteund worden. Landbouwers kunnen met Renure meer circulair werken en zelfs hun emissie laten dalen. Decentrale energieproductie op land- en tuinbouwbedrijven verbetert dan weer de Europese energievoorziening en heeft een strategisch voordeel. Het stelt tegelijk de boeren in staat om duurzamer te produceren. Laat ons echter duidelijk zijn, het GLB alleen zal het niet redden, hoewel de landbouwcommissaris er regelmatig naar verwijst. In alle dossiers is het belangrijk dat zowel de private markt, de keten als andere beleidsdomeinen mee investeren. ■

Zuivel | Neerwaartse druk op markten zet zich gestaag door

Prijsevolutie zuivel

De prijzen van de belangrijkste zuivelproducten zitten nog steeds op een hoog niveau, maar de neerwaartse druk zet zich wel door. De Belgische prijs van mageremelkpoeder is licht gedaald tot 3733 euro/ton. De vollemelkpoederprijs bleef stabiel op 4851 euro/ton. De boterprijs daalde sterk tot

6818 euro/ton. De roomprijzen daalden licht tot 3516 euro/ton.

De Fonterra-veiling noteerde de voorbije week weer uitgesproken negatief (-4,6%). De voornaamste producten noteerden negatief. De vollemelkpoederprijs noteerde negatief op 3421 dollar/ton (-4,4%). De mageremelkpoederprijs daalde fors tot 3250 dollar/ton (-6,9%). De boterprijs daalde met 2,6% tot 4851 dollar/ton. Ook de kaasprijs (cheddar) noteerde negatief op 4769 dollar/ton (-3,9%). Het verhandelde volume bedroeg 29.402 ton. De spotmarkt melkprijsnotering op de Nederlandse DCA-markt blijft op een hoog niveau maar staat onder druk. Ze noteert vorige week op 57,5 euro/100 kg (-0,50 euro/100kg). ■

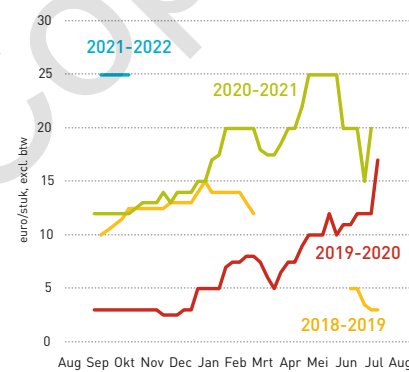
Aardappelen | Stabiele markt

Er is algemeen weinig beweging op de aardappelmkt. Veel handel is er niet, maar de stemming is behoorlijk. Over het algemeen zijn de aardappelnoteeringen stabiel met hier en daar een plusje en een minnetje. De markt blijft dus stabiel met prijzen rond 25 euro/100 kg. Voor Innovator wordt tot 26 euro/100 kg betaald. Het aanbod aardappelen is de laatste weken iets groter geworden door de rooiperiode en sommige telers zijn dit jaar sneller geneigd te verkopen dan in de voorgaande jaren. Dat komt door de fors gestegen energieprijzen en de daarmee gepaard gaande hoge bewaarkosten. Eigenlijk is er weinig handel. De indus-

trie is voorzichtig met inkopen en haalt liever contractaardappelen naar voren dan dat ze vandaag vrije aardappelen inkoopt.

Op het terrein verloopt alles redelijk vlot. De aardappelen konden tot nog toe onder goede omstandigheden gerooid worden en we stellen vast dat er onmiddellijk na het rooien gestart is met het inzaaien van wintergerst en wintertarwe. Veruit het grootste deel van de aardappelen (> 60%) is intussen geoogst. Zoals bekend vallen de opbrengsten over het algemeen tegen. Op de termijnmarkt in Leipzig bleef de notering voor het aprilcontract 2023 de voorbije dagen rond 25,5 euro/100 kg

PCA - Fontane (maximumprijs)

bewegen. De prijs voor Fontane en Challenger bedraagt meestal 25 euro/100 kg. Voor Bintje met voldoende grofte wordt meestal 25 euro/100 kg betaald. ■

Kalveren NUKA: dalend

Ciney - Zwartwit - Max.
Ciney - Witblauw - Gewoon
Ciney - Stieren - Witblauw - Dikbil

DATUM	NOTERING	VERSCIL	Notering uitgedrukt exclusief btw, tenzij anders vermeld
14 okt	100	-10	€/stuk
14 okt	150-290	=	€/stuk
14 okt	700-850	-50	€/stuk

Koeien slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil
LAR - Dikbil

14 okt	3,60-4,00	=	€/kg lev. gew.
18 okt	2,90-3,30	=	€/kg lev. gew.

Koeien geslacht: dalend

Dept.LV - Cat. D - S2

10 okt	618,55	-4,98	€/100 kg koud karkasgew.
--------	--------	-------	--------------------------

Stieren mager: stationair

Ciney - Dikbil - 320-370 kg

14 okt	1525-1700	=	€/stuk
--------	-----------	---	--------

Stieren slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil
LAR - Dikbil

14 okt	3,90-4,10	=	€/kg lev. gew.
18 okt	3,60-4,00	=	€/kg lev. gew.

Stieren geslacht: dalend

Dept.LV - Jonge - Cat. A - S2

10 okt	631,69	-0,16	€/100 kg koud karkasgew.
--------	--------	-------	--------------------------

Biggen: dalend

Danis - 23 kg
Vlaamse Biggenprijs - 25 kg

17 okt	31,0	-3,5	€/stuk
17 okt	31,5	-3,0	€/stuk

Varkens geslacht: dalend

Danish Crown (DK) - Vleesvarkens
Tönnies (D) - Vleesvarkens
Vion (NL) - 56% vlees - type A
Belgian Pork Group - Vleesvarkens

24 okt	1,667	=	€/kg gesl. gew.
20 okt	1,90	-0,10	€/kg gesl. gew.
17 okt	1,99	=	€/kg gesl. gew., incl. btw en aanvoer
24 okt	1,820	-0,080	€/kg gesl. gew.

Slachtpluimvee: dalend

ABC - Braadkippen
Deinze - Soepkippen - Extra zware
Deinze - Braadkippen

24 okt	1,27	=	€/kg lev. gew., incl. Belplume
19 okt	0,75-0,77	=	€/kg lev. gew.
19 okt	1,27-1,29	-0,01	€/kg lev. gew., incl. Belplume

Verrijktekooi-eieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g
Kruisem - Handel - Witte - L
Kruisem - Handel - Bruine - L

18 okt	13,18	+0,45	€/100 stuks, excl. toesl.
18 okt	13,73	+0,45	€/100 stuks, excl. toesl.
18 okt	15,44	+0,49	€/100 stuks, excl. toesl.
18 okt	15,99	+0,49	€/100 stuks, excl. toesl.

Scharreleieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g

18 okt	13,18	+0,45	€/100 stuks, excl. toesl.
18 okt	13,73	+0,45	€/100 stuks, excl. toesl.

Boter: dalend

BCZ - Melkerijboter

10 okt	681,80	-19,40	€/100 kg
--------	--------	--------	----------

Melkpoeder: dalend

BCZ - Mageremelkpoeder

10 okt	373,30	-5,30	€/100 kg
--------	--------	-------	----------

Bewaaraardappelen: stationair

PCA - Bintje
PCA - Fontane

18 okt	25,00-25,00	=	€/100 kg
18 okt	25,00-25,00	=	€/100 kg

Mais: stijgend

Synagra - Vochtige mais 30%
Synagra - Vochtige mais + of - €/ton/% vocht

21 okt	208,00	+1,50	€/ton
21 okt	6,50	=	€/ton

Stro: stationair

Lokeren - Tarwestro

19 okt	110,00	=	€/ton
--------	--------	---	-------

Tarwe: stijgend

Synagra - Standaardtarwe gecertificeerd

21 okt	309,50	+2,00	€/ton
--------	--------	-------	-------

Gerst: stijgend

Synagra - Wintergerst gecertificeerd

21 okt	284,50	+2,00	€/ton
--------	--------	-------	-------

Aardappelrooi en bewaring na een droge en warme zomer

Momenteel zien we een zeer snelle kieming van de aardappelen na het inschuren. Dit komt onder andere door de droge en warme zomerperiode, die gepaard ging met veel stress op aardappelen tijdens de veldfase. Daarnaast werd maleïnehydrazide (= MH in producten zoals Fazor, Crown ...) slechts beperkt toegepast, daar op het moment van toepassing onvoldoende sapstroom in de aardappelplanten aanwezig was. Als deze producten al werden toegepast door telers leidde dit vaak tot onvoldoende opname van de MH door de aardappelplant. Hierdoor kwam slechts een beperkte hoeveelheid MH in de aardappelknollen terecht. Dit doet ons denken aan de bewaaromstandigheden van 2020, ook toen waren de aardappelen zeer kiemlustig door het tegenvallen van de MH-behandeling.

Frederik Goossens, Sanac Fyto

Verbod op chloorprofam en maximale MRL

Algemeen is in België reeds geweten dat de kiemremmer CIPC (chloorprofam) niet meer is toegelaten sinds 1 juli 2020. Binnen de EU werd besloten om een tijdelijke MRL van 0,4 mg/kg voor chloorprofam te hanteren. Normaal wordt deze doorgaans op 0,01 mg/kg (= 0,01 ppm) gelegd. Toch is dit voor CIPC nog niet gebeurd en zal nog enige tijd gewerkt worden met een tijdelijk verhoogde MRL wegens het sterk persistente karakter van deze stof in de

bewaarloodsen na jarenlang gebruik. Een toepassing met CIPC tijdens het inschuren was echter uiterst geschikt en efficiënt om de kiemrust in aardappelen te bewaren.

Vroegtijdige kieming

Zoals eerder vermeld vielen daarnaast de weersomstandigheden sterk tegen tijdens de zomermaanden. Droogte leidde tijdens de knoldikking tot lagere opbrengsten van verschillende rassen. Daarnaast viel de sapstroom sneller stil door verbranding en uitdroging van het loof waardoor een MH-toepassing in vele gevallen niet meer mogelijk was en de aardappelknollen daardoor sneller zullen kiemen in de schuur. Vroegrijpe rassen zoals Bintje en Innovator zijn hier gevoeliger voor dan laatrijpe rassen zoals Fontane en Markies. Daarnaast kunnen beschadigingen aan de aardappelknollen in de vorm van wondjes die optreden tijdens de oogst tot een vroegtijdige kieming leiden. Een van de voordelen voor telers dit jaar was dan weer dat het toepassen van looflodding met producten zoals Gozai en Spotlight op veel percelen niet meer nodig was.

Rooi omstandigheden in 2022

In september viel na een lange droge periode opnieuw veel regen in Vlaanderen. Het was daarna wachten op rooibare omstandigheden vooraleer inschuren mogelijk werd. Met de natigheid neemt de moeilijkheid van de

Aardappelen worden ingeschuurd alvorens ze de loods in gaan.

bewaring toe door een mogelijke ontwikkeling van ziekten, verstikking ... die leiden tot het rotten van aardappelen. Het rooien zelf verliep tot nu toe eerder vlot wegens de drogere veldomstandigheden na september.

Wacht voor de rooi steeds totdat het water voldoende in de bodem is gezakt. Suboptimale omstandigheden leiden tot natte aardappelen die zo snel als mogelijk gedroogd moeten worden om verstikking te vermijden. Dit gebeurt wanneer de poriën van de aardappelen dichtslibben en uitwisseling van zuurstof en CO₂ niet meer mogelijk is. Deze problematiek toont nogmaals het belang aan van een goede ventilatie om een correcte verhouding van de O₂/CO₂-balans in de hoop te behouden. Ondanks de vlotte rooi maakte PCA eerder al melding van loof dat moeilijk lost van de knollen, met de vorming van wondjes tot gevolg. Hou ook rekening met temperatuurfuctuaties wan-

neer verschillende partijen aardappelen doorheen de dag de loods binnenkomen. De prioriteit ligt hier op het bereiken van een constante temperatuur in de hoop.

Ventilatie en koeling

Ventilatie is mogelijk met lucht die kouder is dan de aardappelen zodat er geen extra vocht op de aardappelen kan condenseren. Daarnaast kan lucht die net iets warmer is dan de aardappelen worden gebruikt wanneer de relatieve vochtigheid voldoende laag is om vocht vanop de aardappelknollen te onttrekken. Met een mollierdiagram kan je bepalen of de buitenlucht geschikt is om je loods te ventileren. Ventileren met een te hoge temperatuur is niet gewenst aangezien dit de temperatuur in de hoop opdrijft en het inwendige metabolisme van de aardappelen op gang brengt en bijgevolg de kieming bevordert. Daarom wordt na ▶

Kiemen komen reeds tevoorschijn op aardappelen in de loods. Wanneer de kiemen te groot worden, vormen zich zelfs kleinere secundaire zijkiemen.

© FOTOS: FREDERIK GOOSSENS

het drogen gekozen om de aardappelen te koelen, wat zeker dit jaar tot extra elektriciteitskosten leidt.

De aardappelhoop moet op een diepte van minstens 40 cm droog zijn, aldus PCA. Indien dit niet het geval is, moet de hoop verder worden gedroogd. Dit moet ook gebeuren bij aanwezigheid van rotte aardappelknollen als gevolg van secundaire pathogenen die de knollen via wondjes binnendringen. Deze knollen moeten volledig worden uitgedroogd. Droog de aardappelen zo snel mogelijk, opdat de koeling en eerste fogbeurten kunnen gebeuren. Fog zeker niet op natte knollen.

Niet alle wondjes leiden tot het rotten van de aardappelen, soms kunnen deze via wondheling ook verkurken. De wondheling gebeurt beter op droge aardappelen. Bacteriën en fungi hebben vocht en een voldoende hoge temperatuur nodig voor ontwikkeling en kieming. Dit toont nogmaals het belang aan van een drogende werking bij een temperatuur die zeker niet hoger dan 15 °C mag zijn. Te lage temperaturen kunnen dan weer de wondheling vertragen.

Kiemremming bij uitdagende bewaaromstandigheden

Zoals eerder vermeld is de kiemingsdruk hoog en zullen de eerste kiemremmers al snel moeten worden ingezet. Volg de aardappelen zeer kort op en controleer dagelijks op pas beginnende kieming. Pas op bij het uitvoeren van een fogbeurt, de aardappelhoop moet droog zijn. Voorzie een voldoende lage temperatuur in de loods opdat na de fogbeurt ventilatie slechts beperkt nodig is.

Moeilijke weersomstandigheden leiden tot lagere opbrengsten en vroegtijdige kieming.

Fogging van aardappelen in een loods met 1,4Sight. Deze foto's werden genomen in 2 aardappelloodsen in 2021.

Mogelijke producten, werkwijze en dosis

Momenteel zijn vier actieve stoffen beschikbaar voor de bewaring van aardappelen in de loods, elk met een specifiek werkwijze mechanisme waarop jouw bewaarstrategie kan worden afgestemd. Allereerst hebben we muntolie (Biox-M) en sinaasappelolie (Argos), die in staat zijn om kiemen af te branden en dus een curatieve werking hebben. Daarnaast beschikken we over een preventieve oplossing, 1,4-dimethylnaftaleen (1,4DMN, van product 1,4Sight), die als kiemrustverlenger dienst doet. Tot slot beschikken we ook over een methode gebaseerd op het vrijstellen van ethyleen (Restrain) die de kieming van aardappelen vertraagt, maar de kiemen zelf niet vernietigt.

1,4Sight: preventief natuurlijk kiemremmen met dimethylnaftaleen (1,4DMN)

Wanneer geen of slechts kleine kiemen aanwezig zijn, kan je kiezen voor een toepassing met 1,4Sight. 1,4DMN – de actieve stof van 1,4Sight – is van nature aanwezig in de aardappelknollen en zorgt ervoor dat de aardappelen in rust blijven. Echter neemt het gehalte van 1,4DMN af aan het einde van het seizoen, waardoor zijscheuten kunnen ontwikkelen. Behandel daarom preventief om het gehalte van deze actieve stof in de knollen op peil te houden en

de vorming van kiemen te vermijden, en de groei van bestaande kleine kiemen stil te leggen. 1,4Sight moet preventief worden toegepast en zorgt ervoor dat aardappelen die in rust zijn ook in rust blijven.

Biox-M & Argos: de curatieve oplossing op basis van munt- en sinaasappelolie

Wanneer aardappelen reeds zeer vroeg kiemen – zoals dit jaar het geval is – start je best met de etherische oliën Biox-M of Argos om de aanwezige kiemen af te branden. Deze producten werken curatief, vermits ze kleine kiemen van de aardappelen afbranden. Start zeker met deze middelen wanneer witte puntjes zichtbaar zijn, of de kiemen 1 mm of groter zijn. Vanaf kiemen van 5 mm heeft enkel nog Biox-M aan een dosis van 90 ml/ton aardappelen een werking. Na toepassing sterven de kiemen af en kleuren ze zwart. Grotere kiemen zijn moeilijker te doden. Bij een fogbeurt doden we dan vaak de hoofdkiem, waarna zijkiemen kunnen ontstaan die na twee tot drie weken nogmaals behandeld moeten worden.

Restrain biedt mogelijkheden op basis van ethyleen

Restrain op basis van ethyleen remt de kieming van aardappelen. Hierbij zet een machine ethanol om in ethyleen en houdt zo de concentratie van ethyleen op een constant niveau in de opslagruimte. De kiemen blijven zeer traag

Tabel. Producten beschikbaar voor aardappelbewaring in de loods met hun samenstelling, dosis, aantal toegelaten toepassingen, veiligheidstermijn, manier van toepassing en enkele belangrijke opmerkingen

Productnaam	Samenstelling	Dosis en aantal toepassingen	Veiligheidstermijn	Toepassingswijze	Opmerkingen
1,4Sight	980 g/kg 1,4-dimethylnaftaleen	20 ml/ton, 1-6 toepassingen met interval van 28-42 dagen	30 dagen voor het verhandelen	Heet en koud vernevelbaar	Veiligheidstermijn voor betreden van loods na toepassing is 24 uur na ventilatie met buitenlucht van minstens 30 minuten
Biox-M	100% muntolie	30-90 ml/ton, max 390 ml/ton/12 maanden, 1-11 toepassingen met interval van 21 dagen	6 dagen voor het verhandelen	Heet vernevelbaar en 120 dagenregeling voor koud verneveling van 1/11/22 t.e.m. 28/02/23	/
Argos	843,2 g/l sinaasappelolie	100 ml/ton, 1-9 toepassingen met interval van 21 dagen	/	Heet en koud vernevelbaar	/
Restrain	96% ethyleen	12,5 mg/m ³ (=10 ppm), 1 toepassing	/	Gasontwikkeld product	De behandeling kan, afhankelijk van de aardappelvariëteit, een invloed hebben op de kwaliteit van de verwerkte producten (chips, frieten ...).

groeien, maar blijven kort en dik. Achteraf vallen de kiemen makkelijk van de aardappelknollen af. Deze techniek is goedkoper dan de eerder genoemde technieken, maar leidt tot langere kiemen en bijgevolg ook tot een hoger vochtverlies van de aardappelpartijen tijdens de bewaring. Voor het toepassen van Restrain moet het CO₂-gehalte gedurende drie opeenvolgende dagen onder 2500 ppm

Afbranden van kiemen na een toepassing met Biox-M.

blijven vooraleer een behandeling opgestart kan worden. De reden hiervoor is dat een toepassing met ethyleen het gehalte aan CO₂ in de aardappelhoop verder zal opdrijven. Net na de oogst zijn aardappelen echter zeer actief in hun ademhaling, waardoor de CO₂-productie groot is en een toepassing met Restrain moet worden uitgesteld. Wanneer de kiemen echter te veel aanwezig zijn, moet eerst een- tot tweemaal curatief worden ingegrepen met Biox-M of Argos.

Om de gewenste concentratie van 4% ethyleen in de loods te halen, moet een te snelle stijging van de CO₂-concentratie, die vrijkomt uit de hoop als reactie op de vrijgezette ethyleen, worden vermeden. De behandeling moet daarom traag worden opgestart. PCA meldt dat de concentratie van 4% ethyleen pas na 22 dagen wordt gehaald, in de praktijk betekent dit pas een goede remming na 4 à 5 weken. Daarnaast kan Restrain enkel in rassen die van nature een goede bakkleur hebben, dus niet in rassen zoals Bintje, Challenger ... Ook bij bewaring voor langere periodes neemt de kwaliteit van bewaring sterker af bij gebruik van Restrain.

Nog enkele bijkomende opmerkingen omtrent de behandeling met deze producten

Tot slot gelden nog enkele andere opmerkingen. Na een fogbeurt met de middelen 1,4Sight, Argos en Biox-M moet je loods gedurende 48 uur gesloten blijven om voldoende werking van het gefogde product te bekomen, en is enkel interne ventilatie mogelijk. De frequentie van interne ventilatie is afhankelijk van de hoeveelheid vocht die aanwezig is in je partij. Naar het einde van het seizoen treden alsmaar meer moeilijkheden op. Door de natuurlijke oorsprong van de kiemremmers Argos en Biox-M hebben behandelde aardappelen geen residu. Voor Argos is er ook geen wachttijd. Voor Biox-M bedraagt de wachttijd officieel zes dagen. Maar om de meeste muntgeur kwijt te raken, is het aangewezen om een langere wachttijd aan te houden. ■

Naar het einde van het seizoen treden alsmaar meer moeilijkheden op.

Wat kunnen robots al?

De voorbije maanden demonstreerde ILVO al enkele keren met een autonome werktuigendrager, die ontwikkeld werd binnen het Interregproject Cimat (zie *Boer&Tuinder* 28). Dat gebeurde ook naar aanleiding van FestILVO. Kort voor dat evenement spraken we met Simon Cool, die als onderzoeker bij ILVO betrokken is bij een aantal robotiseringsprojecten.

Patrick Dieleman

Simon ziet de software, die ze ontwikkelden om die aan te sturen, als een minstens even belangrijke realisatie als de werktuigendrager. “Het meest flexibele is niet de robot zelf, ook al zijn werkbreedte en lengte instelbaar en kan het frame volledig worden veranderd. De software is het meest flexibel. We hebben die software ook op onze kleine spuitrobot voor blauwebessenteelt geplaatst, die we ontwikkeld hebben binnen het Interregproject Smart Growers. Toch is dat een compleet andere robot. Een multifunctioneel softwareframework betekent minder afzonderlijke software om te onderhouden en te optimaliseren.”

Simon ziet nog meer mogelijkheden voor robots. “In plaats van plaatsspecifiek onkruid te bestrijden kan je ook werken met een actief gestuurde tool, die het onkruid wegkrabt tussen en in de rij. Bij dergelijke robotplatforms is tijdsefficiëntie iets minder dwingend. Ze werken in principe volledig autonoom. Je verliest daar geen werkuren door. Het teelttechnische verandert in een logistieke uitdaging: de machine aan- en uitzetten en van het ene veld

naar het andere brengen. Een andere mogelijke toepassing is plaatsspecifieke bemesting. Door middel van robotica zou je op het niveau van de individuele plant kunnen kijken. Je kan ook ziektes detecteren en bestrijden, denk aan behandelen met uv-licht tegen witziekte. Een robot die zo meerdere taken kan uitvoeren, kan op de duur een interessante investering worden voor een loonwerker of een teler met een grote oppervlakte.”

Een nadeel aan de Cimat-robot is dat die geen grondbewerkingen kan uitvoeren, of kan zaaien. “Dat kost te veel vermogen. Daarom zijn we van plan om in een vervolgtraject ons softwareframework te installeren op een tractor. Dat vergt uiteraard ook de installatie van heel wat controllers, actuatoren, sensoren, veiligheidscomponenten ... om van een gewone tractor een autonoom werkende machine te maken. Ook die data kunnen dan uitgewisseld worden met een drone of andere platformen die in de teelt actief zijn. Dat is geen eenvoudige opdracht. Dit vereist de inzet van heel wat verschillende disciplines. Maar hier op ILVO hebben we de juiste profielen beschikbaar.” ■

Dossier Onderzoek en dienstverlening bij ILVO

Naar aanleiding van zijn 90-jarig bestaan organiseerde ILVO onder de naam FestILVO een uitgebreid programma, waarin professionals uit zowat alle sectoren hun gading konden vinden. Ook onze journalisten volgden enkele activiteiten uit het programma. Dit dossier geeft zo een beeld van een aantal terreinen waarop men bij ILVO actief is.

De nematoden worden uit een binnengekomen bodemstaal gespoeld.

In een Berlese trechter lokt de warmte van een lamp de insecten uit hun beschutting. Gert de Bondt toonde hoe ze onderaan in een trechter met alcohol vallen.

In het labo voor virologie toont Sébastien Morio een recipiënt waarin enkele tientallen stalen tegelijk kunnen onderzocht worden met de PCR-techniek. In de achtergrond kijkt Inge De Roo mee.

De onderzoekers kunnen de schimmel op het zicht herkennen of met de microscoop.

Johan Van Vaerenbergh vertelde hoe ze peren bemonsteren op de aanwezigheid van een specifieke bacterie.

© FOTO'S PATRICK DIELEMAN

Een blik op het Diagnosecentrum voor Planten

We krijgen niet elke dag de kans om het Diagnosecentrum van ILVO te bezoeken, het labo dat allerlei plantenziekten opspoot. Gezien de verschillende soorten ziekteverwekkers, kregen we een rondgang door meerdere laboratoria.

Patrick Dieleman

Vaak herkennen de specialisten van het Diagnosecentrum voor Planten een bepaalde ziekte of plaag al aan het schadebeeld, maar indien nodig staat hen ook een resem technieken ter beschikking.

Virologie

Inge De Roo vertelt dat virussen over wat genetisch materiaal beschikken, wat het mogelijk maakt om ze te onderscheiden van elkaar. De oudste techniek is de Elisa-toets. Die is gebaseerd op de immuniteit, die geïnfecteerde wezens ontwikkelen dankzij hun afweersysteem. Bij de Elisa-toets zorgt die herkenningsreactie door specifieke antilichamen ervoor dat men kan uitmaken om welk virus het gaat. De Elisa-toets kan een vals negatief resultaat geven. Denk aan wat gebeurt met de coronasneltesten. Een recentere techniek is PCR (*polymerase chain reaction*). Daarbij voegt men een enzym toe dat het stukje DNA of RNA gaat vermenigvuldigen, zodat het beter herkenbaar wordt en de kans op fouten kleiner. "Als onder-

zoeker kunnen we op basis van de symptomen van de plant doorgaans uitmaken in welke richting we moeten zoeken, en bijgevolg welke reagentia we moeten toevoegen bij het staal." Met de nieuwste techniek, HTS, kan je het genetisch materiaal van alle organismen in één keer bepalen (bacteriën, schimmels, virussen, nematoden). Het ILVO gebruikt dit bijvoorbeeld om te analyseren welk leven zich rond de wortels van een plant in een bepaalde bodem bevindt.

Nematologie
In land- en tuinbouw is het belangrijk om te kunnen bepalen welke aaltjes (nematoden) zich in een bodem (staal) bevinden. Onderzoekster Nicole Damme toonde hoe ze cysten uit een bodemstaal extraheren met een Seinhorstkan. Aaltjes die zich in hun

Insecten en mijten

Dit labo is speciaal geïsoleerd, om te beletten dat insecten zouden ontsnappen. Het labo entomologie is het Nationaal Referentielaboratorium voor de detectie en identificatie van de quarantaine-insecten *Thrips palmi* en *Diabrotica virgifera*. Het is ook erkend door het FAVV voor heel wat andere analyses van (quarantaine)geleedpotigen, zoals *Drosophila suzukii* (een fruitvlieg) of *Anoplophora spp.* (boktorren) in het kader van monitoringcampagnes of bij import- en exportcontroles op plantaardig materiaal. Er worden bijvoorbeeld courant fruitvliegen op mango's gezocht. De onderzoeker kan de insecten direct op de plant bekijken met een stereomicroscoop. Goed verstopte en kleine insecten worden verzameld met een Berlese trechter (zie foto). De identificatie gebeurt op basis van typische kenmerken onder een (stereo) microscoop. Bij twijfel of om bijvoorbeeld bij quarantaineorganismen zoals *Trips palmi* voldoende zekerheid te hebben, kan ook PCR ingeschakeld worden. Dit gebeurt ook wanneer men op basis van wat insectenresten (bijvoorbeeld een poot of antenne) moet uitmaken welk insect de schade heeft veroorzaakt.

wormvormige fase bevinden worden afgescheiden met een centrifuge. Voor sommige aaltjes gaat men de nematoden na extractie bekijken met de microscoop. Vaak zijn het kleine verschillen – bijvoorbeeld een stekel meer of minder op een bepaalde plaats – die de soort bepalen. Voor sommige wortelknobbelaaltjes en cysteaaltjes werkt men ook met PCR.

Schimmels

"Het eerste wat we doen is de plant bekijken, om te zien in welke richting we de oorzaak moeten zoeken", vertelt Sven Inghelbrecht. "We bekijken ook welke plantendelen aangetast zijn. Bij een plant met verwelkingsverschijnselen kan het probleem in de wortels, de stambasis of de stengel zitten. We snijden de plant aan op de overgang tussen ziek en gezond, omdat daar de kans het grootst is om de primaire schadeverwekker te vinden." Bij schimmels zijn er twee types. Obligate schimmels, zoals echte of valse meeldauw, moet je direct op de plant bekijken met een

microscoop. Soms zet men de plant een tijdje in een vochtige ruimte, opdat de symptomen wat duidelijker zouden worden. Niet-obligate schimmels worden eerst uitgekweekt op een schaalte met voedingsbodem (uitplaten). Afhankelijk van de schimmel kan het enkele dagen tot zelfs weken duren. Soms bemoeilijken secundaire infecties de diagnose. Moleculaire technieken kunnen dan uitsluitsel geven.

Bacteriën

Bacteriën komen nogal eens voor in fytosanitaire eisen. Johan Van Vaerenbergh legt uit hoe ILVO daarin het bedrijfsleven ondersteunt. Hij geeft de export van Conference naar Vietnam als voorbeeld. "Meestal aanvaarden die landen inspecties in de fruitaanplantingen als garantie, maar voor export naar Vietnam moeten we controleren op de peren zelf. "Het gaat om een bacterie die overal aanwezig is op de bloesems, maar er is alleen kans op problemen bij late nachtvorst tijdens de bloei. We krijgen perenmonsters van de veiling en zoeken die bacteriën in de restanten van de bloem, zijnde het kroontje. We platen dat uit, om te zien of er iets groeit en bepalen vervolgens de genetische code, om te zien of het specifiek die bacterie is, die vermeld is in de Vietnamese wetgeving." Bruinrot bij aardappelen is een ander voorbeeld. "Dat werd voor het eerst gevonden in 1989 in de regio Postel. De jaren nadien was er niets, tot bruinrot in 1992 opdook in onder meer België, Nederland, het VK, Spanje en Duitsland. Nadien bleek dat een Nederlandse pootgoedteler besmet was geraakt. Onderzoek wees uit dat de teelt besmet geraakt door beregening met oppervlaktewater. Da bacterie blijkt te overleven op planten van de nachtschadefamilie, waarvan sommige in grachten groeien. Een verbod op beregenen met oppervlaktewater in de risicoregio's bleek voldoende om het probleem in te dijken." ■

Onderzoek ondersteunt pluimveehouders bij uitdagingen

Reduceren van emissies, duurzame voeding voor optimale prestaties en gezondheid, welzijnsmonitoring en alternatieve houderijsystemen voor pluimvee. Het is een greep uit de thema's en uitdagingen waarmee pluimveehouders worden geconfronteerd. Medio september presenteerden ILVO-onderzoekers hun bevindingen en resultaten uit diverse recente onderzoeken rond deze thema's.

Jan Van Bavel

Charlotte Vanden Hole opende de studievoormiddag met een presentatie over een proef waarin een antwoord werd gezocht op de vraag of opfok en inrichting van de uitloop het welzijn en uitloopgedrag bij leghennen beïnvloeden. Alle behandelingen tijdens de proef bleken geen effect te hebben op verenpikken of angst bij de leghennen. Het gebruik van een wintertuin bleek wel een heel positief effect te hebben op het verenkleed en het verenpikken. Bij het uitloopgebruik hadden incubatie en opfok geen effect, maar het aanbieden van voor leghennen attractieve insectenlarven op het terrein dan weer wel. De hennen bleken dan verder te gaan van

de hen vertrouwde stal. Ze toonden ook een duidelijke voorkeur voor intense begroeiing.

Fosforbehoefte bij senior leghennen

Sam Moeyersons zocht in het Leglanger-project – dat het rendement van leghennen wil verhogen door de legcyclus te verlengen van 75 à 80 tot 100 weken henleeftijd – een antwoord op de vraag of het opneembaar fosforgehalte (oP-gehalte) gereduceerd kan worden zonder een negatief effect op de prestaties, eikwaliteit en botgezondheid bij de hennen. Een reductie bleek mogelijk, maar er kon geen concreet buigpunt worden vastgesteld. Er

werd vrij vaak een interactie vastgesteld tussen het oP-gehalte en de grondstoffen die werden aangereikt. Dat kwam door de intrinsieke fytaseactiviteit die aanwezig was bij tarwe, vermits de prestaties bij maisvoerders sterk daalden. De variatie bij Isa Brown-hennen bleek groter, waardoor er ook veel minder behandelingseffecten waren. Bruine leghennen teren meer op reserves die ze eerder in de ronde hebben kunnen aanleggen, terwijl de witte soortgenoten hun calciumreserve minder aanwenden. Dat bleek ook uit de botgezondheidsparameters, waarin geen verschil ontstond tussen de diverse behandelingen.

Transitie naar niet-kooisystemen

Liesbeth Van Damme besprak de doelstellingen van het Europese project *Best Practice Hens*, dat de pluimveehouder wil ondersteunen in zijn vrijwillige overgang van (verrijkte)kooi- naar niet-kooisystemen voor leghennen. Het wil een methode aanreiken waarmee je de beste resultaten bereikt bij

de transitie naar een niet-kooisysteem. Deze 'Beste praktijken' (praktische richtlijnen voor hennenwelzijn) zullen worden verspreid in landen met een (vrij) laag percentage aan niet-kooisystemen. Tijdens een disseminatie-event op Agriflanders zal je feedback kunnen geven op deze 'Beste praktijken'. Het project sluit af in mei 2023 met een grote internationale bijeenkomst in Brussel.

Impact eventuele uitfasering verrijktekooihuisvesting

Annatachja De Grande ging in op het bepalen van de economische impact van een eventuele uitfasering van verrijkte kooien als huisvestingssysteem voor leghennen voor zowel leghennenhouders als de overige spelers in de keten. Uit cijfers van het Departement Landbouw en Visserij (2021) blijkt dat de meeste leghennen in België worden gehouden in scharrelsystemen (43%), gevolgd door verrijktekooisystemen (39%), vrije uitloop (14%) en bio (4%). De Belgische markt – met een zelfvoorzieningsgraad van 102% – situeert zich in een Europees geheel en de prijssetting van onze eieren gebeurt op basis van prijzen in het buitenland. Indien alle verrijktekooibedrijven zouden stoppen, zal dit misschien leiden tot een tijdelijk tekort aan tafeleieren, met meer import tot gevolg. Eieren voor verwerking is vooral een kostprijs gedreven markt; hier wordt een hogere import van ei producten en verwerkte producten verwacht. De grootste bedreiging voor onze markt is het verschil in snelheid van uitfasering in de diverse EU-lidstaten. Het eindrapport van deze studie is beschikbaar via het Pluimveeloket (zie onderstaande weblink).

Minder ammoniak door meerfasevoeding?

Madri Brink onderzocht in het Kuikemis-project of meerfasevoeding bij vleeskippen voor gereduceerde ammo-

niakconcentraties zorgt. Een driefasenvoeder bleek voor dezelfde prestaties als een vijfphasenvoeder te zorgen, behalve voor de iets hogere voederconversie tijdens dag 17 tot 24. Er waren geen significante verschillen op het vlak van karkasrendement, vlees- en strooiselkwaliteit en stikstofretentie. Op dag 24 bleken er minder voetzoollaesies voor te komen bij dieren die het vijfphasenvoeder kregen en de ammoniakconcentratie werd significant verlaagd door dit voeder toe te passen.

Welzijnsmonitoring in slachthuizen

Noémie Van Noten schetste het Legmoni-project, waarin ILVO en het Proefbedrijf Pluimveehouderij de ontwikkeling van een direct implementeerbaar monitoringssysteem voor het meten van het welzijn van legkippen aan de slachtlijn onderzoeken. Het welzijn wordt gemeten op acht momenten in de keten: bij de start en het einde van de productie, het vangen en het laden, en in de wachtruimte, de vuile en propere zone en het verzamelen van de documenten in het slachthuis. Het project bestaat uit drie grote fasen die continu doorlopen: het monitoren van leghennen (verzamenen van data) – via een mobiele applicatie die speciaal voor het project werd ontwikkeld – het rapporteren en het informeren van de sector.

Alternatieven voor soja in vleeskippenvoeders

Tot slot ging Marta Lourenço kort in op het demoproject 'Sojavrije kippen en varkens' – waarin de onafhankelijkheid van soja-import door lokale productie werd onderzocht – en het Interregproject ValgOrize, dat onderzoek doet naar de valorisatie van zeewier en microalgen als voedsel voor de Europese markt. Volgens Marta kunnen we voeders zonder sojaschroot en sojaolie formuleren. Economisch is een ander verhaal, want er is nog werk op het vlak

van de voederkosten, groei en de voederconversie. Op dierenwelzijnsvlak scoren de alternatieven ook vrij goed, onder meer op het vlak van voetzoollaesies en strooiselscores. In twee andere projecten wordt verder onderzoek rond dit thema verricht. Optipluim pleit voor een optimale teelt van eiwithoudende gewassen voor pluimveevoeding en wil het gebruik van regionale eiwitbronnen in de pluimveehouderij maximaliseren. Tot slot willen onderzoekers in Legmeme nieuwe potentiële eiwitbronnen zoals insectenmeel en melkweipoeder evalueren om aan de strengere eisen van de biowetgeving te voldoen. ■

 www.bestpracticehens.eu, www.pluimveeloket.be/uitfaseringsstudie

Het Kuikemis-project onderzocht of meerfasevoeding bij vleeskippen voor gereduceerde ammoniakconcentraties zorgt.

Isabel Roldán-Ruiz ziet smalle weegbree niet langer als een ongewenst onkruid, maar als een gewas met veel potentieel.

Promotiekans van onkruid tot gewas voor smalle weegbree

'Niet betreden aub' zegt een bordje bij een verzameling van het 'onkruid' smalle weegbree. ILVO ziet immers potentieel in de veredeling van de plant. In Nieuw-Zeeland wordt smalle weegbree al dertig jaar veredeld. De plant is productief, droogtetolerant en zou ook een behoorlijke voedingswaarde hebben. Daarenboven zou het in het rantsoen ook methaanreducerende eigenschappen hebben. Heel wat potentieel dus.

Ivan De Clercq

Smalle weegbree wordt traditioneel als een onkruid aanzien. Het is een inheemse plant die bij ons spontaan in wegbermen en natuurlijke graslanden voorkomt. Daarbij is het de aandachtige 'onkruid-watcher' zeker al opgevallen dat het onkruid het goed blijft doen in droge periodes. In Nieuw-Zeeland gebeurt er al dertig jaar veredeling op smalle weegbree, om het zo een waardevol onderdeel te maken van graasweides. Koeien vinden het alvast een lekker gewas, en het bevat ook veel mineralen. In onze contreien is het al terug te vinden in mengsels voor kruidenrijk grasland. Het gaat dan vaak om Nieuw-Zeelandse rassen. Het probleem is dat deze variëteiten niet zomaar aangepast zijn aan ons klimaat.

Genetische variatie is er
ILVO-onderzoekers gingen aan de slag met de veredeling in smalle weegbree en gingen daarvoor ook exemplaren zoeken in 'het wild' van de wijde omgeving rond ILVO om de genetische diversiteit in kaart te brengen, vertelt Isabel Roldán-Ruiz, wetenschappelijk

directeur bij ILVO. Daaruit bleek alvast dat die genetische variatie er is, een belangrijke basiswaarde om tot een succesvolle veredeling te komen. Om van smalle weegbree een succesvol landbouwgewas te maken, moet er immers nog wat verbeteren. De persistentie van het gewas (hergroei na maaaien) moet nog beter, net als de productiviteit en vorsttolerantie. Soorten in ons klimaat bloeien ook te vroeg, waardoor de plant vanaf april al hardere stengels krijgt die de voedingswaarde doen dalen.

Methaanreducerend?
Los van de hoge minerale gehalten en de nutritionele eigenschappen – die zouden behoorlijk zijn – zou smalle weegbree in de pens van de koe ook de stikstofvorming remmen tijdens de vertering. "Over die methaanreducerende eigenschappen weten we nog niet zo veel. Hoeveel kunnen ze reduceren en in welke hoeveelheid smalle weegbree in het rantsoen gemengd moet zijn om effectief te zijn, willen we de komende jaren bij ILVO verder uitzoeken", aldus Roldán-Ruiz. ILVO verwacht over

enkele jaren nieuwe rassen te kunnen introduceren, die beter aangepast zijn aan de Noordwest Europese omstandigheden. Ze zouden in mengsels met gras en klaver kunnen ingepast worden.

Biodiversiteit

Tot slot past smalle weegbree ook in de groeiende vraag naar biodiversiteit in de landbouwgraslanden. De plant is rijk aan stuifmeel, waardoor die extra aantrekkelijk is voor bestuivers zoals bijen en hommels. Ook bloeit ze de hele zomer lang. Zelfs voor de humane voeding is de plant interessant; met name de jonge blaadjes van de plant kunnen als bladgroente gegeten worden. ■

Bijzondere onderzoeksprojecten op de infomarkt

Tijdens FestILVO werd er ook een infomarkt georganiseerd, waarop diverse wetenschappers innovatieve projecten voorstelden.

Surf naar www.boerenbond.be/festilvo

LEES MEER
op onze website

Rentabiliteit melk- vee: melkprizen over de top?

De zuivelmarkten zijn tot de zomermaanden verder gestegen en zitten momenteel nog op een hoog niveau. Dit vertaalde zich in recordmelkprizen, maar de piek lijkt bereikt. De voorbije weken zit er weer wat neerwaartse druk op de prijsvorming van de voornaamste zuivelproducten. Dit zal zich met een paar maanden vertraging vermoedelijk vertalen in de melkprijs. Anderzijds blijven de kosten op de melkveebedrijven zeer hoog. Bovendien heeft de droogte een grote invloed gehad op de ruwvoervoorraden en kwaliteit, met extra kosten tot gevolg.

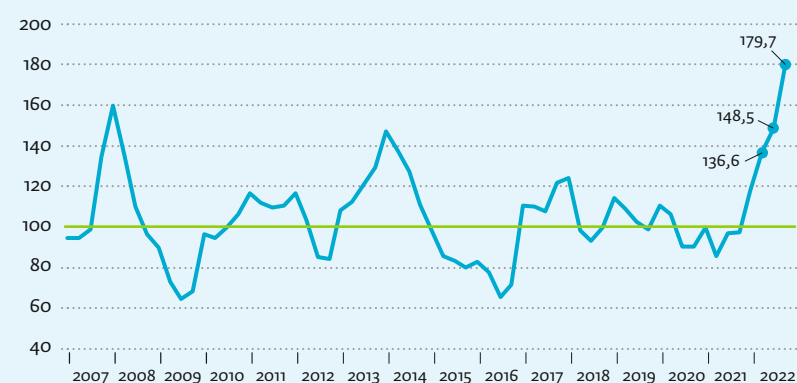
Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst Boerenbond

Barometer 3de kwartaal 2022

01797%

Melkveebarometer

gemiddelde laatste vijf jaar = referentie

Melkprijs drijvende kracht in rentabiliteit

De melkveebarometer, gebaseerd op de bedrijfseconomische boekhoudingen van Boerenbond, geeft aan dat de rentabiliteit op een gemiddeld melkveebedrijf in het derde kwartaal van 2022 is gestegen tot 178% van de gemiddelde rentabiliteit van de laatste 5 jaar (referentieperiode). Dit is een stijging met 30% ten opzichte van het vorige kwartaal. De melkprijs is in deze drijvende kracht, ondanks de hoge kosten. De uitbetaalde BCZ-melkprijs noteerde in augustus 2022 op 57,9 euro/100 liter. Hiermee zitten de Belgische melkprizen bij de top op Europees niveau.

Uit de interne melkprijsvergelijking van Boerenbond blijkt dat Milcobel terug mee vooraan in het peloton zit. Ook bij de grotere internationale bedrijven die in meerdere landen actief zijn (Arla, FrieslandCampina) was er de voorbije maanden een inhaalbeweging wat de melkprijs betreft. De nieuwe spelers op de markt (Royal A-ware, Farmel) zitten momenteel duidelijk op kop inzake melkprijs. De vraag is of hun huidige hogere niveau van melkprizen structureel is en gedreven uit hun marktbusiness of eerder tijdelijk in functie hun positionering op de Belgische zuivelmarkt. In het belang van hun melkveehouders rekenen we alvast op het eerste.

Naast de stijging van de melkprijs zijn ook de prijzen van reforme melkkoeien de voorbije maanden sterk gestegen tot 3,70 euro/kg geslacht voor P-types of 5,25 euro/kg geslacht voor de zwaardere, vette koeien (U-types). De laatste weken zijn ook deze prijzen wat gedaald, maar ze liggen nog steeds 35% hoger dan begin dit jaar.

Kosten blijven hoog

Tegenover de positieve melkprizen staan echter ook hoge kosten. Deze blijven ook in het derde kwartaal van 2022 hoog. Vooral de voeder-, energie- en meststofkosten blijven hoog, maar ook de andere materialen (onder meer wisselstukken voor machines) zijn fors duurder geworden.

Bovendien zit er niet meteen een daling in de kosten aan te komen. De wereldreserves op de graanmarkten zijn eerder beperkt waardoor de prijzen niet direct zullen wegzakken. Afhankelijk van klimatologische situaties en geopolitieke evoluties zullen ze eerder terug pieken. De hoge gasprijzen leiden voorts ook tot dure kunstmest. De uitdaging zal zijn om komend voorjaar voldoende kunstmest beschikbaar te hebben. De inschatting is dat hierdoor de kostprijs op de melkveebedrijven met ongeveer 8 à 10 euro/100 liter is gestegen ten opzichte van 2021. Hier bovenop komen de gevolgen van de droogte op de ruwvoerwinning.

Gras en maisopbrengsten zijn in grote regio's fors minder. Ook de kwaliteit (onder andere het kolfaandeel) is beduidend lager. Dit leidt tot extra kosten van 2 à 3 euro/100 liter om rantsoenen bij te sturen.

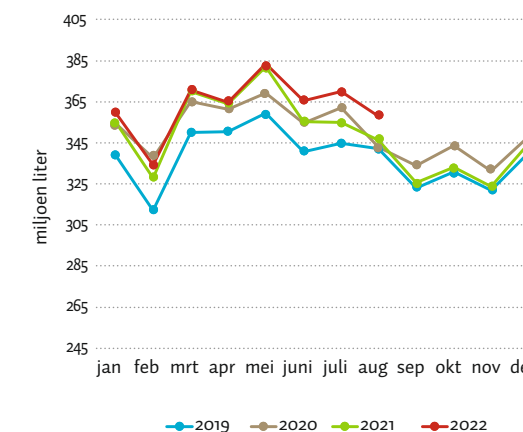
Melkproductie stuurt mee de prijsvorming

Ondanks de driver van goede melkprizen lag de melkproductie wereldwijd in de eerste helft van 2022 in de voornaamste melkproducerende regio's lager dan in dezelfde periode in 2021. In combinatie met de volgehouden vraag naar zuivelproducten blijft dit de voornaamste trigger voor de gestegen zuivelmarkten.

Op Europees niveau zijn de melkleveringen in de periode januari-juni 2022 licht gedaald (-0,7%) ten opzichte van dezelfde periode in 2021. De melkproductie in de grote melkproducerende landen (Duitsland en Frankrijk) is afgenomen. Ook in de VS was er een vergelijkbaar beeld. In Australië en Nieuw-Zeeland is het melkseizoen in juni-juli weer opgestart met 3 à 6% lagere producties in vergelijking met deze periode vorig jaar. De laatste maand lijkt echter de productie terug aan te trekken.

In België zijn de melkleveringen in de periode januari-augustus 2022 beperkt gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2021 (+1,7%). We zien weer meer

Leveringen België

uitgesproken regionale verschillen. In Wallonië werd er bijna 3% minder melk geproduceerd in vergelijking met januari-augustus 2021, terwijl er in Vlaanderen een stijging was met 3,5%. Uit de eerste cijfers voor september zien we een verdere toename, ook in Wallonië.

Marktvooruitzichten

De hamvraag is hoe de zuivelmarkten de volgende maanden zullen evolueren. De piek lijkt dus bereikt op de zuivelmarkten deze zomer.

Ondertussen is de laatste weken een neerwaartse druk merkbaar. Dit zal zich vermoedelijk ook met een paar maanden vertraging in de melkprijsvorming weerspiegelen. De vraag is hoe deze op middellange termijn (voorjaar 2023) zal evolueren. Voorlopig ziet het er zeker niet dramatisch uit, maar het is onmogelijk te voorspellen omdat er heel wat onzekerheden zijn (evolutie situatie in Oekraïne, klimatologische omstandigheden, evolutie consumptie...). Het zal alleszins zeer duur blijven om melk te produceren. Alleszins blijft de boodschap om met de huidige prijzen voldoende aandacht te hebben voor buffering en reservering. ■

Tegenover de positieve melkprizen staan echter ook hoge kosten.

Aanplanten met een droge zomer in het vooruitzicht?

Steeds meer beleidsdoelstellingen stellen dat meer groen in agrarisch gebied geïntegreerd moet worden. Er zijn dan ook verschillende subsidiekanalen waarop je een beroep kan doen voor het aanplanten van nieuwe kleine landschapselementen (KLE's). Vaak is een van de voorwaarden dat je het nieuwe KLE een specifiek aantal jaar in stand moet houden, en dat is tijdens de steeds droger wordende zomers een moeilijke taak. We geven enkele tips hoe je, zonder veel extra moeite, de slaagkansen van een nieuw KLE vergroot.

Fientje Verbruggen, projectcoördinator Boerenatuur Vlaanderen

Kleine landschapselementen (KLE's) zoals hagen, houtkanten, poelen ... vormen groenblauwe verbindingen doorheen het agrarisch landschap. Veel diersoorten vinden er voedsel en schuilgelegenheid of maken er hun thuis van. Vroeger hadden vele van deze KLE's ook een economische waarde. Landbouwers gebruikten het hout van houtkanten als brand- of geriefhout en hagen als scheiding of extra voedselbron voor hun vee ... Deze (directe) economische functie is na de Tweede Wereldoorlog voor veel landbouwers weggefallen, met het gevolg dat vele KLE's uit het landschap verdwenen.

Dit heeft natuurlijk grote gevolgen voor de biodiversiteit in agrarisch gebied. Daarom zijn er vele beleidsdoelstellingen op Europees, Vlaams, provinciaal en gemeentelijk niveau die een heel concreet aantal KLE's willen introduceren. Er zijn dan ook verschillende subsidiekanalen waar je als landbouwer een beroep op kan doen voor je nieuwe aanplant, zoals bijvoorbeeld de VLIF-steun voor niet-productieve investeringen. Daarnaast hebben vele KLE's voor landbouwers nog steeds een (indirecte) economische waarde. Denk maar aan het aanleveren van nutriënten of koolstofopslag.

We kennen de laatste jaren echter veel droge zomers waarin veel pas aangeplant plantgoed afsterft. Zeker wanneer je met behulp van subsidiekanalen je aanplant financiert, ben je verplicht afgestorven plantgoed in te boeten (vervangen). Ook hier is geen zekerheid dat die heraanplantingen de zomer wel zullen overleven. We blijven dus investeren in plantgoed, terwijl de overlevingskansen alleen maar kleiner zullen worden. Enkele tips kunnen je plantgoed meer slaagkansen geven.

Tijdstip van aanplant

Een eerste tip is de tijd van aanplant, zeker wanneer je plantgoed met blote wortel plant. Planten doe je wanneer

het plantgoed in vegetatierust is, vanaf eind oktober tot begin april. De algemene regel stelt: hoe eerder de planten de grond in gaan, hoe sneller ze haarwortels vormen en hoe makkelijker ze water en nutriënten kunnen opnemen in het voorjaar. In het najaar is er minder zon, waardoor het plantgoed minder zal verdampen. Maar het is wel nog warm en vochtig genoeg, zodat ze zich kunnen aanpassen aan hun nieuwe omgeving en nog wortelhaartjes kunnen vormen die in het voorjaar direct water en nutriënten kunnen opnemen. Wanneer je later plant (februari-maart) is de bodem vaak nog zeer koud, waardoor het plantgoed minder makkelijk wortelhaartjes kan vormen en zich dus niet kan voorbereiden op het voorjaar. Al hangt het tijdstip van planten ook af van de soort. Populier, bijvoorbeeld, kan geen strenge winters verdragen. Je plant die best na de winter.

Pralineren?

Niet alleen het tijdstip van aanplant is belangrijk, ook de verzorging van het plantgoed tijdens de aanplant vraagt de nodige aandacht. Zo is de verzorging van de wortels tijdens het transport en net voor het planten een belangrijk aandachtspunt. Plant onmiddellijk of bewaar je plantgoed tijdelijk door het in te kuilen. Inkuilen doe je door het plantgoed in de aangeleverde busseltjes in een uitgegraven greppel te bewaren. De wortels dek je af met de uitgegraven aarde. Zeker bij droog weer drogen de wortels snel uit en wordt de kans op overleven in een droge zomer alleen maar kleiner. Door de wortels te 'pralineren' voor ze de grond in gaan, vergroot je nog de kans op overleven. Het pralineren van wortels betekent dat je ze een modderbad geeft. De wortels worden ondergedompeld in een mengsel van klei, water en eventueel wat mest. Dit behoedt hen tegen uitdrogen en geeft de planten al toegang tot enkele makkelijk opneembare nutriënten, zodat ze

zich makkelijker aan hun nieuwe omgeving kunnen aanpassen.

Laat jonge scheuten groeien

Een andere manier om meer KLE's in het landschap te krijgen, zonder er zelf al te veel moeite en kosten in te steken, is door ze op een natuurlijke manier te laten groeien. Het enige dat je nodig hebt zijn enkele inheemse moederbomen, ruimte om het KLE te laten groeien en eventueel enkele paaltjes om de zone af te bakenen. Wanneer er al enkele zaadbomen in de buurt van het gewenste nieuwe KLE aanwezig zijn, kan je de natuur zijn ding laten doen. Door de jonge scheuten niet te maaien maar ze een kans te geven om uit te groeien, creëer je op natuurlijke wijze een nieuw KLE dat veel beter bewapend is tegen een droge zomer dan een aanplant.

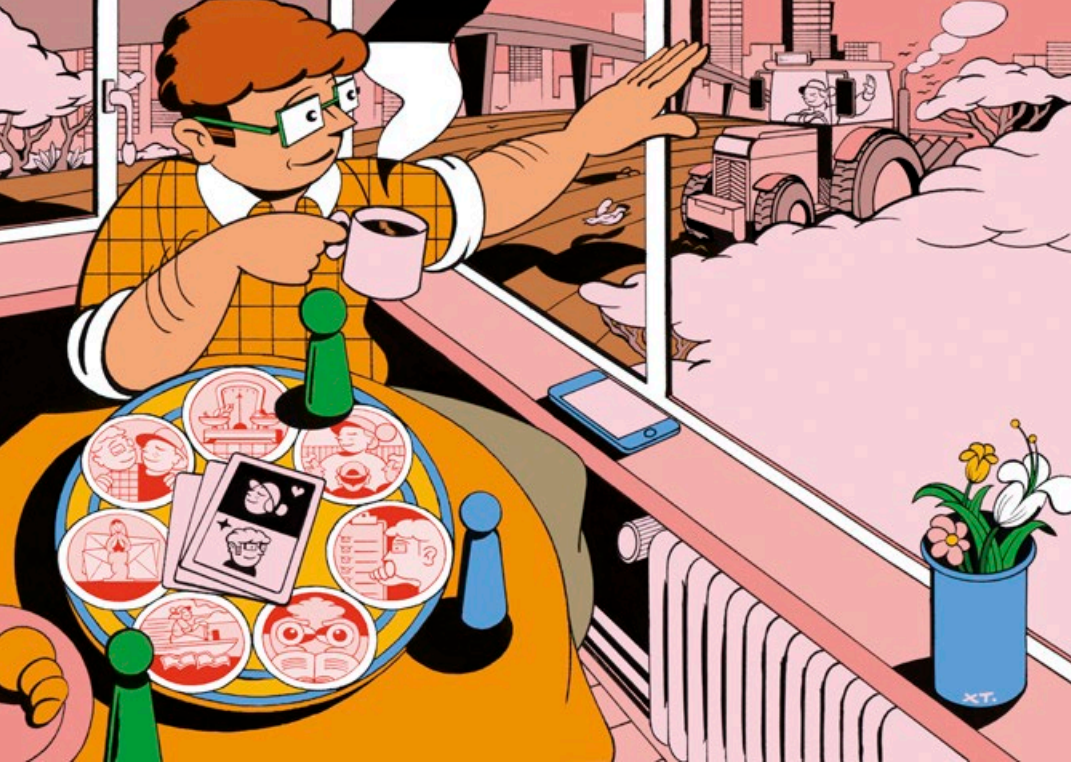
Ook Boerenatuur Vlaanderen test dit uit! Sinds 2019 zijn we, in samenwerking met Regionaal Landschap Lage Kempen, in vier Limburgse gemeenten actief rond het gemeentelijk houtkan-

tenbeheer. Een van de acties die we uitvoeren, is de aanplant van nieuwe houtkanten. Omdat het water geven van jong plantgoed een grote hap zou nemen uit het budget en dit geen garantie is op het overleven van het plantgoed, zetten we sinds vorige winter in op spontaan 'opschot'. De gemeente laat aan hun arbeiders weten welke zones voorbehouden zijn om de jonge scheuten een kans te geven. We bakenen deze zones fysiek af met enkele lage paaltjes, zodat het op het terrein ook duidelijk is dat ze deze zones niet mogen maaien. De eerste zones voor spontaan opschot werden vorige winter afgebakend, we zullen dus nog tot het voorjaar van 2023 moeten wachten vooraleer we de eerste scheuten boven het gras zien uitkomen. ■

i Meer informatie over VLIF-steun voor niet-productieve investeringen via npi@boerenatuur.be, 0474 94 17 90 of fientje.verbruggen@boerenatuur.be

Een pas aangeplante houtkant. Wat mulch, een juterling of gewoon een stuk karton waarmee je de bodem afdekt voorkomt onkruid en houdt de bodem langer vochtig.

Roel Van de Wiele over robuust ondernemerschap

“Wanneer we leren uit tegenslagen, zijn we gewapend voor de toekomst”

“Een eigenschap die ik niet heb, is bescheidenheid”, vertelt Roel Van de Wiele. “Want je komt veel verder met eerlijke onbescheidenheid, dan met valse bescheidenheid.” Zo eerlijk en open zal hij op 24 november en op 8 december land- en tuinbouwers toespreken tijdens een business conference gericht op robuust ondernemerschap. Want dat hebben ondernemers in onze sector meer dan nodig.

Liesbet Corthout

Roel, jij zal ervoor zorgen dat de aanwezigen op die avonden naar huis gaan met iets om over na te denken. Maar hoe ben jij dat precies van plan?
“Tijdens zo’n conference geef ik mij altijd voor de volle honderd procent. Want ik geloof dat er in het leven maar twee goede keuzes zijn: of je doet iets

voor nul procent, of voor honderd. Iets niet doen wat jouw ding niet is, kan ook een hele verstandige keuze zijn. Maar wanneer je ergens voor gaat, ga er dan helemaal voor. Mijn verhaal is doorspekt met kwinkslagen, maar qua inhoud is het wel heel serieus en up-to-date.”

Als je kleinere bedrijven begeleidt, wat is dan de vaakst voorkomende uitdaging?

“Gebrek aan focus. Mensen zijn constant hard aan het werken. Ze lopen constant van hier naar daar en alles moet sneller, meer ... Dat gebrek aan focus probeer ik zowel in kleine als in grote bedrijven te decimeren. Maak ruimte om je focus te verleggen. Focus niet op vandaag, wel op overmorgen. Want vandaag ben je overmorgen al aan het maken.”

Hoe vergelijkbaar is een land- of tuinbouwbedrijf met een bedrijf uit een andere sector?

“Heel vergelijkbaar. Mochten alle sectoren verschillend zijn, dan zouden de 15 trainers en coaches bij mij in het bedrijf een onmogelijke opdracht hebben. Wij werken in de politiek, de medische wereld, corporate ... Cultureel zijn er misschien wel verschillen tussen de sectoren, maar op zich zijn de verschillen veel minder groot dan we denken, zeker in Vlaanderen. Ik kom nog eens terug op dat gebrek aan focus. De Vlaming is een harde werker die zelden verder kijkt dan het werk van de dag. Dat is een universele beperking die telkens terugkomt.

Nog zo’n vaak wederkerend probleem is de manier waarop wij omgaan met onze klanten. We kijken nog te veel naar omzet en te weinig naar marge. Dat is zo in kleine én in grote bedrijven.”

Als land- of tuinbouwer heb je natuurlijk niet altijd veel zeg in de prijs die je voor je product krijgt.

“Het is een mooie mindset om vooral invloed trachten uit te oefenen op de zaken waaraan je iets kan veranderen. Op de vlakken waar je geboeid zit, moet je of volgzzaam zijn, of een doortastende beslissing nemen, de boeien afwerpen en iets anders doen.”

De roadshows waar jij aan het woord zal zijn, gaan over robuust ondernemerschap. Wat versta jij onder die term?

“Ik vind robuust een mooi, oud woord. In eerste instantie roept het bij mij de associatie op met nog een ander mooi oud woord: onberispelijk. Niet slordig. Wie kwaliteit hoog in het vaandel draagt en een goed systeem heeft om op terug te vallen wanneer er hier of daar onverwacht iets misloopt, die werkt onberispelijk. Een tweede woord waarmee ik robuust ondernemerschap associeer, is veerkracht. Na het vallen terug opstaan. We krijgen allemaal tegenslagen te verwerken, de ene nog harder dan de andere. Maar wanneer we daar iets uit leren, zijn we gewapend voor de volgende keer. Het is die verrijzenis die een bedrijf veerkrachtig en robuust maakt.”

“We kijken te veel naar omzet en te weinig naar marge.”

Hoe zorg je voor een evenwicht tussen enerzijds vandaag onberispelijk werken en anderzijds met een ruime blik naar de toekomst kijken?

“Het leven is een amalgaam van paradoxen, zaken die mekaar ogenschijnlijk tegenspreken en toch perfect samengaan. De kunst is niet om het evenwicht te vinden, wel om die twee in harmonie naast elkaar te laten bestaan. Op welke details moet ik mij echt focussen, en waar kan ik uitzoomend wat vluchtiger overheen gaan zonder mijzelf vast te rijden. Deze zoektocht maakt het leven zo interessant.”

Hoe wil jij jouw publiek bij de roadshows motiveren om zichzelf en hun bedrijf zo te organiseren?

“Tets wat ik met mijn vele jaren ervaring heb geleerd, is dat motiveren zinloos is. Er is maar één werkende vorm van motivatie, en dat is endogene motivatie, de eigen motivatie. Gemotiveerd worden door externen werkt eventjes en dan is dat uitgewerkt. Duurzaam met deze nieuwe inzichten omgaan, heeft meer te maken met geïnspireerd worden. En inspireren is nu net wat mijn collega’s en ik willen doen. We trekken het wat breder open, maken vergelijkingen met situaties die iedereen kent, bijvoorbeeld uit de familiesfeer. We vertellen een herkenbaar en daarom inspirerend verhaal. Het woord inspireren is gegroeid uit het Latijnse woord *spirare*: zuurstof inblazen. Wij willen mensen de zuurstof geven om met frisse inzichten naar huis te gaan.”

Wanneer is de avond voor jou geslaagd?

“Ik hoop dat de aanwezigen één ding meepakken dat ze nadien nog eens ter sprake brengen. Dat er één zaak uit mijn verhaal blijft leven en dat ze dat personaliseren. Ik neem mijn publiek niet bij de hand. Ik neem hen bij de geest en hoop dat ze één inzicht dat ik aanbied op hun manier verzilveren. Eén ding, meer niet.” ■

i Wil je testen hoe robuust jij als ondernemer bent of wil je meer weten over het thema? Ga naar www.boerenbond.be/dossiers/robuust-ondernemen

Wie is Roel Van de Wiele?

Roel is ‘groeiarhitect & blikopener’ bij Atlas Grow How, een bedrijf met 15 topcoaches en trainers. Hij heeft meer dan 30 jaar ervaring in het begeleiden van mensen, teams en bedrijven richting groei. Hij doet dat via filosofie, psychologie en economie én op een heel toegankelijke, humoristische manier. In West-Vlaanderen gaf hij eerder al conferences voor land- en tuinbouwers: “Heel fijne en interactieve avonden waar we veel gelachen hebben, maar ook nagels met koppen geslagen”, zegt hij daar zelf over.

Hoe gaan we naar een klimaatneutralere glastuinbouw?

Dit was de hamvraag tijdens de rondetafel voor de glastuinbouwsector van het Departement Landbouw en Visserij. Eind juni startte dit traject naar aanleiding van de klimaatdoelstellingen en de beleidsambities om energetische emissies in de landbouw te reduceren. Stakeholders uit de glastuinbouwsector dachten tijdens meerdere workshops na over de mogelijkheden om het energieverbruik te reduceren. Op de slotdag, eind september, werd iedereen samengebracht om tot een plan van aanpak richting een klimaatneutralere glastuinbouwsector te komen.

Karlien Van den Broeck en Lien Tyvaert, tuinbouwconsulenten Boerenbond

Traject energie in de glastuinbouw

Europa wil tegen 2050 een klimaatneutrale Europese Unie realiseren, met een tussendoel in 2030. Tegen 2030 moeten de netto-emissies gedaald zijn met 55% ten opzichte van 1990. Deze Europese doelstellingen vertalen zich op Vlaams niveau in een Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP), waarin ook specifieke streefcijfers voor landbouw worden opgenomen. Om de energetische emissies vanuit onze sector aan te pakken, wordt voor een groot deel naar de glastuinbouw gekeken. Deze deelsector was in 2020 immers verantwoordelijk voor ongeveer twee derde van de energetische emissies in de land- en tuinbouw. In het VEKP werd opgenomen dat de emissies van de glastuinbouwsector moeten dalen met 40% ten opzichte van 2005, maar later werd die doelstelling zelfs nog opgetrokken tot 44%. Om de sector mee te betrekken in de transitie naar een klimaatneutrale(re) glastuinbouw organiseerde het Departement Landbouw en Visserij een rondetafelgesprek. In dit traject heeft men verschil-

lende stakeholders samengebracht: onder meer energie-experten van binnen en buiten de sector, onderzoekers van praktijkcentra en kennisinstellingen, coöperaties, sectororganisaties en financiers. Ook buitenlandse expertise kwam aan bod. Gedurende de zomer werden verschillende workshops georganiseerd waarin energiebesparende technieken uit ons land werden toegelicht en experts uit Nederland en Frankrijk aan het woord kwamen. Met deze kennis als bagage debatteerden de verschillende deelnemers op een slotevent over de mogelijkheden. Met de input van die dag gaat het Departement Landbouw en Visserij aan de slag om een eerste visienota te maken, waarmee de bevoegde overheden aan de slag kunnen.

Achtergrond en aandachtspunten

Koen Holmstock van het Departement Landbouw en Visserij stak van wal door aan te geven dat er verschillende uitdagingen zijn vanuit het Europees beleid, zoals de Green Deal, de Farm to Fork-strategie en Fit for 55. In dit laat-

ste programma zijn de verstrengde doelen op het vlak van broeikasgasreducties opgenomen. De overheid kijkt hiervoor ook naar de emissies van de glastuinbouwsector. Koen gaf aan dat de glastuinbouw een netto-elektriciteitsproducent is en een rol kan spelen als decentrale netstabilisator. Hij benadrukte ook dat een combinatie van verschillende technieken belangrijk zal zijn, er zal niet één techniek zijn, die de oplossing vormt voor alle bedrijven. “De huidige energiecrisis is de ergste crisis in de afgelopen 30 jaar”, aldus Tom Beyers van Den Berk Délice. “Op bedrijfsniveau zijn er momenteel gigantische verschillen. Dit is zeer afhankelijk van de termijnpositie, de warmtevraag, de leeftijd van de serres, belicht/onbelicht, wkk of niet ...” Hij gaf duidelijk aan welke aandachtspunten er zijn voor de sector en voor individuele bedrijven met het oog op een klimaatneutrale(re) glastuinbouw. “Onze glastuinbouwsector zorgt voor betrouwbare, kwalitatieve producten, een standaard die ook in de toekomst realiseerbaar moet blijven. Energiebesparende technieken mogen niet wegeen op de gewasactiviteit, want dit kan de kwaliteit en betrouwbaarheid van onze producten in gevaar brengen. Er zijn zeker mogelijkheden voor energiebesparing met nieuwe technieken, maar dit kunnen risicovolle investeringen zijn. Daarom moeten we als sector misschien durven nadenken over een *first penguin award*. Een bedrijf dat als eerste een sprong in het diepe waagt door een innovatieve techniek te installeren, moet voldoende onder-

Energieschermen, het gebruik van een warmtenet en ontvochtigen werden aangehaald als pistes met potentieel voor de toekomst.

steuning krijgen. Deze ‘pinguïn’ heeft immers getest of het werkt, waarna andere ‘pinguïns’ kunnen beslissen om al dan niet te volgen.” Tom benadrukte dat de klimaatdoelstellingen en beleidsambities zullen leiden tot een hoge productiekost, wat een top-productie en top-prijsvorming vereist. Het wordt daarmee ook meteen een zeer kapitaalsintensieve sector.

Technieken voor de toekomst

Voordat de brainstormsessies startten, gaven enkele wetenschappers toelichting bij technieken voor energiebesparing. Filip Bronchart, onderzoeker thermodynamica bij UGent, gaf aan dat de glastuinbouwsector naar de evoluties in de woningbouwsector kan kijken. Bij woningbouw werd de afgelopen periode tot 90% energie gereduceerd. Hier wordt ingezet op isolatie, waar mogelijk nog verbeterruimte is in

de glastuinbouw. Coating van het glas of het gebruik van schermen kan hierbij helpen. Het inzetten van energiebalancerende schermen betekent een hoge energiebesparing, in combinatie met een dampwarmtepomp voor ontvochtiging. Herman Marien van Kenniscentrum Energie (Thomas More) lichtte de evolutie toe op het vlak van brandstoffen in de sector en gaf aan dat men steeds in het achterhoofd moet houden dat zowel warmte, elektriciteit als CO₂ aan een betaalbare prijs ter beschikking moeten zijn. Het is tevens mooi meegenomen als je op bedrijfsniveau een toegevoegde waarde kan creëren voor de maatschappij, zoals nu het geval is met de elektriciteitsproductie bij wkk. Naar de toekomst toe kan waterstof misschien bijdragen aan de oplossing. Als CO₂ in de toekomst vastgelegd kan worden bij de industrie, liggen hier ook kansen.

“Onze sector kan het niet alleen, we moeten kijken op een groter niveau”, volgens Herman. “De rentabiliteit van bepaalde technieken zal heel belangrijk zijn”, aldus Evelien Rosiers van het Proefstation voor de Groenteteelt in Sint-Katelijne-Waver. “Er zijn verschillen in compatibiliteit van technieken afhankelijk van het gewas. De keuze over welke maatregelen een bedrijf al dan niet neemt, moet bij het bedrijf zelf liggen; zodat ze zich flexibel kunnen opstellen.” Marlies Huysmans van Proefcentrum Hoogstraten benadrukte ook dat het belangrijk is om de economische evaluatie mee te nemen. Daarnaast gaf ze aan dat veel technieken nog onderzoek nodig hebben alvorens ze klaar zijn voor praktijkimplementatie. “We hopen dat het project Energlik, de opvolger van Glitch, goedgekeurd wordt, zodat we hierop verder kunnen inzetten.” ▶

Succes van investeringen

Wim Vrancken van Crelan lichtte in de namiddag toe wat voor een bank belangrijk is bij een nieuwe investering. Zo kijken zij onder andere naar de risico's van een investering. Hoe berekend is de investering? Kan de bank mee het risico dragen van deze investering? Als het antwoord hierop 'ja' is, kan de bank mee instaan voor financiering. Met deze toelichting in het achterhoofd, werd gesproken over de succesfactoren om een investering te doen slagen.

Interactieve discussies om tot een plan van aanpak te komen

In de namiddag werd in verschillende workshops gediscussieerd over hoeveel energiebesparing sommige technieken kunnen opleveren en of deze op korte of eerder op lange termijn ingang kunnen vinden in de sector. Daarnaast werd ook ingegaan op de randvoorwaarden. Wat zijn belangrijke elementen om een bepaalde investering te doen slagen?

Er zijn verschillende energieredurende technieken met potentieel in ontwikkeling, vooral op middellange termijn maar minder op zeer korte termijn. Energieschermen, het gebruik van een warmtenet en ontvochtigen werden aangehaald als pistes met potentieel voor de toekomst. Een belangrijke randvoorwaarde, die door verschillende groepen naar voren geschoven werd, is rechtszekerheid vanuit de overheid. Opdat een investering kan slagen, moet er een duidelijk wettelijk kader zijn dat geldig blijft. Er is tevens nood aan een duidelijk vergunningskader om de glastuinbouwsector een toekomst te bieden.

De centrale vraag is of we de kwaliteit kunnen blijven behouden met de opgelegde energiemaatregelen, en dat tegen een correcte marktprijs. Vandaag hebben we al een hoge kwaliteit in Vlaanderen maar dit wordt niet steeds financieel gewaardeerd. ■

Maatregelen op maat

Tuinders moeten zelf kunnen bepalen welke concepten en techiek(en) op hun bedrijf kunnen helpen om de klimaatdoelstellingen te realiseren. Elke tuinder moet de keuze hebben tussen diverse maatregelen die voor zijn bedrijf rendabel en toepasbaar zijn. De overheid kan de sector op verschillende manieren stimuleren en ondersteunen bij het investeren in energiebesparing. Het optrekken van de plafonds en normbedragen binnen de VLIF-investeringssteun, naast het optrekken van het steunpercentage van 10%, kunnen daar middelen toe zijn. Een consequent vergunningsverleningskader voor glastuinbouw is essentieel voor een duurzame toekomst voor de glastuinbouwsector.

Op de slotdag, eind september, werden alle stakeholders samengebracht om tot een plan van aanpak richting een klimaat-neutralere glastuinbouwsector te komen.

Managementcursus

Leer inkopen en onderhandelen

Nevele: 4, 10, 18 en 25 november
Zoersel: 16, 23, 30 november en 7 december

De hoeveelheid producten die je aankoopt als land- en tuinbouwer zijn ontelbaar. Niet alleen die nieuwe tractor maar ook alledaagse dingen zoals voeders, energie of meststoffen. Als je gaat toeleggen op je aankopen en de onderhandelingen kan je zowel rechtstreeks financiële besparingen maken en vermijd je om meer uit te geven. Ook het zoeken en vinden van betere leveranciers, conflicten met leveranciers oplossen, de voorwaarden van je contract optimaliseren ... komt aan bod in deze cursus. Lesgever is Philip Meyers.

Elke cursus beslaat telkens 4 namiddagen van 12.30 tot 16.30 uur, lunch wordt voorzien.
Kostprijs voor leden: 295 euro.

Meer info of inschrijven via
www.boerenbond.be/vorming

BOEREN
BOND
vormt

Boerenbond vormt met de financiële steun van Vlaanderen en Europa

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. Europa investeert in zijn platteland

Voor de ondersteuning in het Provinciaal Streekcentrum Huysmanhoeve in Eeklo is het Plattelandscentrum Meetjesland vzw op zoek naar een voltijdse:

Medewerker pluktuin en omgevingsbeheer Huysmanhoeve

Je werkt graag buiten tussen het groen en op het veld. Je handen en planten kennis kunnen zelfs in een woestijn een pompoenplant doen groeien. Je werkt graag zelfstandig maar geniet er ook van om samen te werken met een team van collega's en vrijwilligers. Een spade in de grond steken geeft je voldoening? En je wil ook je tanden zetten in de omkadering en verdere ontwikkeling van de omgeving van de hoeve en de pluktuin? Dan is deze vacature iets voor jou!

- Je bent eindverantwoordelijke voor het omgevingsbeheer dat voor een belangrijk deel wordt uitgevoerd door vrijwilligers. Dit omvat oa. de moestuin, kruidentuin, hoogstamboomgaard en de pluktuin.
- Je kan een aangepaste bedrijfsvoering vormgeven en realiseert het op de markt brengen van de producten (aanbod, wetgeving, rendabiliteit, inhoudelijke onderbouwing en evaluatie).
- Je kan keuzes inhoudelijk onderbouwen in functie van het educatieve aanbod.
- Je draait mee in het team dagelijkse werking, je bereidt samen met de collega's de geplande werken voor en occasioneel ondersteun je bij activiteiten.
- Je stuurt het vrijwilligersteam en mogelijke stakeholders aan in nauw overleg met de communitymanager en je bent verantwoordelijk voor hun planning.

Volledige vacature en solliciteren

- hilde.van.kerschaever@plattelandscentrum.be - 09 327 04 47
- www.plattelandscentrum.be - www.huysmanhoeve.be

134106M95114

focus

Cijfers op maat van je bedrijf

Meer dan een klassieke bedrijfsboekhouding

focus is dé financiële managementtool die zorgt voor een scherpe dynamische kijk op de kerncijfers van al je land- of tuinbouwactiviteiten. focus is dus meer dan een klassieke bedrijfsboekhouding.

START NU OP BOERENBOND.BE/FOCUS

Evolutie van 2017 tot het derde kwartaal van 2022

Wat zegt de cashflowbarometer voor de veehouderij?

De cashflowbarometer geeft een zicht op de evolutie van de rentabiliteit voor de belangrijkste intensieve veehouderijsectoren in Vlaanderen: melkvee, varkens en braadkippen.

Jan Leyten, KBC

Voor we ingaan op de bespreking van de cijfers, eerst wat toelichting bij de gehanteerde methode. De analyse van de rentabiliteit gebeurt op

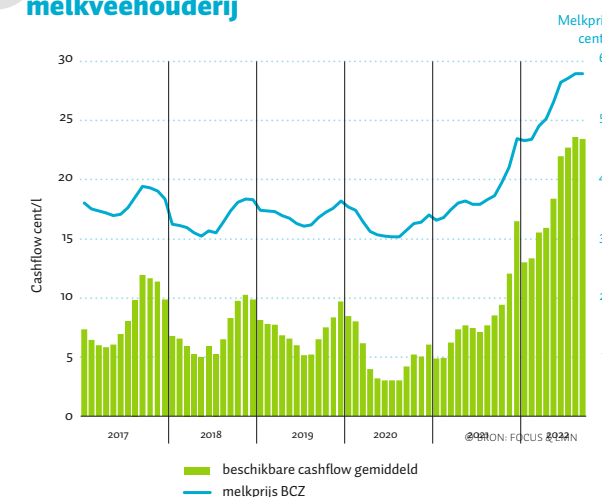
basis van sectorgemiddelde technische en bedrijfseconomische cijfers, wat resulteert in een beeld op de rentabiliteit voor een bepaalde sector in zijn geheel. Let wel, de sectorgemiddelde resultaten mogen niet zomaar worden doorgetrokken op een individueel bedrijf. Er zijn namelijk vaak grote verschillen tussen individuele bedrijven op het gebied van inkomsten, uitgaven en kredietlasten. De parameter die we in deze analyse gebruiken om de rentabiliteit weer te geven is de cashflow. Dit is de meest aangewezen financiële parameter om de rentabiliteit van een bedrijf of een sector uit te drukken. Cashflow is heel een-

voudig het verschil tussen de inkomende en de uitgaande geldstromen, of met andere woorden wat er financieel gerealiseerd wordt, wat er overblijft. De hier gehanteerde cashflow is de beschikbare of vrije cashflow. Deze wordt berekend door alle gemiddelde bedrijfsinkomsten en bedrijfsuitgaven in rekening te brengen, inclusief de gemiddelde kredietlasten (kapitaalsaflossingen en rentes). Zo komen we tot wat er sectorgemiddeld verdiend wordt. De cashflows worden uitgedrukt per eenheid geproduceerd product. Bijvoorbeeld per liter melk of per afgeleverd vleesvarken.

Melkvee

Figuur 1 geeft op maandbasis voor de periode 2017 tot september 2022 de evolutie weer van de melkprijs (blauwe lijn op de rechteras weergegeven in cent per liter) en de gemiddelde beschikbare cashflow (groene staafgrafiek op de linker as weergegeven in cent per liter).

Figuur 1. Evolutie gemiddelde conjunctuur melkveehouderij

Wat onmiddellijk opvalt, is de vrij stabiele melkprijs en rentabiliteit over de periode 2017-2021. Negatieve cashflows zijn ondertussen geleden van de crisisjaren 2015 en 2016. De gemiddelde beschikbare cashflow over deze periode van vijf jaar bedroeg 7,2 cent per liter melk. Typisch is ook de jaarlijks terugkerende melkprijscyclus, met lagere melkprijsnoteringen in de zomermaanden en hogere prijzen in de wintermaanden. Wat te verklaren is door een groter melkaanbod in de zomermaanden en daar-

De vooruitzichten voor de melkveehouderij blijven op korte termijn gunstig.

door lagere prijzen. De dip in de rentabiliteit in 2020 was het gevolg van de coronacrisis die tot verstoringen in de verwerking en de afzet van melk- en zuivelproducten leidde. Daarna, vanaf zomer 2021, zien we een spectaculaire stijging van de melkprijs, voornamelijk te verklaren door een stabilisatie van de wereldwijde melkproductie bij een goede vraag naar zuivelproducten, onder meer vanuit China. Ondanks de sterk gestegen voeder-, energie- en meststofprijzen steeg ook de rentabiliteit in de melkveehouderij tot een ongekend hoog niveau – met de laatste maanden beschikbare cashflows van rond 23 cent/liter melk. De vooruitzichten voor de melkveehouderij blijven op korte termijn gunstig. Al is de top in de melkrijzen en de cashflows wellicht bereikt. Traditioneel zet de melkprijs richting het jaareinde, als gevolg van een stijging van het wereldwijde melkaanbod, zijn seizoensdaling in. Dit jaarlijkse fenomeen zou de volgende maanden extra kunnen versterkt worden door de prima melkrijzen, die de productie wellicht zullen aanwakkeren. Wat de impact van de voorspelde economische terugval zal betekenen op de vraag naar melk en zuivel, is moeilijker in te schatten. Vooral de evolutie van de importvraag naar zuivelproducten vanuit China zal hierin een belangrijke rol spelen.

Varkens

In de varkenshouderij is de economische situatie sinds het begin van de coronacrisis in het voorjaar 2020, veel minder rooskleurig. Structureel is de varkenshouderij op te splitsen in drie types bedrijven. We onderscheiden: de zeughouderij waar biggen gefokt worden om deze nadien te verkopen; de vleesvarkensbedrijven waar biggen aangekocht worden om dan opgekweekt te worden tot slachtvarkens; en de gesloten varkensbedrijven waar biggen gefokt en opgekweekt worden tot slachtrijpe vleesvarkens. ▶

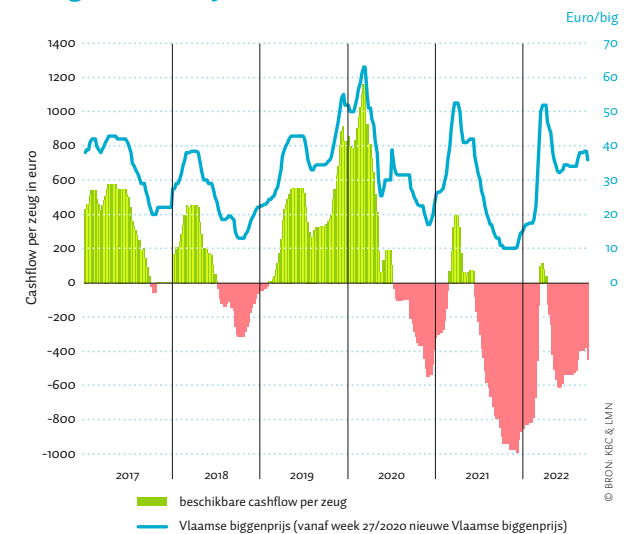

Zeughouderij. De blauwe lijn in figuur 2 geeft de evolutie weer van de biggenprijs van begin 2017 tot september van dit jaar, uitgedrukt in euro per verkochte big op de rechteras. De staafgrafiek toont de maandelijkse evolutie van de beschikbare cashflow per zeug, weergegeven op de linker as. Wat onmiddellijk opvalt, zijn de enorme schommelingen in de biggenprijzen en de cashflows over de laatste jaren. Maar ook het feit dat de beschikbare cashflows al meer dan twee jaar bijna uitsluitend rood, dus negatief, kleuren. Gemiddeld bedroeg op jaarbasis de beschikbare cashflow de laatste vijf jaar zo'n 110 euro per zeug. Vanaf het begin van 2019 tot het voorjaar 2020 kende de sector een periode van hoogconjunctuur. De grote vraag naar varkensvlees, door de desastreuze impact van de Afrikaanse varkenspest in China, in combinatie met een beperkt biggenaanbod, zorgde voor hoge biggenprijzen en dus hoge cashflows.

Plots keerde bij het begin van de coronacrisis in februari 2020 de conjunctuur volledig om. De belangrijkste redenen voor deze zeer slechte conjunctuur in de varkenshouderij waren: eerst de covid-19-maatregelen en nadien de effecten van de Afrikaanse varkenspest, onder meer in Duitsland, die de export belemmerden. Samen met de mondiaal gestegen varkensproductie en de gedaalde Chinese vraag leidde dit tot een overaanbod aan varkensvlees op de Europese markt, met als gevolg lage biggen- en vleesvarkensprijzen. Tot overmaat van ramp stegen de voeder- en energieprijzen sterk vanaf het derde kwartaal 2020, met als resultaat een extreem zwakke conjunctuur over een periode van meer dan twee jaar. Over de laatste twee jaar werd er gemiddeld 840 euro per zeug aan toegestoken.

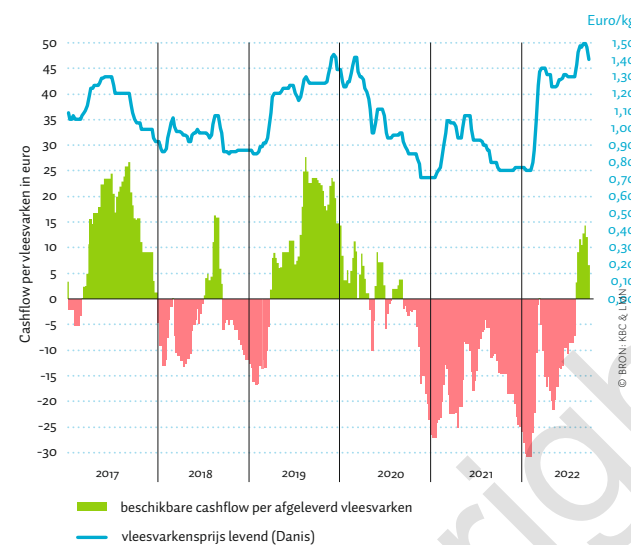
Figuur 2. Evolutie gemiddelde conjunctuur zeughouderij

Voorspellingen maken op de korte termijn is in de huidige economische omstandigheden moeilijk. Zeker is wel dat hoge voeder- en energieprijzen voorlopig zullen blijven drukken op de rentabiliteit. Wel is de verwachting dat de Europese zeugenstapel, door de langdurige crisis in de sector en door de milieumaatregelen in een aantal landen, verder zal dalen. Uiteindelijk moet dit de biggenprijzen én de rentabiliteit ten goede komen.

Vleesvarkenshouderij. Figuur 3 geeft de evolutie van de prijs (blauwe lijn) van de levende vleesvarkens, in euro per kg op de rechteras, voor de periode van begin 2017 tot en met september 2022.

Figuur 3. Evolutie gemiddelde conjunctuur vleesvarkenshouderij

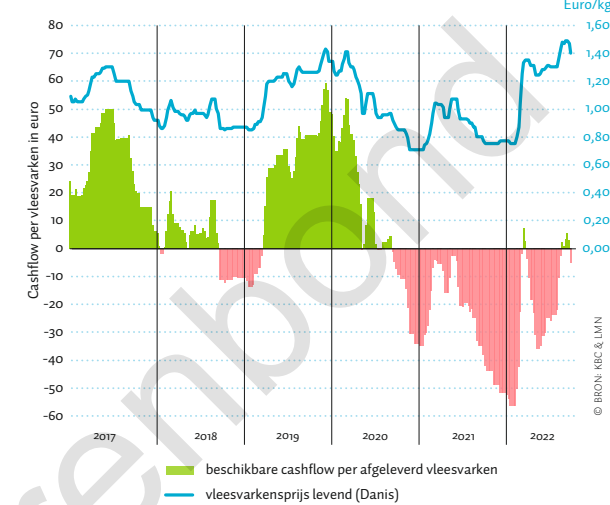

De staafgrafiek is de evolutie van de sectorgemiddelde beschikbare cashflow, weergegeven op de linker as in euro per afgeleverd vleesvarken. Gemiddeld bedroeg de beschikbare cashflow over de voorbije vijf jaar maar een luttele 23 eurocent per afgeleverd vleesvarken.

De periodes van hoog- en laagconjunctuur zijn dezelfde als bij de zeughouderij, met sinds de coronacrisis bijna uitsluitend negatieve cashflows als resultaat. Er werd met andere woorden door de varkenshouder per afgeleverd vleesvarken geld aan toegestoken. Voor de zuivere vleesvarkensbedrijven was dit de laatste twee jaar gemiddeld 13 euro per afgeleverd vleesvarken.

Door de aanhoudende daling van het aanbod aan slachtvarkens in Europa stegen sinds begin augustus van dit jaar de vleesvarkensprijzen opnieuw, waardoor ondanks de hoge voeder- en energieprijzen, eindelijk terug positieve cashflows opgetekend worden.

Figuur 4. Evolutie gemiddelde conjunctuur gesloten varkensbedrijven

Gesloten varkensbedrijven. Figuur 4 toont quasi dezelfde resultaten als voor de zuivere vleesvarkenshouderij. De gemiddelde beschikbare cashflow in de gesloten varkenshouderij bedroeg de voorbije vijf jaar slechts 8,5 euro per afgeleverd vleesvarken. De laatste twee jaar werd er per afgeleverd vleesvarken gemiddeld 25 euro aan toegestoken. Voorspellingen maken op korte termijn is voor de vleesvarkenshouderij moeilijk. Voorlopig zullen de hoge voeder- en energieprijzen zeker blijven drukken op de rentabiliteit. Anderzijds is de vraag welke impact de dalende Europese varkensstapel zal hebben op de vleesvarkensprijzen en hoe de export, voornamelijk naar China, zal evolueren. Wellicht zal de verslechterende economische toestand ook zijn invloed hebben op de vraag naar varkensvlees in de komende kwartalen.

Braadkippen

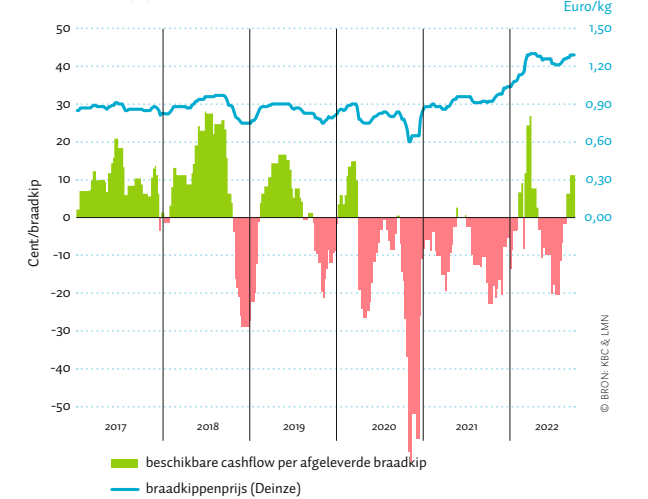
De blauwe lijn in figuur 5 geeft de prijsevolutie weer per afgeleverde braadkip in euro per kg levend gewicht, en dit over de periode van 2017 tot september 2022. De staafgrafiek is de sectorgemiddelde beschikbare cashflow uitgedrukt in cent per afgeleverde braadkip, weergegeven op linker as. Wat ook hier onmiddellijk opvalt, zijn de grote schommelingen in de rentabiliteit over de recente jaren. Weet wel dat er tussen individuele bedrijven vaak grote verschillen bestaan in rentabiliteit, vooral door verschillen in groei en voederconversie.

De gemiddelde cashflow bedroeg de voorbije vijf jaar slechts 1,05 cent per afgeleverde braadkip. Vanaf het begin van de coronacrisis tot het begin van dit jaar zien we, net als in de varkenshouderij, bijna uitsluitend negatieve cashflows, met een absoluut dieptepunt in het vierde kwartaal van 2020. Naast de effecten van de

coranamaatregelen lag de sterk gestegen Poolse braadkippenproductie mee aan de basis van de lage prijzen. Begin dit jaar normaliseerden de braadkippenprijzen opnieuw, door de neerwaartse druk van de hoog pathogene vogelgriep op de Europese productie, maar de stijgende voeder- en energieprijzen bleven op de rentabiliteit drukken. Sinds maart, door de Russische inval in Oekraïne, stegen de voeder- en energieprijzen sterk en zakte de beschikbare cashflow opnieuw in het rood. In september zorgden de marktverstoringende effecten van de hoog pathogene vogelgriep ervoor dat de braadkippenprijzen en de cashflows weer wat aantrokken. Ook voor de braadkippenhouderij zijn voorspellingen moeilijk te maken. Zeker is dat hoge voeder- en energieprijzen op de korte termijn zullen blijven drukken op de rentabiliteit, maar ook de vogelgriep blijft een onzekere factor. ■

Figuur 5. Evolutie gemiddelde conjunctuur braadkippen

© NELE LAUWERS

Hoevetoerisme op maat van ieders ambitie

Hoevetoerisme is een containerbegrip. De stap om ermee te beginnen kan bescheiden of onmiddellijk voluit. Tijdens een inspiratietrip georganiseerd door Boerenbond konden boeren kennismaken met de vele schakeringen waarin hoevetoerisme een rol kan spelen op het bedrijf. Doen wat je wil en aankan, is het devies.

Ivan De Clercq

Bijna alle, en zo niet toch veel vormen van hoevetoerisme zijn terug te vinden op kijkboerderij Pierlapont van Els Verhegge en zoon Sam in Loppem. Naast een akkerbouw-tak en wat vleesvee wordt er al bijna 30 jaar aan hoevetoerisme gedaan. Vakantiecampen, glamping/overnachtingen, verjaardagsfeestjes, schoolreizen en plattelandsklassen ... worden er allemaal georganiseerd en aangeboden. Zus Nele biedt in het aanpalende Gast-

hof Lophem ook nog vakantiewoningen voor groepen en gezinnen aan.

Tijdmanagement

Tijdmanagement is een belangrijk aspect op een landbouwbedrijf. Mede daarom ruimden de Belgisch witblauwe dieren plaats voor Herefordrunders. "Je moet er minder bij zijn tijdens het kalven. Alles laten vallen voor een kalving is niet evident als je mensen moet ontvangen. Ook waren

er soms mensen die het toch wat moeilijk hadden bij de keizersnedes", vertelt zoon Sam.

De afgelopen jaren werkten Els en Sam ook samen met Boerenbed. Zes ingerichte tenthuisjes zijn er te huur voor gezinnen. Bij installatie hoefden Els en Sam enkel een eenvoudige fundering en afvoer voor de riolering te voorzien. Boerenbed voorziet de tenten en zorgt voor het onderhoud, net als voor de boekingen. Enkel het onthaal gebeurt door Els en Sam. Dat zorgt ervoor dat er meer tijd kan gaan naar de andere verbredingsactiviteiten op het bedrijf, en de akkerbouw-tak. Behalve de akkerbouw-machines, hangt Sam voor gasten ook de huifkar achter de tractor voor bezoeken bij boeren in de omgeving. Alleen wordt het moeilijker om op huifkarafstand actieve boeren te vin-

den die de tijd hebben of willen maken om hun bedrijf open te stellen. "Jammer, want zo brengen we de burger letterlijk dichterbij de landbouw", stelt Els. Ook de huifkartochten verzekerd krijgen is niet overal even makkelijk, maar Els en Sam lukte het wel. Ondanks de hulp van twee zorggasten in het kader van Groene Zorg en de hulp van jobstudenten willen Els en Sam vandaag zo veel mogelijk zelf doen, zelfs al betekent het dat ze hun agenda wat minder vol moeten laden dan vroeger. "De coronastilte deed beseffen dat het belangrijk is om ons te focussen op wat we graag doen en waar we ook iets aan verdienen", vatte Els het samen.

De ervaring en de stilte

Didier Sofferus en Steven De Rijck kozen in Mater (Oudenaarde) voor kleinschalige, agro-ecologische landbouw. Op een terrein van 2 ha houden ze 40 buitenloopvarkens, kweken ze zelfplukbloemen en doen ze ook aan glamping. De glamping bestaat er uit één hoofd-tent en twee slaaptenten. Een heel eenvoudige opzet, maar bijkomende regelgeving is nooit ver weg. Zo had het verhoogde terras waar de tenten op staan een bouwvergunning nodig, en ook de elektriciteitsaansluiting moest gekeurd worden. Gasten kunnen oogsten in de moestuin. "Het is verrassend hoe weinig sommige mensen maar weten over groenten in de tuin en hoe ze te oogsten", vertelt Steven. Naast de tenten is er een composttoilet, een lavabo en een douche met warm water. De glamping biedt plaats voor maximaal vier personen. Niet veel, maar ook hier weer een bewust keuze. "We zijn zeer strikt in wat we aankunnen. Als we het niet aankunnen, doen we het niet", is Steven duidelijk. De mensen komen er bewust voor de ervaring en de stilte. De glamping is naast zelfplukbloemen en de buitenloopvarkens een van de drie pijlers die ervoor zorgt dat ze met twee kunnen leven van het bedrijf.

In contact met de landbouw

Boerderij Den Ighemkouter van Regina De Smet en kinderen Pieter en Mieke in Idegem (Geraardsbergen) was de derde stop. Het is een gemengd bedrijf met melkvee en vleesvee. Negen jaar geleden werd de tweede locatie – de Valeriushoeve – even verderop in straat omgebouwd tot vijf vakantiehuizen. Dochter Mieke organiseert op Den Ighemkouter ook nog kinderfeestjes en bedrijfsbezoeken. Ook vinden er dagkampen plaats op de boerderij. "Alles gebeurt in de stal. Door samen met de kinderen popcorn van mais te maken of frietjes van aardappelen brengen we de kinderen terug in contact met de landbouw", vertelt Regina. Enkele van de fraai ingerichte vakantiehuizen worden verhuurd aan bedrijven die er een tijdelijk onderkomen vinden voor personeel. Dat zorgt voor een hogere bezetting buiten het toeristische hoogseizoen.

Tenten op de boerderij

Zonder enige twijfel besteden de drie bezochte bedrijven heel veel tijd en energie in het ontwikkelen van hoevetoerisme op hun bedrijf. Maar los van Boerenbed bestaan er nog (commerciële) organisaties die je kunnen bijstaan in het ontwikkelen van hoevetoerisme op het bedrijf. Zo verhuurt Camp-2Camp kampeermateriaal dat wordt achtergelaten door festivalgangers. Het gaat om tenten, luchtmatrassen, stoeltjes, slaapzakken ... Het kan een oplossing zijn voor bedrijven die gasten de mogelijkheid willen geven om te overnachten, zonder onmiddellijk te moeten investeren in zware verbouwingen of nieuwbouw met alle bijbehorende strikte regelgeving van dien. 'Reis naar de boer' ondersteunt boeren dan weer bij het uitbouwen van een eigen minicamping, van a tot z. Ze helpen mee met alle administratieve verplichtingen en richten ook mee de camping in op het vlak van sanitair, water en elektriciteit. Enige bron van inkomsten voor 'Reis

naar de boer' is, zoals bij Boerenbed, een commissie op de boekingen.

CamperStops

Een veel kleinere stap richting hoevetoerisme is het initiatief van CamperStops Belgium. "De nadelen van het systeem zijn ook de voordelen", weet bezieler Peter Van de Mierop. Je biedt als boer enkel een vlak terrein aan. Je hoeft geen verlichting, water, elektriciteit of lozingspunten voor chemische toiletten te voorzien. Mensen met een camper/mobilhome die lid zijn van CamperStops Belgium kunnen vervolgens gratis overnachten op het terrein. Als gastboer kan je enkel hopen dat de gasten aankomen doen op het bedrijf zelf, maar er is geen aankoopverplichting. Aangezien CamperStops naast boeren ook op wijngaarden, hoewewinkels, brouwerijen en restaurants mikt als gastheer, mikt het wel op die verkoop in de korte keten als stimulans voor deelnemers aan de aanbodzijde. De populariteit van gelijkaardige initiatieven in het buitenland, en de snel groeiende populariteit in ons land bewijst alvast dat zowel gastgezinnen als kampeers hier een win-winsituatie in zien. Het is alvast een laagdrempelige eerste stap voor boeren die ervaringen willen opdoen met het ontvangen van mensen die op reis gaan. ■

Regina De Smet bouwde de Valeriushoeve uit tot een vakantieverblijf voor vijf gezinnen.

Wortelknobbelaaltjes innovatief aanpakken

Het beheersen van wortelknobbelaaltjes (*Meloidogyne spp.*) in biologische verwarmde serres vraagt om een innovatieve aanpak. De kans op succes is waarschijnlijk het grootst als verschillende technieken worden gecombineerd. Daarom is onderzoek uitgevoerd naar resistentie van beloftevolle onderstammen tegen meloidogyne, het potentieel van vanggewassen tijdens de wintermaanden en tussenteelten onder een hoofdteelt vruchtgroenten en de toepassing van verschillende natuurlijke bodemmiddelen.

Stefanie De Grootte en Saskia Buysens (PCG) en Wim Wesemael (ILVO - Eenheid Plant)

Verskillende onderstammen vruchtgroenten geschikt

Vier beloftevolle komkommeronderstammen werden getest in een met *M. incognita* besmette serre met Dee Gree (Vitalis) als bovenstam: TRC11550, TRC11542, Ancora en TRC1401. Onderstam TRC 11550 gaf de beste resultaten. Deze had telkens weinig wortelknobbels en de aaltjespopulatie daalde. Zowel bij TRC11542 als TRC1401 werd een stijging van de aantasting vastgesteld bij toenemende nematodenaantallen, wat niet het geval was bij Ancora en TRC11550. Ook qua opbrengst kwamen TRC11550 en Ancora als de betere uit de proef. Daarnaast werden vijf tomatenonderstammen onderzocht onder praktijkomstandigheden: Fortamino, Ubari, Kaiser, Emperador en DR141 TX, alle met boventeelt Codina (Vitalis). Deze onderstammen vertoonden geen verschillen in gewasopbrengst. Bij Fortamino en DRO 141 TX werd een reductie in aaltjespopulatie vastgesteld, terwijl bij Kaiser en Astrolite de minste aantasting op het wortelstelsel werd opgemerkt.

Tot slot werden ook vier paprika-onderstammen vergeleken in de praktijk: Scarface, Taritana, Snooker en

BOL5103, samen met het ras Marletta, alle met bovenstam Rivato (De Ruiter). Ook hier konden geen verschillen in opbrengst worden vastgesteld tussen de verschillende objecten. Echter hadden de vruchten van Marletta een significant lager vruchtgewicht. In deze proef werd bij onderstammen Taritana en Scarface in alle herhalingen een daling in aaltjespopulatie vastgesteld en Taritana vertoonde geen knobbels op het wortelstelsel.

Vanggewassen tijdens winterperiode kunnen aaltjespopulatie reduceren

Vanggewassen lokken wortelknobbelaaltjes in hun wortels, waar deze vast komen te zitten en zich vervolgens niet verder kunnen ontwikkelen. Potentieel interessante soorten vanggewassen kiemen en groeien nog voldoende tijdens de winterperiode. Ze zijn inpasbaar in de teeltrotatie zonder grote economische gevolgen en zorgen voor een afname van de populatie wortelknobbelaaltjes. Soms wordt de ontwikkeling van de aaltjes enkel vertraagd en dan is het belangrijk dat de plant vernietigd wordt vooraleer nieuwe eitjes worden gevormd. Op basis van deze criteria werden volgende vanggewas-

sen geselecteerd: rogge, wilde rucola, mosterblad, veldsla en een mengsel van veertien soorten. Rucola bleek in een eerste proef beloftevol om de aaltjespopulatie onder controle te houden. De proef werd herhaald waarbij ook werd gekeken naar het effect van het vernietigen en onderwerken van de teelten in de bodem. Wanneer de gewassen niet werden ingewerkt, zag men een daling in aaltjespopulatie bij rucola en bladrammenas. Na inwerken van de gewassen werd een sterkere daling bij bladrammenas en een lichte daling bij mosterblad waargenomen, al bleven de eindpopulaties overal vrij hoog. Beide gewassen bevatten glucosinolaten. Deze worden omgezet tot isothiocyanaten bij afbraak, welke gekend zijn voor hun nematocidale werking. Na het ▶

In de biologische teelt wordt ernaar gestreefd een zo breed mogelijke vruchtwisseling toe te passen. In verwarmde kas blijft dit eerder beperkt met tomaat, paprika, komkommer en eventueel aubergine en courgette, wat de opbouw van populaties plagen en ziekteverwekkers, zoals wortelknobbelaaltjes, in de hand werkt. Wortelknobbelaaltjes zorgen voor een verstoorde opname van nutriënten en water, met een slechte gewasontwikkeling en mogelijk opbrengstvermindering van 10 tot 20% tot gevolg. Nu worden vooral gekende resistente rassen, grondstomen of niet-chemische bodemontsmetting toegepast om deze aaltjes te reduceren maar deze methoden blijken ontoereikend. Een goede beheersing lijkt mogelijk door te kiezen voor minder gevoelige onderstammen of inzaai van rucola tijdens de wintermaanden. Daarnaast kan een daling in populatie worden teweeggebracht door toevoeging van natuurlijke middelen zoals chitine aan de bodem.

Biologische teelt van tomaten.

inwerken van de vanggewassen werden komkommers (Dee Lite (Enza) op Azman (Rijk Zwaan)) geplant. Deze komkommers werden beoordeeld op de vorming van wortelknobbels en in alle objecten werd een score 4 tot 5 vastgesteld voor hoeveelheid wortelknobbels, waarbij 5 maximale aantasting betekent met meer dan 100 knobbels. Ondanks de daling van de aaltjespopulatie door de tussenteelten bleef de populatie nog hoog bij het planten van de komkommer.

Praktische haalbaarheid tussenteelten moeilijk

De mogelijkheid om de aantasting door de aaltjespopulatie onder controle te houden met behulp van tussenteelten werd onderzocht bij een hoofdteelt paprika. Bladrammenas, *Tagetes patula*, *Ageratum houstonianum*, *Cineraria maritima* en rolklaver werden onder de paprika's gezaaid in de dubbele plantrij en stengelui, basilicum en aubergine MAO werden onder/tussen de paprika's geplant. Tussenteelten die tussen de hoofdteelt vruchtgroenten gezaaid of geplant worden, kunnen de wortelknobbelaaltjes sterker aantrekken dan de hoofdteelt, waardoor deze laatste beter beschermd wordt. Ze kunnen ook

Met de juiste onderstam en cultivator kan opbrengstderving beperkt worden.

fungeren als vanggewas en zo de aaltjes 'vangen' in hun wortels. Nadeel van deze tussengewassen was dat sommige zoals aubergine, tagetes, bladrammenas en ageratum een hogere groeisnelheid hadden dan de paprika's, waardoor deze regelmatig moesten worden teruggesnoeid. Ook bleken de tussenteelten een vochtig microklimaat te creëren waardoor sclerotinia ontwikkelde in de paprika's. Het is dus belangrijk om te kiezen voor een tussenteelt die luchtigheid aan de stengelvoet blijft garanderen zodat de gewasgezondheid van de hoofdteelt gewaarborgd blijft. Een aanvullende pottenproef bracht uitsluitsel over de invloed van de tussenteelt op de aaltjespopulatie. De meeste tussenteelten geven aanleiding tot vorming van eipakketjes, met uitzondering van tagetes en donsbloem (ageratum). Bij donsbloem is echter

nog niet geweten of de aaltjes hier worden aangetrokken of niet. *Basilicum* en stengelui vertonen in alle planten eipakketjes en ook de meeste eitjes per eipakketje, deze zijn dus niet aan te raden als tussenteelt.

Natuurlijke bodemmiddelen bieden potentieel om aaltjes te beheersen

Versillende natuurlijke bodemmiddelen werden beproefd in een tomatenteelt bij een biologische teler met meloidogynbesmetting. Deze teler produceert zelf CMC- en wormcompost. Wormcompost wordt aangemaakt dankzij compostwormen, CMC-compost staat voor *Controlled Microbial Composting*. Beide fungeren als bodemverbeteraar. Bij CMC-compost treedt er tijdens het compostingsproces geen verlies van nutriënten op waardoor het eindproduct stabiel is en niet verder afbreekt. Naast deze compostsoorten werd ook een object met compost van ILVO toegevoegd.

Ook de producten chitine en Rootella lagen in proef. Rootella zorgt voor de inoculatie van de plantenwortels met endomycorrhiza. Endomycorrhiza zorgen voor een verbeterde opname van voedingsstoffen en zorgen hierdoor voor een hogere gewasopbrengst en minder stress. Van chitine werd in eerder onderzoek een reducerend effect op meloidogyne aangetoond. De meloidogynepopulatie nam in alle objecten toe tijdens de tomatenteelt, te wijten aan het gebruik van de niet-resistente onderstam Maxifort. Waar Rootella of chitine toegepast was, was deze toename beperkt, terwijl CMC-compost de aaltjespopulatie juist het sterkst deed stijgen. Het wortelgewicht en de opbrengstresultaten waren gelijk voor alle behandelingen.

Eenzelfde proef werd aangelegd in een komkommerteelt. In komkommer zorgden alle objecten voor een duidelijke afname in aaltjespopulatie, met de sterkste reductie waar chitine werd

Tagetes als tussenteelt in paprika.

toegediend. Er zijn geen duidelijke aanwijzingen dat het toedienen van compost aan een dosis van 3 kg/m² of Rootella een manier zijn om de aaltjeshoeveelheid te doen dalen. Bovendien stelden we in deze proef ook de laagste hoeveelheid aan saprofagen (nuttige nematoden) vast.

Conclusie

Uit het onderzoek is gebleken dat met de juiste keuze van onderstam/cultivar opbrengstderving kan worden beperkt en tegelijkertijd de populatie van wortelknobbelaaltjes kan worden verlaagd. In combinatie met het inzetten van vanggewassen en tussenteelten biedt dit perspectieven om de wortelknobbelaaltjes te beheersen. Preventie blijft echter van cruciaal belang. Een goede bedrijfshygiëne en vertrekken van aaltjesvrij uitgangsmateriaal helpen problemen voorkomen. ■

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het Vlaio-LA-traject 'Beheersing van Meloidogyne in intensieve biologische vruchtgroententeelt in kas', met steun van het Agentschap Ondernemen en de biosector.

Nieuwe Dos7-doseerder voor zeugen

VARKENS Roxell introduceert een nieuwe Dos7-doseerder. Deze nieuwe premiumdoserder heeft alle kenmerken om zeugenhouders te ontzorgen en voerbeurten rustig te laten verlopen. Roxells innovatieafdeling focuste op een grote voerprecisie, want dat resulteert in uiterst fitte zeugen en een lager voerverbruik. Roxell zorgde ervoor dat de doseerder ook makkelijk te reinigen is, wat bijdraagt aan een goede stalhygiene en antibioticagebruik helpt te voorkomen.

"Onze vernieuwde Dos7-doseerder past perfect in de moderne varkenshouderij", zegt Ludo Bosschaerts, product manager bij Roxell. "Onze R&D-afdeling bouwde een volledig nieuwe doseerder met als hoofddoel een grote voerperfectie. Want als elke doseerder niet té veel en niet té weinig voer geeft, dan is dat een enorme besparing die rendeert. Daarbovenop ondersteunt het gemak waarmee je deze doseerder reinigt een antibioticavrije aanpak."

In de dek-, dracht- en kraamstal volgt deze doseerder met grote precisie (tot 0,1 liter) een voerregime naar keuze. Dit kan met alle voersoorten, zelfs met snoepvoer en verrijkingmateriaal zoals houtkorrels. Het voervolume regel je handmatig met de duidelijk leesbare niveauschuif. In de dek- en kraamstal kan je het voervolume ook automatisch aansturen. In dat geval stel je met software een voercurve per zeug in.

Binnenin de doseerder start en stopt een op- en neergaande peer de voerstroombuis. Die beweging breekt ook voerbruggen zodat er geen resten achterblijven. Bovendien garandeert de vorm van het reservoir een 100% voeruitstroom.

De Dos7-doseerder reinigt eenvoudig en droogt snel. Alle koppelingen zijn waterdicht waardoor er geen vocht in de centrale voerbuis komt. De geselecteerde materialen zijn bestand tegen ontsmettings- en reinigingsmiddelen, ook de schaalindicatie blijft altijd leesbaar. ■

www.roxell.com

Versillende vanggewassen zoals gerst, mosterdblad, mengsel en wilde rucola werden in de winter ingezaaid.

© RAF STEEGMANS

Melkveebedrijf op 1100 palen, 4 meter onder de zeespiegel

De themagroep Rundvee van Boerenbond trok de voorbije zomer de grens met Nederland over om er een aantal melkveebedrijven te bezoeken. Ze zagen dat de uitdagingen waarmee onze noorderburen geconfronteerd worden op het vlak van milieu en klimaat zeer gelijklopend zijn.

Raf Steegmans, landbouwconsulent Boerenbond

Eind augustus bezochten de rundveeconsulenten Farm Nescio in Bleskensgraaf, in de provincie Zuid-Holland. Gretha en haar man Ad baten er een melkveebedrijf uit, samen met hun zoon, die wellicht als vijfde generatie het bedrijf zal overnemen. Ondanks dat de familie er sinds 1880 boert, zei Gretha in haar betoog dat je bij het ondernemen en de keuzes die je

maakt, het nooit weet. Moet je grond van je buurman bijkopen, moet je een nieuwe grote stal bouwen? Als je terugkijkt, is het makkelijk te zeggen of je er goed aan hebt gedaan of niet, maar je kan de toekomst niet voorspellen en daarbij ook niet de melkprijs, je gezondheid ... Toch is ze trots op het bedrijf met 190 koeien dat ze samen hebben uitgebouwd.

Het gebied zit 4 meter onder de zeespiegel! De gronden zijn hoofdzakelijk veen, met een zandlaag op 18 meter diepte. Onder de stal zitten 1100 heipalen, die tot op de zandlaag zijn getrild, met daarop dan de mestkelder en daarbovenop de stal. De veengronden van het bedrijf zijn enkel geschikt voor de grasteelt. Het bedrijf telt 86 ha grond, waarvan 72 ha gras en 14 ha water! Daarnaast pachten ze ook nog 28 ha bij (aan 1400 euro/ha). Er is 18 km sloot van gemiddeld 2 meter breed, waarbij de boeren verantwoordelijk zijn voor het op diepte houden en voor het op orde houden van de slootkanten bij graaspercelen. Het waterpeil staat in de winter 50 cm onder het maaiveld, in de zomer is dat 30 cm.

Het bedrijf is sterk gerobotiseerd. Sinds 2012 wordt er gevoerd met de Lely Vector. De Collector rijdt rond voor het ophalen van het mest. Maar vooral, de allereerste Lely-melkrobot ter wereld stond op het bedrijf van Ad en Gretha. De robot is dan ook ontwikkeld door Ads broer. Het bedrijf gelooft sterk in de melkrobot, omdat je er heel veel data kan uithalen. Momenteel wordt er gemolken met drie A4's en een A5, met een gemiddelde van 28 kg melk per dag aan 4,40% vet en 3,58% eiwit. Er is nog 37% capaciteit over op de vier roboten. Het bedrijf levert aan FC en voldoet aan Focus Planet. De eisen die hierbij komen zijn volgens Gretha een hele uitdaging, maar komen wel steeds ten goede van het management. Daarnaast zet het bedrijf ook in richting het speciale label Planet Proof, wat hen een hogere melkprijs oplevert. De toekomst heeft wel wat uitdagingen. Het doel is om 190 koeien te blijven melken, waarbij ze verder de mogelijkheid van vers gras voeren willen onderzoeken. De overname door hun zoon is gepland, maar is financieel geen sinecure, aangezien Gretha en Ad samen vier kinderen hebben. De partner van de overnemende zoon zal ook niet meestappen in het bedrijf. Hierdoor zullen er op termijn ook uitdagingen wat arbeid betreft zijn. Daarnaast zal ook rekening moeten worden gehouden met het stikstofbeleid in Nederland. Het bedrijf reduceert nu al 70%!

Lely Sphere

Samen met Lely hebben Gretha en Ad de Lely Sphere geïnstalleerd op het bedrijf. Deze zorgt voor reductie in N-uitstoot. Ellen Schmeitz van Lely lichtte het hele concept toe. "De firma is al langer bezig met remanure en kijkt naar een betere benutting van mest op het land. In 2015 is het verhaal rond de Lely Sphere ontstaan. Op basis van vier systemen op bedrijven die gedurende een volledig jaar zijn uitgetest, komt

men tot het besluit dat de NH₃-uitstoot verlaagt van 13 naar 3 kg/koe. Momenteel is het systeem beoordeeld met een voorlopige emissiefactor op de RAV-lijst (Regeling Ammoniak en Veehouderij) van 3,6 kg NH₃ per dierplaats per jaar. Dit zou dalen tot 3 kg, maar hiervoor wacht Lely op de laatste formaliteiten. Zo heeft men een reductie van 70% N-uitstoot." Voor België is het nog afwachten hoe dit zal overgenomen worden.

Het eerste aspect van de reductie wordt bekomen doordat de mest dadelijk wordt gescheiden in urine en een dikke fractie. De mest wordt in feite gescheiden aan de bron en komt in mestkelders, die in onderdruk staan. Inox strips met kleine gaatjes worden in de roosterspleten bevestigd. Hier kan de urine door. Door het urineren, door de collector en door de onderdruk in de kelder, blijven de gaatjes goed open. De collector haalt de dikke fractie op en lost in een aparte put die met een sifon is afgesloten. Deze sproeien bij het ophalen voor- en achteraan en gebruiken 3 l/m² per dag. Normaal heb je ongeveer één collector nodig per 90 tot 100 koeien, afhankelijk van de vloer, efficiëntie van de route en of je boxen met diepstrooisel hebt of niet. Op dit bedrijf rijden drie collectors rond, twee bij de melkgevende en één bij de droge koeien. Gemiddeld passeert overal elke twee uur een collector. Enkel aan het voerhek mag dit minder zijn, mede in het kader van dierenwelzijn. Hier passeert de collector om de 8 uur. Deze uitzondering heeft men in Nederland verkregen. Door deze scheiding van de mest kom je ongeveer op 60% vaste en 40% vloeibare fractie. De mest wordt gescheiden aan de bron, maar hoeft in principe niet apart te worden opgeslagen. Het is geen must, maar het heeft wel voordelen naar bemesting. Het tweede aspect van de reductie speelt zich af in de mestkelder. Doordat deze in onderdruk staan, wordt de volledige NH₃-emissie afgezogen naar

Hier gelooft men zeer sterk in werken met melkrobots.

de N-Capture, een kleine luchtwasser. Deze wast de lucht door middel van zwavel- of salpeterzuur tot spuiwater, dat als kunstmest kan worden ingezet in de teelten. Dit zou met een gewone veldspuit gebeuren. Op het bedrijf van Gretha en Ad staan twee N-Captures, die voor het spuiwater met elkaar in verbinding staan. Er wordt een efficiëntie gehaald van 95%. Het verschil met een klassieke luchtwasser is dat bij dit systeem je stal open blijft en beweiding mogelijk is, maar enkel de mestkelder in onderdruk komt te staan.

Het voordeel van het systeem is dat je de NH₃ vangt aan de bron, waardoor je een beter stalklimaat krijgt, maar ook door de scheiding verschillende mestsoorten, waardoor je gerichter kan bemesten. Daarnaast bespaar je ook op je kunstmestaankoop door de inzet van je spuiwater. Er hangt natuurlijk ook een kostenplaatje aan vast. Hierbij zijn de inox-strips de grootste kost! Voor een stal met 120 melkkoeien en een rooster-vloeroppervlakte van 600 m², kom je op een investering van ongeveer 170.000 euro, inclusief de vloerstrips, de mestrobot(ten), de beide N-Captures en de opslagtank voor spuiwater. Daarnaast moet je rekening houden met de kosten van het jaarlijkse elektriciteitsverbruik van de N-Capture en de mestrobotten, en met de aankoop van het zuur. Ad en Gretha zijn er tevreden over en het bezorgt hun bedrijf een extra N-reductie doordat het systeem erkend is en op de RAV-lijst staat. Voor ons land is het nog even afwachten. Eerst zal er al wetenschappelijk comité moeten worden samengesteld om daarna te kijken hoe en wanneer technieken kunnen worden erkend. ■

West-Vlaanderen

Mijn administratie: hoe vind ik mijn weg in het digitaal tijdperk van nu

- Spreker: Heidi Soenen
 • 3 november, 20 uur
 ■ Het Perron, Ieper
 ☞ Inschrijven via 051 78 01 08
 Ferm voor agrarische vrouwen regio Ieper

Oost-Vlaanderen

Inspirende voorbeelden over aanpassingen: zorgboerderij

- Sprekers: Mieke Braet en Els Roelof
 • 2 november, 11-15.30 uur
 ■ Manege Dennenhof, Nevele

- ☞ Inschrijven via els.roelof@groenezorg.be
 Steunpunt Groene Zorg

Eindeloopbaanplanning

- Sprekers: Dirk Vermander, Charlotte Cobbaert, Johan Sanders
 • 3, 17, 24 november, 1 december, telkens om 14 uur
 ■ Boerenbond, Sint-Denijs-Westrem
 • 15 euro, voordeeltarief: 20 euro per koppeltje
 ☞ Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming, info via 09 243 88 20 of oostvlaanderen@boerenbond.be
 Provinciaal bestuur Boerenbond

Welbevinden in land- en tuinbouw

- Spreker: Hilde Weckhuysen
 • 3 november, 20 uur
 ■ Proefcentrum voor Sierteelt, Destelbergen
 ☞ Inschrijven via pdekeyzer@samenerm.be of 0479 96 19 60
 Ferm voor agrarische vrouwen Oost-Vlaanderen

Alle provincies

- Fytobijscholing: Eerste hulp bij vergiftiging**
 Spreker: Marc Wouters
 • 27 oktober, 20 uur
 ■ Onlinevorming
 • 15 euro

- ☞ Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfytoboerenbond
 Boerenbond Training & Opleiding Fyto

Boerenbond vormt met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Unie

Studiekring Antwerpse melkveehouders werkt studieprogramma uit

BOERENBONDSTRUCTUREN De voorbije winters was het studiekringprogramma van de Studiekring Antwerpse Melkveehouders net wat anders dan wat jullie, melkveehouders gewoon waren. Gezellig napraten na een vergadering of samen een collega-melkveehouder bezoeken tijdens een studiereis was door corona niet mogelijk. De studiekringen sprongen mee op de trein van de digitale vormingen en organiseerden infomomenten over actualiteiten in de melkveehouderij, technische thema's of bemestingsplannen. Maar we moeten eerlijk zijn, het was toch anders. Daarom staan de besturen van de studiekring terug klaar om activiteiten te organiseren.

Wat is een studiekring?

In de provincie Antwerpen hebben we negen studiekringen voor melkveehouderij. Deze zijn verspreid over de hele provincie. Doel is om de melkveehouders uit de regio samen te brengen. Als ledenorganisatie is het belangrijk om te weten wat er leeft en speelt; daarom zijn de vakgroepleden voor de provinciale vakgroep afgevaardigden uit de studiekringen. Daarnaast organiseren de studiekringen onder meer vergaderingen, bedrijfsbezoeken en demo's.

- Regio Essen-Kalmthout;
- Regio Malle-Brecht-Wuustwezel;
- Regio Geel;
- Regio Herentals-Kasterlee;
- Regio Antwerpse Rand;
- Regio Zuiderkempen;
- Regio Noord-Oost Antwerpen;
- Regio Hoogstraten-Rijkevorsel;
- Regio Klein-Brabant.

Ben je al lid van een studiekring?

Als Boerenbondlid kan je gratis aansluiten bij de studiekring in jouw regio. Je ontvangt dan de uitnodigingen voor de vergaderingen, studiereizen of demo's in jouw buurt. Op de website van Boerenbond kan je kijken of je ingeschreven bent bij de studiekring. Log in en klik hiervoor op 'Mijn Boerenbond'. Wil je zelf deel uitmaken van het bestuur van de lokale studiekring Melkvee of ontvang je de mails van de studiekring nog niet, neem dan even contact op met Sander via sander.hoogstijns@boerenbond.be of 0494 44 76 80. ■

Sander Hoogstijns, landbouwconsulent
sander.hoogstijns@boerenbond.be

Als Boerenbondlid kan je gratis aansluiten bij de studiekring in jouw regio.

Verruim je blik met de startersdagcursus

VORMING Wie zijn eigen bedrijf wil starten of er een wil overnemen in de land- en tuinbouwsector staat voor een behoorlijke opdracht. Zorg ervoor dat je met alle kennis van zaken en de nodige tools aan de start staat van jouw nieuwe carrière.

Nieuwkomer of overnemer?

Jaarlijks volgen meer dan 100 deelnemers de starterscursus bij Boerenbond. Zij maken zich klaar voor een overname of instap in de boerenstiel. Wie reeds van jongs af aan meedraait in het bedrijf, heeft vaak al een behoorlijke kennis op zak. Maar ook voor hen brengt de starterscursus nieuwe inzichten of kennis met zich mee. We zorgen ervoor dat je op de hoogte bent van de meest recente wetgeving, nieuwe technieken en ondernemerschap heet van de naald.

We brengen experten uit elk domein aan het woord. Zo krijg je niet alleen een hoop nieuwe kennis, maar bereid je ook je kennissenkring uit met interessante personen. En als dat je nog niet overtuigd heeft, weet dan dat je met het installatieattest op het einde van de cursus toegang krijgt tot VLIF-steun.

Praktische informatie

Overtuigd en klaar om te volgen? Schrijf je dan nog snel in voor onze dagcursus. Die start op **donderdag 3 november** in Geel en Gent. Ben je lid van Boerenbond, Ferm of Groene Kring, dan geniet je bovendien van een fikse ledenkorting. ■

Matty Veulemans, consultant Training & Opleiding

www.boerenbond.be/starten-land-tuinbouw

Dankjewel!

DAG VAN DE LANDBOUW Namens de provinciale ploeg Vlaams-Brabant willen we nog eens een welgemeende dankjewel uitspreken naar de deelnemende bedrijven en de vele vrijwilligers die in onze provincie de deuren openden en de handen uit de mouwen staken om heel wat mensen te tonen hoe het echt werkt. En natuurlijk ook de bezoekers te voorzien van een hapje en een drankje. Een dikke proficiat, op alle bedrijven was het top!

Heb je zelf zin gekregen om in 2023 de deuren van je bedrijf te openen? Zet dan alvast 17 september met stip in je agenda en neem contact op met Lien Vandebroeck via lien.vandebroeck@boerenbond.be of 0474 85 09 54 en we starten aan de voorbereiding van onze hoogdag, Dag van de Landbouw 2023! ■

Lien Vandebroeck, regioconsulent
lien.vandebroeck@boerenbond.be

Stel je kandidaat voor de provinciale vakgroep Fruit Hageland

BOERENBONDSTRUCTUREN Om de vijf jaar worden alle Boerenbondbesturen vernieuwd. Een goede mix tussen nieuwe krachten en ervaringsdeskundigen is cruciaal. De bestuursleden zijn essentieel voor de werking van Boerenbond. Zij zijn onze antennes in het veld, en dankzij hen wordt onze werking afgestemd op de noden van het terrein en zijn onze standpunten gedragen.

Wat doet de vakgroep?

De belangen van de fruitsector staan voor ons centraal en bepalen de standpunten die meegenomen worden naar het nationale overleg. Onze bestuursleden geven input over lopende dossiers en zitten steeds op de eerste rij. Ook vormen zij een aanspreekpunt voor de leden-fruittelers in hun streek. Op basis van de actualiteiten voorziet onze vakgroep daarnaast ook vorming en voorlichting voor al haar leden. Zo organiseert de Hagelandse vakgroep Fruit jaarlijks haar Lichtmisstudiedag en lanceerde ze vorig jaar hun zomerstudiedag met barbecue.

Interesse?

Wil jij samen met ons nadenken over uitdagingen voor de sector en wil je de belangen van de fruitteler verdedigen? Geef dan je interesse voor een mandaat in de provinciale vakgroep Fruit Hageland door aan Annelies Coussé (secretaris van de provinciale vakgroep) via annelies.cousse@boerenbond.be of 011 30 37 08. ■

Annelies Coussé, tuinbouwconsulent
annelies.cousse@boerenbond.be

Scholencampagne 'Oog voor Lekkers' afgetrapt

GEZONDHEID Vorige maand werd op de speelplaats van de Troot-rakkers in Kortesseem de aftrap gegeven voor 'Oog voor Lekkers 2022-2023', de scholencampagne die kinderen gezonde eetgewoontes wil bijbrengen. Met deze campagne zetten Vlaanderen en Europa hun inspanningen verder om kleuters, kinderen en jongeren gezonder te leren eten, zowel op school als thuis. Vlaams minister van Landbouw Jo Brouns: "Met een wekelijkse portie fruit, groenten en melk willen we kinderen, van jongs af, de smaak van gezonde en lekkere voeding bijbrengen. 'Oog voor Lekkers' zet hierop in met lokale en seizoensgebonden producten én met speels lesmateriaal om leerlingen te motiveren en te informeren. Zo komen ook thema's als voedselverspilling aan bod en kunnen scholen met dit materiaal makkelijk de dialoog aangaan rond gezonde en milieuverantwoorde voeding."

20 weken gezonde tussendoortjes

Sinds dit schooljaar kunnen alle deelnemende scholen in Vlaanderen rekenen op een subsidie voor 20 weken lang gezonde tussendoortjes. Tot voor kort was dat enkel voor het buitengewoon onderwijs of voor scholen met kwetsbare leerlingen. Zo kunnen nog meer leerlingen langer van lekkers van bij ons genieten. Daarnaast kunnen scholen voortaan een extra ondersteuning ontvangen wanneer ze kiezen voor biologische groenten en fruit en/of biologische melk.

Inschrijven

Vorig schooljaar namen ruim 1260 scholen deel aan deze campagne. Scholen kunnen nog tot en met 31 oktober intekenen voor 20 weken 'Oog voor Lekkers'. Naast de wekelijkse verdeling van fruit, groenten en melk aan leerlingen, reikt men ook inspirerend lesmateriaal aan rond gezonde eet- en leefgewoontes. ■

Peter Bruggen, provinciaal secretaris
peter.bruggen@boerenbond.be

www.oogvoorlekkers.be/lesmateriaal/videos-slurp-slice

Vlaamse regering redt 500 Haspengouwse fruitsoorten

HOOGSTAMBOOMGAARDEN Vlaams minister van Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele (N-VA) keurde op donderdag 6 oktober in Bilzen een actieprogramma voor de hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren goed. Met het plan dat 46 concrete acties inhoudt wil de Vlaamse regering onder meer 500 Haspengouwse fruitsoorten redden. Vlaanderen voorziet daarvoor 450.000 euro.

Handleiding en loket

"De rijke geschiedenis van het hoogstamfruit met zijn palet aan smaken, soorten en tradities bewaren, dat ambitieuze plan zijn we in 2016 gestart", zegt minister Diependaele bij de toelichting van het actieplan. "Wat ik al kan verklappen, is dat er dit jaar een handleiding verschijnt voor het inventariseren en waarderen van hoogstamboomgaarden. Hier kunnen lokale besturen mee aan de slag om hun hoogstamboomgaarden in kaart te brengen." De handleiding moet vergunningverleners ook helpen bij het beoordelen van kapaanvragen en beheerders bij het uitwerken van beheermaatregelen. Daarnaast wordt in samenwerking met het Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren en de Nationale Boomgaardenstichting een hoogstamboomgaardenloket opgericht om eigenaars, gemeenten en lokale besturen te ondersteunen.

Actieprogramma

Het actieprogramma is een belangrijke start voor de verdere verankering van hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren. Zo zijn er zeven gemeenten die nieuwe openbare hoogstamboomgaarden zullen aanleggen, vaak met als doel om nieuwe maatschappelijke functies op te nemen. Twaalf gemeenten geven een financiële ondersteuning aan eigenaars voor het onderhoud van hun hoogstamboomgaarden en in alle betrokken gemeenten wordt de aanplant gestimuleerd met aanplantsubsidies. ■

Peter Bruggen, provinciaal secretaris
peter.bruggen@boerenbond.be

Beleef de boerderij

VERBREIDING Op dinsdag 4 oktober verzamelde het netwerk van Oost-Vlaamse bezoekboerderijen 'Beleef de boerderij' op fruitbedrijf Cocquyt in Deinze. De provincie wil haar burgers, en zeker de kinderen, verbinden met de Oost-Vlaamse land- en tuinbouw. Kinderen zijn daarbij een bijzonder dankbare doelgroep. Een netwerk als Beleef de boerderij is een uitstekend instrument om deze doelstelling in de praktijk te brengen.

88 boerderijen

Ondertussen is het netwerk uitgebreid tot 88 bezoekboerderijen verspreid over heel Oost-Vlaanderen en met telkens een uniek aanbod. Scholen kunnen kiezen: een klassiek melkveebedrijf, een innoverende varkenshouderij, een zelfoogstboerderij of een sierteeltbedrijf, alpaca- of geitenboerderij ... Voor elk wat wils. Ondanks de coronapandemie hebben het voorbije jaar meer dan 18.000 Oost-Vlaamse kinderen de boerderij beleefd. De provincie trok hiervoor 35.000 euro uit om die bezoeken mee te ondersteunen.

Het netwerk groeit en werkt dynamisch mee aan de uitdagingen die op ons afkomen.

De provincie Oost-Vlaanderen blijft inzetten op landbouweducatie in al zijn facetten en ondersteunt de bedrijven met advies, organiseert vormingen (bijvoorbeeld EHBO-opleidingen) en biedt (educatieve) materialen aan. ■

Maarten Stuer, provinciaal secretaris
maarten.stuer@boerenbond.be

Het netwerk van Oost-Vlaamse bezoekboerderijen 'Beleef de boerderij' verzamelde op fruitbedrijf Cocquyt.

Dag van de Boerin was een succes

EVENEMENT 15 oktober was de internationale Dag van de Boerin, een niet meer te vergeten feestdag op onze kalender! Wat een fantastische dag was dat!

Er werden ontzettend veel dankkaartjes gestuurd, fijne attenties bezorgd, cadeautjes uitgewisseld en samen getoast en genoten met al die fantastische boerinnen en tuiniersters!

Alle dagen zijn boerinnen in de weer om voedsel en groen te produceren. Ze staan elke dag met de voeten stevig op de grond en vaak ook in de grond. Ze weten waar het echt om draait, goochelen met verschillende rollen en uitdagingen, weten van aanpakken, kunnen relativeren en anderen motiveren.

Als teken van appreciatie stimuleert Ferm alle fijne burens, collega's, verenigingen, familie en vrienden om de boerinnen en tuiniersters op 15 oktober eens extra in het zonnetje te zetten. Een berichtje, whatsappje, post op sociale media, dikke zoen of geschenkje, een apero, brunch of lunch ...

Hartelijk dank voor de liefdevolle en waardevolle attenties van de leefomgeving voor deze fantastische vrouwen. ■

Patty De Keyzer, Ferm voor agrarvrouwen

Landbouwverkeer en verkeersveiligheid in de Westhoek

VERKEERSVEILIGHEID Leader-project 'Samen op (de) weg in de Westhoek' wil wederzijds respect creëren tussen de chauffeur van landbouwvoertuigen en de andere weggebruikers. Hiervoor hebben we binnen dit project verschillen doelgroepen en bijbehorende pakketten uitgewerkt. Ben je geïnteresseerd? Laat het dan zeker weten!

Een groep leerlingen ontvangen

Sinds dit jaar zijn er heel wat vierde-, vijfde- of zesde leerjaren van het basisonderwijs langsgeslagen op een landbouwbedrijf in de Westhoek. Dat gebeurde al in Leisele, Passendale, Elverdinge, Wijtschate, Westouter, Dranouter, Roesbrugge ... Men ging er aan de slag om hen kennis te laten maken met het landbouwverkeer. Hoe breed is een plattelandsweg? Hoe breed is een tractor? Wat zie je als je in een tractor zit? Wat is de dode hoek? Hoe groot is een draaicirkel van

een ploeg? Dit komt allemaal aan bod in het lessenpakket. Je hoeft de informatie dus zeker niet zelf te formuleren of uit te werken. Daarnaast is er ook heel wat materiaal beschikbaar. Zo kunnen de leerlingen met VR-brillen en een speelmat met miniatures aan de slag in hun klas. Ze leren dat afstand houden en oogcontact zeer belangrijk zijn. Zie je het zitten om de school in jouw buurt (in de Westhoek) te ontvangen en hier kennis mee te laten maken? Laat het ons dan zeker weten!

Doelgroep landbouwers

Ook voor de landbouwers zijn er interactieve informatievergaderingen voorzien. Naast de actuele verkeerswetgeving komen ook verkeersveiligheid en arbeidsveiligheid aan bod. Zonnebeke, Langemark en Ieper gingen hiermee al aan de slag. Wil je met jouw bedrijfs-gilde dit ook organiseren? Laat het ons dan weten en we zoeken een locatie waar we wat materiaal kunnen overlopen om zo de theorie in de praktijk te kunnen zien.

Doelgroep recreanten

Ten slotte komen ook de plattelandsbewoners aan bod. We stonden reeds met materiaal op de Dag van de Landbouw en gaven daar duiding over de dode hoek. Vanaf maart trachten we een volledig uitgewerkte stand met beeld ter beschikking te stellen. Heb je een evenement waar het thema landbouwverkeer bij past? Neem contact met ons op. ■

Ann-Sophie Decroos, regioconsulent
ann.sophie.decroos@boerenbond.be

www.boerenbond.be/dossiers/landbouwvoertuigenveilig-op-weg-westvlaanderen@boerenbond.be
051 26 03 80

Het project kwam tot stand met financiële steun van Leader West-Vlaanderen en de Provinciale Landbouwkamer en met bijdrage van diverse partners zoals Boerenbond, Plattelandsklassen, VTI Poperinge, Prevent Agri, KLJ & Groene Kring, VSV (Vlaamse Stichting Verkeerskunde), Westtoer, Inagro-landbouweducatie en Landbouw-Service (loonwerkers).

Dag van de Landbouw was weer top!

EVENEMENT Dit jaar vierden we de veertigste editie van Dag van de Landbouw. Het startschot werd gegeven in de provincie West-Vlaanderen waar negen bedrijven de deuren openden voor het grote publiek. Dat deze zondag geslaagd was, bewijzen de vele foto's. Elk bedrijf mocht heel wat volk, al dan niet bekend met de sector, verwelkomen. Dit succes kon niet bekomen worden zonder alle mensen die hielpen orga-

niseren. Een oprechte dankjewel aan alle bedrijfsleiders, verenigingen en anderen die een bijdrage leverden, groot of klein! Het is dankzij jullie inzet dat de consument uit het dorp weer goed beseft dat het voedsel op zijn bord met heel veel passie en liefde voor het vak, geproduceerd wordt en dat we niet zonder onze land- en tuinbouwers kunnen. ■

West-Vlaamse consulenten

Vacatures

**BOEREN
BOND**

zoekt educatief medewerker Daguitstappen
Bekijk de vacature op p. 14

zoekt medewerker pluktuin en omgevingsbeheer Huysmanshoeve
Bekijk de vacature op p. 41

Commerciële berichten

Quotas

**Nerd te koop
en te koop gevraagd:**
Tel. 0475-555834

762

Onroerend goed te koop

TE KOOP: Akkerland
1ha33a te Linkhout (Lummen)
Vrij van pacht en servitude.
Vraagpr. 65.000€
Tel. 0496/22 21 02

808

Verskillende

**Wat te doen met
gebruikte BLOEMPOTTEN
en PLANTENTRAYS?**
JERITOP bvba te Aalter
biedt u de gepaste
recyclage oplossing!
Contacteer ons:
09 222 00 36
info@jeritop.be

779

**Heeft u LANDBOUWFOLIE
waar u van af wilt?**
JERITOP bvba te Aalter
biedt de gepaste
recyclage oplossing!
Contacteer ons:
09 222 00 36
info@jeritop.be

780

Sputtoestel Douven 400L 8 Dop-
houders (4x2 zijden). Tel. 0496 74 82 74

821

Rollend materiaal

Gezocht:
Tractor klein - groot -
smalspoor, merk gn belang,
mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

815

Gezocht:
verreiker - kniklader
minikraan,
merk geen belang,
mag werk aan zijn
T. 0495 277 174

816

Voertuigen

DRINGEND GEZOCHT:
oude vrachtwagens, traktoren,
grondverzetmachines,
electro groepen,
bestel- en personenwagens,
4x4, bussen enz.
Tel. 0475-731859 ook WE

820

zoekertje plaatsen in boer&tuinder

Mail naar
info@mediaservice.be
of bel 016 28 63 33

ELEKTRISCHE SCHEERMACHINES
LISCOP Type 1300 - 350 WATT -
ECONOOM PLUS - 200 WATT -

**Slijpen en herstellen
van alle messen en machines**
DE RAEVE LUC
Peperstraat 39 - 9550 Herzele
053-62 20 34
Maandag gesloten

"Gevraagd: chauffeur CE (vervoer van varkens)"

DEWYSE
VARKENS & DEENSE FOKZEUGEN
DEKRUIPE DEENSE ZEUGEN
BIGGEN- EN VARKENSHANDEL
BVBA Dewyse & Co.
Molenweg 6 • 8650 Klerken
0495-24 88 99 (Hugo)
0495-24 88 11 (Jo)
jo@varkensdewyse.be
www.varkensdewyse.be

MADE IN BELGIUM BY AGRIDOOR
Hostede 1 - 8690 Hoogstade
058 62 86 77
058/62 86 78
www.agridoor.be

agridoor

- Kunststof deurblad standaard grijs
- Vochtbestendig
- Hoekkozijn in inox met rubberafdichting
- Slot- en scharnieren in inox-uitvoering
- Kunststofkrukarmatuur met ronde handgrepen

Simply the best

NOTARIËLE AANKONDIGING?
mail naar info@mediaservice.be
of bel 016 28 63 33

MEER HANDEN MEER RESULTAAT

Onze uitzendkrachten steken
een handje toe!

Ontdek ons aanbod

WERKERS.BE

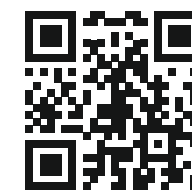

Groeit u met ons mee?

Bij Royal A-ware verwerken we melk tot de beste kaas, verse zuivel, room, melkpoeder en andere foodproducten voor klanten wereldwijd. Dankzij kansen in de markt, assortimentsontwikkelingen en recente overnames, hebben we groeimogelijkheden voor onze eigen leveraars en ruimte voor nieuwe leveraars.

We vinden het belangrijk om samen met onze melkveehouders te ondernemen en zijn op zoek naar melkveehouders die:

- Net als wij een **gezonde ambitie** hebben om te **groeien**.
- Gericht zijn op **ondernemerschap** en **stabiliteit**.
- De juiste balans nastreven tussen **ondernemersvrijheid** en **zekerheid**.
- Samen met ons streven naar **continuïteit** op lange termijn en **goede melkprijs** op korte termijn.

Meer informatie over het leveren van melk?
Scan de QR code hiernaast of neem contact op via melkzaken@royal-aware.be of 078 78 6000.
We vertellen u graag vrijblijvend meer.

www.royal-aware.be

Gulbruncker
AGRI

WINDZEILEN
POORTEN
STALGORDIJNEN

AVM STALINRICHTING
Louis Aernouts
info@avmstalinrichting.be
0477-55 69 51

LUYCKX JOSE

Landbouw | Park- & Tuinmachines | Reiniging | Bouw | Gereedschappen

**ONTDEK ONS GAMMA
TUINBOUWTRAKTOREN**

ISEKI - JOHN DEERE - FARMTRAC

T. 056/50 94 10 - info@luyckxjose.be - www.luyckxjose.be
Roeselarestraat 4A - 8880 Rollegem-kapelle

agri
DESAALE-DE LOOF
hobby

OPENDEUR 2022
op 5 en 6 november

LANDBOUW SPEELGOED • GO-CARTS
Landbouw, grondverzet- en transportMINIATUREN

Bezoek onze facebookpagina
voor de laatste nieuwigheden
in de miniaturenmarkt

AgriToys-Roeselare open van 9 uur doorlopend tot 19 uur

Meensesteenweg 517, 8800 Roeselare | 051-223 901 | info@desaale-delooof.be

TAL VAN NIEUWIGHEDEN IN HET BOERDERIJSPEELGOED

Adverteer in dit vakblad met kwaliteitslabel
en bereik uw juiste doelgroep.

Dit label waarborgt:
onafhankelijke redactie, objectieve informatie,
duidelijk onderscheid reclame en redactie, vaste
verschijningsdata, correcte, marktconforme tarieven,
jaarlijkse CIM-controle

Met de waarborg van uitgeverfederaties UPP en VUKPP
Info: info@upp.be of info@vukpp.be

SPECIALIST IN COMPLETE DAK- EN GEVELRENOVATIES

Asbestsanering | Montage | Constructie | Lichtstraten

Asbestrenovatie
België

T: +32 (0)4 94 72 99 63
www.asbestrenovatiebelgie.be

Vul je zoekertje online in
www.mediaservice.be/zoekertjes

Media service gericht adverteren

“De nachten zijn warmer dan de dagen zouden mogen zijn.”

Klimaat op z'n kop

“De nachten zijn warmer dan de dagen zouden mogen zijn”, liet weervrouw Jill Peeters recent weten. Dat het niet normaal is dat de nazomer zo lang aanhoudt en de temperaturen in Frankrijk zelfs met de dertig graden flirten, daar is nagenoeg iedereen het wel over eens. Onaangenaam is het niet en het drukt de energierekening voor de huishoudens een beetje, maar de natuur staat op z'n kop. Vroeger gingen we op Allerheiligen dik ingeduffeld tegen een snijdende wind langs op het kerkhof, nu kan je het graf in T-shirt gaan poetsen. En dat jenever-tje na de Halloween-tocht vervangen we dit jaar best door een frisse cava. Dat het klimaat verandert, ondervinden boeren en tuinders als eersten aan de lijve. Ze zijn dan ook elke dag bezig met stappen te zetten naar innovatieve en op gezond boerenverstand gebaseerde oplossingen. En dat zijn naar mijn mening grotere stappen vooruit dan de zoveelste klimaatmars. ■

Nele Kempeneers
Hoofdredacteur Boer&Tuinder
nele.kempeneers@boerenbond.be

Boer&Tuinder

Weekblad voor leden van Boerenbond

ISSN 0772-7054

REDACTIE
Philippe Masscheleyn (directeur)
Nele Kempeneers (hoofdredacteur), Patrick Dieleman (adjunct-hoofdredacteur), Jo Gennez (redactiecoördinator), Liesbet Corthout, Ivan De Clercq, Jan Van Bavel en Bart Vleeschouwers (journalist), Agnes Robeyns (redactiesecretariaat).

VORMGEVING
Kris Thielemans en Frank Taillieu (grafisch redacteur)
Basiel Dehasselair, Hans Haegemans en Kim Lemin (vormgeving).

REDACTIEADRES
Diestsevest 40, 3000 Leuven, boer&tuinder@boerenbond.be
T. 016 28 63 01

RECLAMEREGIE MEDIASERVICE
Philippe Persoons, Kathleen Peeters (verkoop), Eleni Baert (administratie), Lies Loens (productie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Frans De Wachter, gedelegeerd bestuurder Boerenbond vzw
Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ
Graphius Group, Oostakker

De oplage van Boer&Tuinder wordt gecontroleerd door CIM. Gemiddelde oplage per nummer 15.152 ex. Winnaar BTOB-Award 2019. Lid van WE MEDIA.

Voor het overnemen van artikelen uit Boer&Tuinder is steeds schriftelijke toestemming van de redactie nodig. Bronvermelding is altijd verplicht.

Boer&Tuinder niet ontvangen?
Bel 016 28 60 00 of mail naar ria.torbeyns@boerenbond.be

Wil je adverteren in Boer&Tuinder?
Neem contact op met Mediaservice
016 28 63 33 of info@mediaservice.be
www.mediaservice.be

Zoek je andere info?
Recente marktberichten, de contactgegevens van je consulent, het startuur van een voordracht ... raadpleeg onze website:

www.boerenbond.be

 Volg ons op Facebook, www.facebook.com/boerenbond

 Volg ons op Twitter, @boerenbond

Glastuinder **Koen Van Hauteghem** is actief in werkgroep Bio

“Werkgroep Bio laat de biostem klinken binnen Boerenbond”

De werkgroep Bio lijkt voor sommige van onze leden misschien een buitenbeentje, vermits het geen echte sectorvakgroep is. Maar net als de acht vakgroepen is ze heel belangrijk, want ze vertegenwoordigt de stem van de biologische productie binnen onze organisatie. Glastuinder Koen Van Hauteghem – een van de vijf genomineerden voor de BioVLAM-award 2022 – is al sinds 2017 bestuurslid van de werkgroep. “Via de werkgroep laten de biotelers en -veehouders hun stem binnen Boerenbond weerklinken en wordt er naar ons geluisterd.”

Jan Van Bavel

© FOTO'S: MARCO MERTENS

Vitaetom

Koen Van Hauteghem
Vader Walter en zus
Annelies

Glastuinbouwbedrijf
met biologisch geteelde
tomaten, paprika's,
komkommers en cour-
gettes

Zwijndrecht
(Antwerpen)

Koens grootvader Maurice startte als ex-dokwerker in de Antwerpse haven in de jaren 50 met een tuinbouwbedrijf in Zwijndrecht, waar hij aardbeien in vollegrond teelde. In 1973 kwam zijn zoon Walter mee in het bedrijf en in 1989 switchte die naar de tomatenteelt op substraat. In 1997 stapte Koen, die was afgestudeerd aan de tuinbouwschool in Sint-Niklaas, mee in Vitaetom. Walter is verantwoordelijk voor het hele energieverhaal in het bedrijf. Vitaetom beschikt over één wkk die 1,6 megawatt/uur elektriciteit produceert. Het grootste deel daarvan wordt op het net gezet. Met echtgenote Tineke Van Bogaert heeft Koen twee kinderen. Hij is zoet met de teeltechniek, de contacten met de veiling en zijn diverse engagementen. Sinds 2006 volgt zus Annelies de administratie en gewasbescherming in de serre op het familiebedrijf op. Tijdens het hoogseizoen werken er een dertigtal personeelsleden, waarvan zes vaste arbeidskrachten en 24 seizoenarbeiders.

Voldoende rotatie

“Eind 2016 schakelden we in drie maanden tijd om naar bio”, vertelt Koen. “We waren al langer op zoek naar een alternatief en dachten daarbij aan de teelt van stevia, maar die was niet haalbaar. We hebben dan contact gezocht met BelOrta. De veiling vroeg of we bio-aardbeien konden telen, maar dat zag mijn vader niet zitten. Met onze wkk loonde het meer om voor een gestookte teelt en dus glasgroenten te kiezen; zo heb je ook een continue productie. Het duurde wel bijna vier jaar voor we echt ‘leven’ in de grond kregen door het invoeren van compost, bodemverbeteraars en schimmels. Sinds we biologisch telen, hebben we geen last meer van grondziekten. Mede omwille van risicospreiding telen we naast tomaten (diverse soorten) ook paprika's (rode, gele en rode zoete

puntpaprika's) en komkommers (gewone en mini-) in een rotatie van 1 op 3 onder glas en courgette in openlucht. Dit jaar probeerden we voor het eerst ook Galiameloen in een buitenproefteelt, die helaas zwaar tegenviel”, lacht Koen. “De smaak was niet zoet genoeg, maar volgend jaar pakken we het anders aan. In totaal beschikken we over 20.000 m² serre- en 7500 m² buitenteelt, plus 17.000 m² gras-klover die in omschakeling is en tegen april-mei 2023 bio zou moeten zijn. Vorig jaar namen we in april een nieuwe serre (9500 m²) in gebruik. Die is uitgerust met een dubbel energiescherm en heel grote luchtramen. Er zijn heel weinig palen in de serre en de serreconstructie is wit gecoat, zodat de lichtinstraling maximaal is. Gelukkig hebben we net voor de uitbraak van de energiecrisis kunnen bouwen. We willen ook nog een extra waterbassin aanleggen. Tijdens het PFOS-schandaal in 2021 zagen we een tijd zwarte sneeuw, maar alle stalen die door de retail bij ons werden genomen zijn al twee jaar op een rij vrij van PFAS-stoffen. In het begin van de crisis kregen we veel vragen vanuit de veiling en de handel. De verkoop via onze biogroenteautomaat die we in die periode net hadden opgestart kelderde na een week, maar begint nu terug te lopen. Bioglasgroenten blijft een vraagmarkt. Zo kunnen we niet eens alle gevraagde specialtytomaten planten. Sowieso ligt 85 à 90% van ons areaal vast op jaarbasis. Elk jaar voeren we stevige onderhandelingen met de retail. Gelukkig merken we nu dat de prijzen voor veel producten stijgen met zo'n 10 à 15%.”

BioVLAM-award

Eind september was Vitaetom een van de vijf genomineerden voor de BioVLAM-award 2022 voor innovatief ondernemen. “Ik stelde ons bedrijf kandidaat omdat ik vind dat er naast verwerkers zeker een

teler bij moet zijn”, zegt Koen. “Daar begint het nog altijd bij hè, en als je een bio-ambassadeur wil, vind ik dat je je als teler kandidaat mag stellen. Ik was heel blij dat we bij de genomineerden waren.”

Punt maken

In de werkgroep Bio binnen Boerenbond zijn alle sectoren, van plantaardige tot dierlijke, vertegenwoordigd. Om daarin voldoende spreiding te garanderen, trad Koen in 2017 op vraag van bioconsulent Ignace Deroo toe tot de werkgroep, die een twintigtal leden telt. “Ik probeer voor input over de biowetgeving te zorgen vanuit de glasgroentesector. Over de nieuwe wetgeving en het PAS-dossier krijgen we veel vragen vanuit de Vlaamse overheid, waarop we antwoorden en adviezen formuleren. Binnen de werkgroep zijn we het wel eens oneens, maar we komen altijd tot een consensus. Met onze werkgroep willen we mee de biowetgeving sturen én adviezen naar het Hoofdbestuur van Boerenbond formuleren, zodat ook de stem van de biosector binnen onze organisatie weerklinkt en zij die op haar beurt kan formuleren naar de overheid. Zo kunnen we ons punt maken. Sowieso blijft de biosector groeien en kunnen bio- en gangbare telers heel veel van elkaar leren.” Koen is ook bestuurslid bij BelOrta en de Wase Tuindersgilde. “Dat laatste engagement beschouw ik als ontspanning, al geven we daar ook veel opleiding. Als bedrijfsleider krijg ik zo heel veel bagage mee. Het is een opgave om alle engagementen goed te combineren, maar met een goede planning lukt veel. En bij afwezigheid kan ik op Annelies en mijn vader rekenen ...” ■

“Bio- en gangbare telers kunnen heel veel van elkaar leren.”

B BOEREN
BOND
viert **50**
jaar
vakgroep
werking

Dit jaar vieren we 50 jaar vakgroepwerking bij Boerenbond. In een portrettenreeks brengen we van elk van de acht vakgroepen een bestuurslid in beeld. Welke meerwaarde voor de deelsector heeft de sectorvakgroep volgens hen?

Is het licht wel uit?

Ik hoor het mezelf wel honderd keer herhalen: "Heb je het licht wel uitgedaan?" Jep, zo'n moeder ben ik geworden. Zo eentje waar je een bandje van kan opnemen ... Zit alles in je boekentas? Ben je niets vergeten? Ga je flink je fruit opeten? Heb je al een boterham met iets anders op? Staan je schoenen in de kast? En jawel, ook nog eens "Heb je het licht uitgedaan?" Nochtans werd ik dankzij een milieubewuste moeder al van jongs af aan ecologisch verantwoord opgevoed. Ik verenigde me zelfs als jong meisje in een scholierengroep die bedrijven bewust maakte van hun waterverbruik in derde-wereldlanden. Ik zou hoogstwaarschijnlijk ook meegelopen hebben in de klimaatmarsen als ze destijds al georganiseerd werden (of vooral het legale spijbelen, dan wel rebelerend pubergedrag of toch de oprechte drang om de wereld te verbeteren de doorslag zou gegeven hebben, laat ik even in het midden).

En ook al geloofde ik toen als enige van ons groepje in het scholierenparlement in globalisatie én tegelijkertijd in het versterken van de lokale economie in plaats van in die extra taksen die men voorstelde om bedrijven de overheidsschulden te laten compenseren, toch was er buiten een schoolse cinemavertoning van de Al Gore-film *An Inconvenient Truth* nog maar weinig bewustwording dat we onze aarde misschien anders moeten gaan gebruiken dan we tot op heden doen. Hoe confronterend destijds de grafieken en beelden van de smeltende ijskappen al waren, toch moeten we eerlijk toegeven dat het onze eigen portemonnee is die pas echt gedragsveranderingen teweegbrengt. Ook onze thermostaat werd op 19 graden gezet, en zelfs bij de aankoop van een nieuwe kookpot keek ik naar de isolatiewaarde van het deksel (die van Demeyer serie 7 zijn blijkbaar dubbelwandig waardoor je sneller en dus efficiënter kookt, #helaasgeengesponserde-reclame).

Is het daarop dat we moeten wachten om de burgers wakker te krijgen? Moet een brood eerst 5 euro kosten, de bloemkool niet leverbaar en de roomboter enkel nog op bestelling zijn voor het besef groeit dat een lokale voedselvoorziening cruciaal is voor onze welvaart? Of zullen de beleidsmakers sneller doorhebben dat onze Vlaamse landbouw een gouden ei is voor onze maatschappij met wij, landbouwers als vrolijk kakelende kippen die met passie en plezier dagelijks voor gezond en veilig voedsel willen zorgen? Want oh, wat doen we dat graag! Nochtans kunnen we ook genieten van de herfstperiode die wat rust op de boerderij brengt. Het lijkt zelfs alsof we dit jaar al wat vroeger van het najaar kunnen genieten. De oogsten zijn wat vroeger binnen dan anders, en ook al onze velden zijn mooi ingezaaid geraakt. Als nu nog eventjes de derogatie kan goedgekeurd worden, hebben we volgend jaar weer wat minder zorgen. Tenzij die dalende trend in de boter en mageremelkpoeder echt doortrekt, dan zullen we niet enkel zuinig worden op de lichtknop. Maar gelukkig heb ik nu mijn dubbelwandig deksel. Zo zie je maar, uiteindelijk komt alles wel weer goed. ■

Heb je het licht wel uitgedaan? Die vraag krijgen de kinderen van Wanda meermaals per dag.

Vraag advies aan onze experts

Als lid van Boerenbond (reeks 1 en 2) kan je **advies** vragen over een zeer breed gamma van onderwerpen. Vragen over de pachtwetgeving, ruimtelijke ordening, bouwen milieuvergunningen, sociaal statuut ... Je kan ze stellen aan onze experts tijdens hun **zitdagen**. Langskomen kan enkel **op afspraak!** Het eerstelijnsadvies van Boerenbond is het **eerste half uur gratis**. Voor eventuele nazorg (dossier samenstellen, formulieren invullen ...) of permanente dossieropvolging wordt een vergoeding gevraagd. Voor gespecialiseerde aangelegenheden wordt doorverwezen naar een expert van SBB.

Antwerpen	datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Brecht	-	dinsdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver	-	woensdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel	-	donderdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	Boerenbond, Maal 1
Vlaams-Brabant		enkel op afspraak		
Bekkevoort	-	2e en 4e donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 01	SBB, Staatsbaan 106
Leuven	-	maandag (9.00-11.30)	016 28 61 01	Boerenbond, Diestsevest 40
Neerlinter	-	1e en 3e donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 01	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Galmaarden	-	2e en 4e donderdag (9.30-13.30)	0475 69 39 55	La Luna Nueva, Marktplein 2
Londerzeel	-	2e en 4e woensdag (9.00-13.00)	0475 69 39 55	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Pepingen	-	2e en 4e maandag en dinsdag (10.00-14.00)	0475 69 39 55	Dravershof, Ninoofsesteenweg 94
Limburg		enkel op afspraak		
Bree	-	woensdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Peerderbaan 21
Genk	na afspraak	na afspraak	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden	-	dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Tongeren	-	donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16
Oost-Vlaanderen		enkel op afspraak		
Meldert	-	1e en 3e dinsdag (10.00-13.00)	0475 69 39 55	Bij Ingrid, Meldertdorp 36
Sint-Goriks-Oudenhove	3 nov	1e en 3e donderdag (10.30-16.30)	0475 69 39 55	Huys te Oudenhove, Kruiswaterplein 1
Maldegem	-	1e en 3e maandag (13.30-16.30)	0473 88 21 05	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Oudenaarde	3 nov	donderdag (13.30-16.30)	0473 88 21 05	SBB, Wortegemstraat 22
Beervelde	2 nov	woensdag behalve de 5e (14.00-16.00)	0472 81 03 36	Zaal Sfeervelde, Beervelde Dorp 58 B
Beveren-Waas	-	2e en 4e dinsdag (14.00-16.00)	0472 81 03 36	SBB, Bellestraat 30 te Sint-Niklaas
Sint-Denijs-Westrem	-	maandag behalve de 5e (13.30-16.30)	09 243 88 31	telefonisch advies
Sint-Denijs-Westrem	2 nov	woensdag behalve de 5e (10.00-12.00)	0472 81 03 36	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 144 J
Zele	-	1e en 3e dinsdag (14.00-16.00)	0472 81 03 36	Parochiecentrum, Heilig-Hartplein 10
West-Vlaanderen		enkel op afspraak		
Diksmuide	-	maandag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	SBB, Kaaskerkestraat 100
Gistel	-	2e en 4e donderdag (9.00-11.30)	0478 47 30 24	Cultureel Centrum, Hoogstraat 1
Ieper	-	2e en 4e woensdag (9.00-11.30)	0478 47 30 24	SBB, Diksmuidseweg 95
Loppem	-	dinsdag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	SBB, Autobaan 2A
Oedelem	-	2e en 4e donderdag (13.30-16.30)	0478 47 30 24	KBC-Verzekeringen, Julien Creytensstraat 34
Poperinge	3 nov	1e en 3e donderdag (14.00-16.00)	0478 47 30 24	Sociaal Huis, Veurnestraat 22
Tielt	3 nov	1e en 3e donderdag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	Vlaemynck Business Center, Sint-Janstraat 185
Zwevegem	2 nov	1e en 3e woensdag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	SBB, Harelbeekstraat 169
Roeselare	-	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Veurne	-	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67

Heb jij een vraag over je bedrijf? Bel dan onze advieslijn 016 28 61 61.

Mailen kan ook naar advies@boerenbond.be.

eerste halfuur is gratis

Samen geven we je plannen alle groeikansen

Benieuwd wat KBC Agro voor jou kan doen?
Maak gerust een afspraak.

kbc.be/agro

Beweegt
met je mee.